

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבַתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּפִיֶסֶת הַשְּׁבַת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשְׁע"ט (5.7.19) **bnei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבַת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבְּלַת הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוּדְעָה לִּי **moshe45@bezeqint.net**) (הַזְּמַנִּים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה... (יט', ב') (על פי "אֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְחֵק פִּינְחָס פְּרִיֶדְמֹן)

בְּמִסְכַּת קִידוּשֵׁין (לא', עא') מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא עַל נִכְרֵי אַחַד שְׁשֻׁמוּ הֵיָה דְמָא בֵּן נְתִינָה מְאֻשְׁקָלוֹן שְׁדַקְדַּק מְאֹד בְּמִצְוֹת כְּבוֹד אָב. פְּעַם בְּקִשׁוֹ חֻכְמִים לְקַנּוֹת מִמֶּנּוּ אֲבָנִים טוֹבוֹת לְאֶפֶוד שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְהַמְפַתַּח לְאָרוֹן הַתְּכֵשִׁיטִים הֵיָה מוֹנַח תַּחַת מִרְאֻשׁוֹתָיו שֶׁל אָבִיו, שֶׁהֵיָה יָשָׁן. הַבֵּן, שֶׁלֹּא רָצָה לְהַעִיר אֶת אָבִיו מִשְׁנָתוֹ, וְיָתֵר עַל הַמְכִירָה הַכְּדָאִית, וּבִכְךָ הִפְסִיד מְמוֹן רַב.

בְּשָׁנָה הַבָּאָה גָּמְלוּ לוֹ עַל-כֵּךְ מִשְׁמִים, וְנִלְדָה בְּעֶדְרוֹ **פָּרָה אֲדוּמָה**. כְּשֶׁנִּכְנְסוּ אֲצִלוּ חֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְקַנּוֹת אֶת הַפָּרָה, אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ נִכְרֵי: יוֹדַע אָנִי, שְׂאֵם אֲבִיקָשׁ מִכֶּם כָּל מְמוֹן שֶׁבְּעוֹלָם בְּשִׁבִיל הַפָּרָה הַאֲדוּמָה שְׁלִי – אַתֶּם תִּתְּנוּ לִי. אָבֵל אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם, אֲלֹא אֶת הַמְמוֹן שֶׁהִפְסַדְתִּי בְּשִׁבִיל כְּבוֹד אָבָא.

מַעֲשֵׂה נִפְלָא זֶה מוּבָא גַם בְּתַלְמוּד הִירוּשָׁלַמִי, עִם כְּמָה שִׁינוּיִים, שֶׁהַבּוֹלֵט בִּינֵיהֶם הוּא, שְׁחֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִשׁוֹ לְקַנּוֹת אֶת אָבִן הַיִּשְׁפָּה שֶׁהֵיָה בַחֲשׁוֹן, וְעַלִּיהָ הֵיָה חֻקוֹק שְׁמוֹ שֶׁל בְּנִימִין (קִידוּשֵׁין כ'): "פְּעַם אַחַת אָבְדָה יִשְׁפָּה שֶׁל בְּנִימִין. אָמְרוּ: מִי הוּא שֵׁישׁ לוֹ טוֹבָה שְׁכַמוֹתָהּ? אָמְרוּ: יֵשׁ דְמָא בֵּן נְתִינָה. הִלְכוּ אֲצִלוּ, וּפְסַק לָהֶם בְּמֵאָה דִינָרִים. עָלָה, רָצָה לְהִבְיֵא לָהֶם. מִצָּא אֶת אָבִיו יָשָׁן. יֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁמְפַתַּח הַתִּיבָה הֵיָה נָתוּן בְּאֲצִבְעוֹ שֶׁל אָבִיו, וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שְׁרַגְלוֹ הֵיָה פְּשוּטָה עַל הַתִּיבָה. יָרַד אֲצִלָּם וְאָמַר לָהֶם: לֹא יְכוּלְתִי לְהִבְיֵאָה לָכֶם. אָמְרוּ: אוּלַי הוּא רוֹצֵה יוֹתֵר מְעוֹת? הַעֲלוּהוּ לְמֵאתָיִים. הַעֲלוּהוּ לְאֶלְפָּ! כִּיּוֹן שְׁנִיעוֹר אָבִיו מִשְׁנָתוֹ, עָלָה וְהִבְיֵאָה לָהֶם. רָצוּ לְהִבְיֵא לוֹ כְּמוֹ שֶׁפְּסַקוּ לוֹ בְּאַחֲרוֹנָה, וְלֹא קִבַּל עֲלָיו. אָמַר (לָהֶם), וְכִי אֲמַכּוֹר לָכֶם אֶת כִּיבוֹד אָבִי בְּמְעוֹת? אֵינִי נִהְנֶה מִכִּיבוֹד אָבוֹתֵי כְּלוּם!". וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לָנוּ לְשִׂאוֹל, מִדּוּעַ אָבְדָה דוֹקָא אָבִן הַיִּשְׁפָּה שֶׁל בְּנִימִין?

נִרְאָה, שֶׁהַתְּשׁוּבָה לְכַךְ מִצוּיָה בְּדַמוּתוֹ שֶׁל דְמָא בֵּן נְתִינָה. שְׁתֵּי תְכוּנוֹת מְרַכְּזוֹת עוֹלוֹת מִהַמְעֵשֶׂה. הָאֶחָת, הוּא לֹא גָלָה לְחֻכְמִים מְהֵי הַסִּיבָה לְכַךְ שְׂאִין הוּא מוֹכֵר לָהֶם אֶת הָאָבִן בְּתַחֲלִילָה.

חֻכְמִים לְתוֹמָם סָבְרוּ, שֶׁהוּא מְעוֹנֵינְךָ בְּמַחִיר גְבוּהָ יוֹתֵר, בּוֹ בְּזִמְן שֶׁהַסִּיבָה הָאֲמִיתִית שֶׁמְנַעָה מִמֶּנּוּ לְמַכּוֹר אֶת הָאָבִן הִיא הַשִּׁנָּה הַעֲמוּקָה שֶׁל אָבִיו. דְמָא בֵּן נְתִינָה הַעֲדִיף אֶת הַשְּׁתִיָּקָה. זֹאת וְעוֹד, דְמָא בֵּן נְתִינָה הַצֵּטִין בְּמִיּוּחָד בְּמִצְוֹת כִּיבוֹד אָב וְאֵם. שְׁתֵּי הַתְּכוּנוֹת הִלְלוּ מִשְׁתַּקְפוֹת בְּאָבִן הַיִּשְׁפָּה. 'יִשְׁפָּה' – יֵשׁ פֶּה, וְהוּא יוֹדַע לְשִׁתּוֹק. בְּנִימִין, שְׂאָבִן זֶה מִיּוּחָסֵת לוֹ, שֶׁלֵּב בֵּין שְׁתֵּי תְכוּנוֹת אֵלּוּ. הוּא יָדַע לְשִׁתּוֹק וְלֹא לְהַחֲצִיץ/לְהַבִּיעַ אֶת עֲצָמוֹ, וְכֵן לֹא הִשְׁתַּתֵּף בְּמַכִּירַת יוֹסֵף, וְלֹא גָרַם צַעַר לְאָבִיו.

וְהֵנָּה, לְמַדְנֵנוּ בְּגַמְרָא (יוֹמָא ט'): "מְקַדֵּשׁ רֵאשׁוֹן מִפְּנֵי מָה חֲרַב? מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ בּוֹ שְׁלֹשָׁה דְבָרִים – **עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְשִׁפְיָכוֹת דְּמִים**... אָבֵל מְקַדֵּשׁ שְׁנֵי, שֶׁהָיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת וּבְגַמְלִלוֹת חֻסְדִים, מִפְּנֵי מָה חֲרַב? מִפְּנֵי שֶׁהֵיָה בּוֹ שְׁנֵי חֻסְדִים. לְלַמְדָּה, שֶׁשְׁקוּלָה **שְׁנֵי חֻסְדִים** כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ עֲבִירוֹת – **עֲבוּדָה זָרָה, גְּלוּי עֲרִיּוֹת, וְשִׁפְיָכוֹת דְּמִים**". וַיְדוּעַ מָה שֶׁכָּרַךְ מֹשֶׁה רַבְּנוּ, אִישׁ הָאֱלֹקִים, אֶת בְּנִימִין (דְּבָרִים ל"ג, יב'): "לְבִנְיָמִן אָמַר יָדִיד ה' יִשְׁכֵּן לְבִטַח עֲלָיו... וּבֵין כְּתַפּוֹ שְׁכוֹן". וּפְרַשׁ רַש"י, שֶׁהַתְּנַבֵּא מֹשֶׁה רַבְּנוּ, שְׁעֵתִיד בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ לְהִבְנוֹת בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין.

וְהֵנָּה, הַטַּעַם לְכַךְ שׁוֹכָה בְּנִימִין יוֹתֵר מִכָּל הַשְּׁבֵטִים שֶׁיִּבְנֶה הַמְּקַדֵּשׁ בְּחֻלְקוֹ, מְצִינּוּ בְּמֵאָמֵר נוֹרָא בְּמַדְרַשׁ (סְפָרִי ש"ם): "מִפְּנֵי מָה זָכָה בְּנִימִין, שֶׁתְּשַׁרְרָה שְׁכִינָה בְּחֻלְקוֹ? כָּל הַשְּׁבֵטִים הָיוּ בְּמַכִּירַתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, וּבְנִימִין לֹא הֵיָה בְּמַכִּירַתוֹ שֶׁל יוֹסֵף. אָמַר הַקַּב"ה: אֲנִי אוֹמֵר לְאֵלּוּ שֶׁיִּבְנוּ (לִי) בֵּית בְּחִירָה?... כְּשִׁיחִיו מִתְּפַלְלִים לְפָנָי. אֵינִי מְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, (לִכְנֹן) אֵינִי מְשַׁרְרָה שְׁכִינָתִי בְּחֻלְקָם, (עַל) שֶׁלֹּא הָיוּ רַחֲמָנִים עַל אַחֵיהֶם".

הֵנָּה פִּי כֵן מְבוֹאֵר הֵיטֵב הַטַּעַם שֶׁבֵּית הַמְּקַדֵּשׁ הַשְּׁנֵי נִחְרַב בְּגִלְלַת עוֹן שְׁנֵי חֻסְדִים. שְׁכָן, מֵאַחַר וְהַקַּב"ה בָּחַר לְבָנוֹת אֶת בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הֵיָה לוֹ שׁוּם חֵלֶק בְּמַכִּירַתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, לִכְנֹן, כְּאֲשֶׁר פָּרְצָה שְׁנֵי חֻסְדִים בְּבֵית הַמְּקַדֵּשׁ הַשְּׁנֵי, הַחֲרִיב הַקַּב"ה אֶת בֵּיתוֹ, וְהִסְתַּלְקָה וְגִלְתָה הַשְּׁכִינָה מִיִּשְׂרָאֵל.

מַעֲתָה, יֵאָרוּ עֵינֵינוּ וַיִּשְׁמַח לְבַנּוּ, לְהִבְיֵן מָה עָמְקוֹ מַחְשְׁבוֹת הַקַּב"ה, שֶׁסָּבַב שְׁבוּזְמָן בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ הַשְּׁנֵי אָבְדָה לָהֶם

דוקא אבן הישפה של בנימין. שכן, בכך בקש הקב"ה להזהירם, שבשנאת החינם שלהם הם אבדו את מידתו של בנימין, שלא היה לו שום חלק ונחלה בשנאת האחים ובמכירת יוסף הצדיק. על-כן, אם אין ברצונם לאבד את כל בית המקדש, שנבנה בחלקו של בנימין, עליהם לחפש לא רק את אבן הישפה של בנימין, אלא גם את מידתו של בנימין, שלא היתה בו שנאת האחים.

ויש להוסיף תבלין על-כך, על-פי מה שמובא במדרש (בראשית רבה עא, ה): "רחל תפסה (ב)פלה(=בכח) השתיקה. (שהרי, לא ספרה ליעקב כי לבן עומד להכניס את אחותה לאה במקומה). ועמדו כל בניה בעלי מסטירין(=לשון סתר). בנימין, (שנקרא) 'ישפה' - יש פה - יודע במכירתו של יוסף, ואינו מגיד. שאול (ש"א י'): 'ואת דבר המלוכה לא הגיד לו'. (ואסתר (אסתר ב'): 'אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה'...".

וכן מובא במדרש תנחומא (ויצא): "אמר רבי שמעון בן גמליאל: כל ימי גדלתי בין החכמים, ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה. רחל תפשה(=השתמשה) בשתיקה, עמד זרעה בשתיקה(=הנחילה רחל את מידת השתיקה לזרעה). ראתה סבלונותיה(=מתנותיה) ביד אחותה, ושתיקה. בנימין (שהיה בן רחל)...האבן שלו מן האפוד (נקראת) 'ישפה'. (ומדוע נקראה כך? שכן), יודע (היה בנימין) במכירת יוסף, (והיה) שותק. (וזהו) 'ישפה' - יש לו פה ושותק".

ענין זה מובא גם במדרש (אסתר רבתי ו, יב): "'אין אסתר מגדת מולדתה', מלמד, שתפסה שתיקה בעצמה כרחל וקנתה, שתפסה פלה(=כח) שתיקה. (על-כן) עמדו כל גדולי זרעה בשתיקה. רחל תפסה פלה שתיקה, ראתה סבלונותיה(=מתנות) ביד אחותה ושתיקה. בנימין בנה תפס בשתיקה, תדע שאבנו שהיתה בחשן היתה 'ישפה', לומר, (ש)יודע היה במכירת יוסף ושותק. 'ישפה' - יש פה ושותק. שאול, בן בנה (ש"א י'): 'ואת דבר המלוכה לא הגיד לו'. אסתר: 'אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה'".

על-כן בנימין, למרות שהיה בצער גדול כ"ב שנים, על שלא ראה את אחיו היחידי מרחל אמו, עם כל זאת, היתה לו אהבת חינם לשבטים, ולא גלה ליעקב אבינו שהם מכרו את יוסף למצרים, כדי שלא יקפיד יעקב אבינו עליהם. הנה כי כן, הרוחנו להבין ביתר שאת, שהטעם לכך שסובב הקב"ה בזמן בית המקדש השני, שאבדה אבן הישפה של בנימין הוא, כדי לרמוז על המדרגה הגדולה של בנימין - יש פה - כלומר, למרות שיש לו פה, ויכול לדבר לשון הרע על אחיו, שמכרו את יוסף הצדיק - הנה, בכל זאת הוא שותק, ואינו פותח את פיו, מתוך אהבת אחים. לכן, בית המקדש שנבנה בזכות זה בחלקו נחרב. שכן, מתוך שהיתה שנאת חינם בישראל, והם דברו לשון הרע, הנה, על-ידי כך אבדו את מדרגתו של בנימין, ואבדה להם אבן הישפה של בנימין - שמדרגתו היתה "יש פה ואינו מדבר", ואילו הם כן דברו לשון הרע (רחמנא ליצלן).

"מי שיכניס אותי לגן עדן - זו רק את...!!!"

מרא דארעא דישראל, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, היה אומר תדיר לאשתו: "מי שיכניס אותי לגן עדן - זו רק את!". "אתה מרבה לתת לי מחמאות שאינן מגיעות לי!", נהגה להשיב לו. "אולי תסביר לי מדוע לדעתך תהיה זו אני? וכי אין לך מספיק זכויות משל עצמך להיכנס לגן עדן? ובמה מוסיפה אני לענין?". "כשאת תבואי לעולם העליון", הסביר, "ישאלו אותך: 'מה עשית בעולם? ואת תשיבי: 'שרתתי גאון עולם. עמדת לימינו של חסיד, תלמיד חכם'. ואז יגידו לך: 'חדלי! הפסיקי! על איזה תלמיד חכם את מדברת? לא חסיד, לא גאון, לא מיניה ולא מקצתיה'. ואז תשיבי: 'וכי הייתי עורכת בחינות לצדיקים ולגאונים? מנין לי לדעת מי גדול באמת? כלם דברו על בעלי, שהוא תלמיד חכם, חסיד וצדיק, וכך התיחסתי אליו. מתוך פגנות פאלו שרתתי אותו'. ומה יאמרו לך שם? 'את צודקת! מקומך בגן עדן!'".

אחריך אכנס אני. ישאלו אותי: 'מה עשית בעולם?'. כשיתחילו לבדוק את מעשי - 'אוי לי מיום הדין, אוי לי מיום התוכחה!' - ישלחו אותי ישר לגיהנום".

"ואז", המשיך רבי יוסף חיים זצ"ל, "כשתהיי לבדך בגן עדן, תמתיני לבואי, ולא תראי אותי, ותשאלי: 'היכן בעלי?', ויענו לך: 'במקומו הראוי לו בגיהנום'. ואת תזדעקי: 'היתכן? הלא כל מה שפסקתם לי גן עדן הוא מחמת היותי שותפה לתורתו של בעלי. ואיך יתכן, אפוא, שאני יושבת בגן עדן, והוא בגיהנום? איך יתכן שארגיש פאן גן עדן, אם בעלי לא נמצא לצידי?!'. ובית דין של מעלה יקבלו את טענותיך, וכריזו: 'יוסף חיים! צא מגיהנום! אשתך הצילה אותך!'. ועכשיו, את מבינה מדוע אני אומר לך, פעם אחר פעם, כי את תהיי זו שתציל אותי מגיהנום, ותזכה אותי בגן עדן?', סיים רבי יוסף חיים את הסברו. כדי שיהיה ברור, חשוב שנאמר: הצדיקים לא מתבדחים! הם אמרו את מה שהרגישו באמת! הם הרגישו באמת הרגשה של 'ונפשי כעפר לכל תהיה' - הרגשה של 'אין'... שבת שלום לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנָן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתּוֹן לָכֶם רַחֲמִים "רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבֵת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשְׁע"ט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבֵּל הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הַזְּמִינִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בְּנֵים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם" (עַל פִּי "אוֹרֶחַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְחֵק פִּינְחָס פְּרִדְמָן)

הַחִיד"א, בְּסִפְרוֹ "רֵאשׁ דָּוִד" (אָמַר), כְּתַב, שֶׁהַקֶּב"ה הוּא בְּבַחֲיַנַּת אֵב לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּנֵים לְמָקוֹם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "בְּנֵים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם". וּמִכֵּיּוֹן שֶׁכָּךְ, וְאֵנּוּ בְּנֵים לְמָקוֹם, וְהַקֶּב"ה הוּא אֲבִינוּ, לָכֵן יָכוֹל הוּא לְמַחֹל עַל כְּבוֹדוֹ, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (קִידוּשֵׁין לְב'): "אֵב שֶׁמַּחֵל עַל כְּבוֹדוֹ – כְּבוֹדוֹ מַחֹל".

מִכָּאֵן יֵשׁ לָנוּ הוֹכְחָה בְּרוּרָה, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ דִין שֶׁל בְּנֵים לְמָקוֹם, שֶׁהָרִי מְפוֹרֵשׁ בְּכְתוּב: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכֶם", וּמְפָרֵשׁ הַמְדַרְשׁ אֶת הַטַּעַם: "אַתֶּם בְּנֵים וְאֲנִי אֲבִיכֶם", 'בְּנֵים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם' (דְּבָרִים יד', א'), שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָה לֵא, ח'): 'כִּי הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאֵב...'. עֲשׂוּ בֵּית לְאֵב, שֶׁיָּבֹא וְיִשְׁרָה אֶצֶל בְּנָיו, לָכֵן נֶאֱמַר 'וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ'. וְכֵן מְבֹאֵר בְּמְדַרְשׁ: "אַתֶּם בְּנֵים וְאֲנִי אֲבִיכֶם", 'בְּנֵים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם', וְאֲנִי אֲבִיכֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (יְרֵמְיָה לֵא, ח'): 'כִּי הָיִיתִי לְיִשְׂרָאֵל לְאֵב... עֲשׂוּ בֵּית לְאֵב שֶׁיָּבֹא וְיִשְׁרָה אֶצֶל בְּנָיו, לָכֵן נֶאֱמַר "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ". שֶׁכֵּן, עַל-יַדֵּי שְׂאֲנוּ עוֹשִׂים מִקְדָּשׁ לְאֲבִינוּ שְׁבַשְׂמִים, כְּדִי שִׁיְהִי עִם בְּנָיו. הָרִי זֶה הוֹכְחָה בְּרוּרָה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ דִין בְּנֵים לְמָקוֹם, וְעַל-יַדֵּי כָךְ יִתְקַבְּלוּ בְּרִצּוֹן כָּל הַקּוֹרְבָנוֹת שֶׁם, עִם הַתְּשׁוּבָה שֶׁלָּנוּ, שֶׁכֵּן, אֵב שֶׁמַּחֵל עַל כְּבוֹדוֹ – כְּבוֹדוֹ מַחֹל". וְהֵנָּה, מְקַרָּא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (דְּבָרִים יד', א'): "בְּנֵים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ". וְדַרְשׁוּ חו"ל (יְבָמוֹת יג'): "לֹא תִתְגַּדְּדוּ" – לֹא תַעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת". וּבְאֵר הַרִיטְב"א (שָׁם): "רֵאוּי שֶׁלֹּא תַעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת, כְּאִילוֹ יֵשׁ כָּאֵן שְׁתֵּי תוֹרוֹת וְשְׁתֵּי אֱלֻקוֹת".

הֵנָּה, נִמְצְאוּ לְמִדֵּים, שֶׁמִּצַּד שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּנֵים לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׂמִים, צְרִיךְ שֶׁתִּהְיֶה בָּהֶם אַחְדוּת, בְּלִי שׁוּם פְּרוּד כָּלֵל. וְכַפִּי שֶׁכְּתוּב גַּם ה"שְׁפַת אִמַּת": "לֹא תַעֲשׂוּ אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת, כִּי כִשְׂמַתְאֲחֲדִין כְּאֶחָד זֹכִינן לְבַחֲיַנַּת בְּנֵים". עֲתָה, מְבֹאֵר הֵיטֵב הַטַּעַם לְכָךְ, שֶׁבַּחַר הַקֶּב"ה לְבָנוֹת אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּחֻלְקוֹ שֶׁל בְּנִימִין, שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ חֵלֶק בְּמִכִּירַת יוֹסֵף, וּמִתּוֹךְ אֶהְבַּת אֲחִים לֹא סִפֵּר לִיעֲקֹב שֶׁהַשְּׂבָטִים מָכְרוּ אֶת יוֹסֵף. שֶׁכֵּן, מֵאַחַר וְתַכְלִית בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הִיא שִׁישְׂרָה הַקֶּב"ה אֶת שְׁכִינָתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל כְּאֵב שֶׁבָּא לְשִׁהוֹת אֶצֶל בְּנָיו. וְעַל-יַדֵּי כָךְ יוֹכְלוּ לְהַקְרִיב קוֹרְבָנוֹת לְכַפֵּר עַל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, כְּדִין אֵב שֶׁיָּכוֹל לְמַחֹל עַל כְּבוֹדוֹ. לָכֵן, מוֹכְרַח שֶׁיִּלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכּוֹ שֶׁל בְּנִימִין, שֶׁלֹּא תִשְׁרָר בִּינֵיהֶם חֲלִילָה שְׁנֵאת אֲחִים, אֶלֶּא אֶהְבַּת אֲחִים.

רֵאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן יְסוּד גְּדוֹל מֵהַ שְׁכַתְבַּת ה"חֲתָם סוֹפֵר" זִיע"א ("לֶךְ לֶךְ"), עַל מֵהַ שְׁכַתְבַּת אֶצֶל רוּעֵי אַבְרָהָם וְרוּעֵי לוֹט (בְּרֵאשִׁית יג', ו'): "זֵלֵא נִשָּׂא אֶתְּם הָאֶרֶץ לְשִׁבְתָּ יַחְדוֹ כִּי הָיָה רְכוּשָׁם רַב וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁבְתָּ יַחְדוֹ וַיְהִי רִיב בֵּין רֵעֵי מְקַנְהֵי אַבְרָם וּבֵין רֵעֵי מְקַנְהֵי לוֹט וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי אֲזוֹ יֹשֵׁב בְּאֶרֶץ".

וּבְאֵר שֶׁם ה"חֲתָם סוֹפֵר" בְּלִשׁוֹן קוֹדֶשׁ: "יֵשׁ לוֹמֵר, כִּי מְדַרְךְ הַצְּדִיקִים לְהִיּוֹת בְּאַחְדוּת גְּמוּר. וְאֲזוֹ, כִּינּוּס לְצְדִיקִים – הַנְּאָה לָהֶם וְהַנְּאָה לְעוֹלָם. וְזֶה עֲצָמוֹ גּוֹרֵם פִּיזוּר לְרַשְׁעִים. וְהַהִיפֵךְ בְּהִיפּוּךְ. כִּי כִשְׂאִינָם (הַצְּדִיקִים) בְּאַחְדוּת, חָס וְשָׁלוֹם, גּוֹרֵם כִּינּוּס לְרַשְׁעִים, שֶׁהוּא רַע לְעוֹלָם... וְהֵינּוּ דְכָתִיב 'זֵלֵא נִשָּׂא אֶתְּם הָאֶרֶץ לְשִׁבְתָּ יַחְדוֹ...'. וְזֶה גְרָם לְכָךְ שֶׁהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי... (יְהִיָּה) יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ בְּשָׁקֵט וּבְשִׁלוֹה".

הֵנָּה, נִמְצְאוּ לְמִדֵּים מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים, שֶׁכְּאֲשֶׁר יֵשׁ אַחְדוּת בְּצַד הַקְּדוּשָׁה, הָרִי זֶה גּוֹרֵם לְפִירוּד בֵּין הַרְשָׁעִים. אוֹלָם, אִם חֲלִילָה יֵשׁ פִּירוּד וְחוֹסֵר אַחְדוּת בְּצַד הַקְּדוּשָׁה, הָרִי זֶה גּוֹרֵם לְאַחְדוּת בֵּין הַרְשָׁעִים.

הֵנָּה כִּי כֵן, מֵאַחַר וּבְבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁנִי הִיָּתָה שְׁנֵאת חִינָם, שֶׁגִּרְמָה לְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכֵּן, יִשְׂרָאֵל אֲבָדוּ אֶת מַעֲלַת הַבְּנֵים שֶׁהָאֵב רוּצָה לְשִׁרוֹת אֶצֶלָם. לָכֵן, סַבֵּב הַקֶּב"ה, שֶׁאֲבָן הַיִּשְׁפָּה שֶׁל בְּנִימִין הַגִּיעָה לְיָדֵיו שֶׁל הַגּוֹי דְמָא בֵּן נְתִינָה, שֶׁקִּים מִצּוֹת כִּיבוּד הוֹרִים בְּמְדַרְגָּה גְּדוֹלָה מְאֹד – לְרְמוּזוֹ, שֶׁעַל-יַדֵּי שְׂאֲבָדוֹ יִשְׂרָאֵל אֶת מִידַת הַאֲחְדוּת שֶׁל בְּנִימִין, הֵנָּה, עֲתָה עֲלוּלִים הַגּוֹיִים לְהִתְאַחֵד בִּינֵיהֶם, וְלְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבּוֹנָן, נִרְאָה שְׁדָמָא בֵּן נְתִינָה, שֶׁהִיָּתָה לוֹ אֲבָן הַיִּשְׁפָּה, הַתְּנַהֵג גַּם כֵּן (לְהַבְדִּיל אֶלְפֵי הַבְּדֻלוֹת) בְּמִידָה זֹאת יֵשׁ פֶּה. שֶׁכֵּן, הָיָה לוֹ פֶּה לְדַבֵּר וְלְהַעִיר אֶת אֲבִיו, כְּדִי לְקַחַת אֶת הָאֲבָן, וְלְמוֹכְרָה בְּכֶסֶף רַב, וְעַם כָּל

זאת לא העיר דָּמָא אֶת אֲבִיו, מְשׁוּם כִּיבוּד אָב. בְּכֶךָ רִמּוֹ הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, שִׁישְׁפִּילּוּ לְהַבִּין שְׁעַל-יְדֵי שְׁנֵאת⁴ הַחֲנִינִים שְׂבִינִיהֶם, לֹא רַק שְׂאֲבָדוֹ אֶת אֲבָן הַיִּשְׁפָּה שֶׁל בְּנֵימִין, אֲלָא, שְׁמִידָה זֹו, שְׁמִסְמַלְת אֲבָן הַיִּשְׁפָּה (יֵשׁ פֶּה, וְשׁוֹתֵק), עֲבָרָה לַגּוֹיִים, שְׁעַלְוִלִים לְהַתְּאָחֵד כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי הֵם מְקִימִים מְצֻת כִּיבוּד אָב, הַקְּשׁוּרָה לְאַחֲדוּת. לְפִי הָאִמּוֹר נִשְׁפִּיל לְהַבִּין, שְׁמָה שְׁסַבֵּב הַקַּב"ה – שִׁיצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְקִנּוּת מַחְדָּשׁ אֶת אֲבָן הַיִּשְׁפָּה מִדְּמָא בֵּן נְתִינָה, שְׁקִים מְצֻת כִּיבוּד אָב – הוּא כְּדֵי לְרִמּוֹ לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהַחֻבָּה מוֹטְלַת עֲלֵיהֶם לְהַחְזִיר מֵהַגּוֹיִים אֶת מִידַת הָאֲחֻדוּת, שְׂאֲבָדָה מֵהֶם וְהִלְכָה לַגּוֹיִים. לְכֵן, בְּקִנִּית הָאֲבָן שֶׁל בְּנֵימִין, אֲבָן הַיִּשְׁפָּה, מֵהַגּוֹי דְּמָא בֵּן נְתִינָה, הִיָּה זֶה בְּבַחֲנִית פּוֹעֵל דְּמִיוֹנִי בְּנִיסוּן לְהַחְזִיר אֶת מִידַת הָאֲחֻדוּת לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא בְּבַחֲנִית כִּיבוּד אָב, לְאֲבִינוּ שְׂבִשְׁמִים שְׁרוּצָה בְּאַחֲדוּת בְּנִי.

וְהִנֵּה, בְּמְצֻת "פְּרָה אֲדוּמָה", רוֹאִים אֲנִי בְּכִרּוּר שְׁכַפְּרָה זֹו הִיא מְשׁוּם "בְּנִים אַתֶּם לְמִקּוּם". שְׁהָרִי, כָּל עַנְיָן הַפְּרָה הוּא, שְׁתְּבוּא הַפְּרָה, שְׁהִיא בְּבַחֲנִית "אֲמָא", וְתִקְנַח אֶת צוֹאת בְּנָה, כְּפִי שְׁהַבְּאִנוּ: "מָשָׁל לְבֵן שְׁפָחָה, שְׁטַנְפָּה פְּלִטִין(=שְׁלַכְלֵךְ אֲרַמּוֹן) שֶׁל מְלֶךְ. אֲמָרוּ: תְּבוּא אִמּוֹ, וְתִקְנַח אֶת הַצּוֹאָה(=וְתִנְקָה אֶת הַלְּכָלוּךְ). כֶּךָ תְּבוּא הַפְּרָה(=מְצֻת פְּרָה אֲדוּמָה), וְתִכְפֹּר עַל הָעֵגֶל(=עַל חֲטָא הָעֵגֶל שֶׁל יִשְׂרָאֵל)".

וְיִבְאָר הַ"נְעָם אֱלִימֶלֶךְ" (חֲקַת קַפ'): "אֲשֶׁר אֵין בְּהַ מוֹם" – שְׁהוּא רִמּוֹ עַל הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה שְׁעַלֶּיהָ נֶאֱמָר (ש"ה ש' ד', ז'): 'כְּלָךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵין בְּךָ". נִמְצָא לְפִי זֶה, כִּי פְּרָה אֲדוּמָה הִיא רִמּוֹ לְשְׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה. אִם הַבְּנִים הַמְּכַפְּרֵת עַל מָה שְׁחֲטָאוּ בְּנִיָּה בְּעֵגֶל בְּבַחֲנִית "תְּבוּא אִם וְתִקְנַח צוֹאת בְּנָה".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנֵן בְּמְצֻת פְּרָה אֲדוּמָה, נִרְאָה, שִׁישׁ בְּהַ לְקַח נִשְׁגָּב עַל הָאֲחֻדוּת שִׁישׁ בְּיִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי, פְּרָה אֲדוּמָה מְטַהֶרֶת אֶת הַטְּמֵאִים, וּמְטַמֵּאת אֶת הַטְּהוּרִים. שְׁפֵן, יְדוּעַ שְׁהַכְּהֵן הַמְּתַעֲסֵק בְּעִבּוּדַת הַפְּרָה נְטַמָּא עַד הָעֶרֶב, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "וְכַבֵּס בְּגָדֶיךָ הַכֹּהֵן וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֵר יָבֵא אֶל הַמִּחְנָה וְטַמָּא הַכֹּהֵן עַד הָעֶרֶב".

נִמְצָא, לְפִי זֶה, שְׁהַכְּהֵן מְטַמָּא אֶת עֲצָמוֹ בְּעִבּוּדַת הַפְּרָה, כְּדֵי לְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים שְׁהוּכְרָחוּ לְצִאת מִן הַמִּחְנָה, וְעַל-יְדֵי כֶּךָ יוֹכְלוּ לְחַזּוֹר שׁוֹב לְתוֹךְ הַמִּחְנָה, לְהִיּוֹת יַחַד עִם כָּל יִשְׂרָאֵל. וְהָרִי, זֶה לְקַח נִשְׁגָּב עַל אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל בְּמִדְרָגָה גְּדוּלָה מְאֹד. שְׁפֵן, הַכֹּהֵן מוֹכֵן לְטַמָּא אֶת עֲצָמוֹ כְּדֵי לְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים.

אִם כֵּן, לְפִי הַמְּבֹאָר הָרִי זֶה קְשׁוּר בְּקִשׁוֹר אֲמִיץ לְכַפְּרַת הַפְּרָה עַל חֲטָא הָעֵגֶל, בְּבַחֲנִית "תְּבוּא אִם וְתִקְנַח צוֹאת בְּנָה". כִּי בְּזִכּוֹת הָאֲחֻדוּת זֹוכִים יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת בְּנִים לְמִקּוּם, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב: "בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ"(=לֹא תַעֲשׂוּ פִירוּד שֶׁל אֲגוּדוֹת אֲגוּדוֹת).

הִנֵּה, זְכִינוּ לְהַבִּין אֶת הַסִּפּוּר הַנִּפְלָא שֶׁל אֲבָן הַיִּשְׁפָּה שֶׁל בְּנֵימִין, שְׂאֲבָדָה לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְרִמּוֹ שִׁישְׁפִּיל בְּעוֹן שְׁנֵאת חֲנִינִים אֲבָדוֹ אֶת מְעַלְתּוֹ שֶׁל בְּנֵימִין, שְׁהָאֲבָן שְׁלוֹ יִשְׁפָּה מְסַמְלֵת אֶת הָעַנְיָן שֶׁל – יֵשׁ פֶּה וְאִינוּ מְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע עַל אַחֲיוֹ, שְׁמְכָרוּ אֶת יוֹסֵף.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר אֲבָדוֹ יִשְׂרָאֵל מְעַלָּה זֹו, הַגִּיעָה הָאֲבָן לְיָדוֹ שֶׁל הַגּוֹי דְּמָא בֵּן נְתִינָה, שְׁקִים מְצֻת כִּיבוּד אָב (שְׁהִיא עַנְיָן שֶׁל אַחֲדוּת) – לְרִמּוֹ לְהֵם, שְׂאִם לֹא יִשְׁתַּמְשׂוּ בְּמִידַת הָאֲחֻדוּת, תַּעֲבוּר הָאֲחֻדוּת לַגּוֹיִים, שְׁיִתְאַחְדוּ לְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. מְטַעַם זֶה סוֹבְבוֹ מִן הַשְּׁמַיִם, שְׁדְּמָא לֹא רָצָה לְמַכּוֹר אֶת הָאֲבָן מְשׁוּם כִּיבוּד אָב – כְּדֵי לְרִמּוֹ בְּכֶךָ שְׁעַל-יְדֵי כֶּךָ עֲבָרָה מִידַת הָאֲחֻדוּת מִיִּשְׂרָאֵל לַגּוֹיִים, וּבְכֶךָ עֲבָרָה גַם מְצֻת כִּיבוּד אָב (הַקְּשׁוּרָה בְּמִידַת הָאֲחֻדוּת) לַגּוֹיִים. לְכֵן סַבֵּב הַקַּב"ה, לְשַׁלֵּם אֶת שְׁכָרוֹ שֶׁל הַגּוֹי דְּמָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַל-יְדֵי מְצֻת פְּרָה אֲדוּמָה, כְּדֵי שִׁישְׁפִּילוּ יִשְׂרָאֵל לְהַבִּין שְׁהֵם צְרִיכִים לְלַמּוֹד מִמְצֻת פְּרָה אֲדוּמָה עַל מִידַת הָאֲחֻדוּת וְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי, הַכֹּהֵן מְטַמָּא אֶת עֲצָמוֹ כְּדֵי לְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, כְּדֵי שִׁיוּכְלוּ לְחַזּוֹר וּלְהִיפָּנֵס לְמִחְנָה יִשְׂרָאֵל.

"עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה"

רְבָה שֶׁל קוֹסוּבָה, הַגָּאוֹן רַבִּי אַבָּא סוּוִיאֲטִיצְקִי זצ"ל (גִּיסוֹ שֶׁל הַ"חֲזוֹן אִישׁ") הִיָּה נוֹהֵג בְּיָמִים שֶׁל הַחֲרָף הַקָּר, לְפִסּוּעַ מוֹקְדִם בְּבִקְרָה בְּסִמְטוֹאוֹתֶיהָ שֶׁל קוֹסוּבָה, הַרְקִים מֵאֲדָם, וְהִיָּה סוֹקֵר וּבוֹחֵן אֶת כָּל גְּלוּת הָעֵץ שֶׁל כָּל בֵּית יְהוּדִי בְּעִיר. וְכָל זֹאת, כְּדֵי לְבָרֵךְ "עַנְיָן כְּמוֹס" ... וּמָהוּ אוֹתוֹ "עַנְיָן כְּמוֹס"? וּבְכֵן, לְכָל גֵּי וְגֵי בְּעִיר יֵשׁ אַרוּבָה מְשֻׁלוֹ. וּבֵית שְׂאֲרוּבָתוֹ לֹא מְעַלָּה עֶשֶׂן מִתּוֹכָהּ, סִימָן שֶׁלֹּא הוֹסֵק הַתְּנוּרָה שֶׁם. וּמִכָּאֵן - שְׁבַעֲלַת הַבַּיִת הוּא עֵנִי מְרוּד, וְאֵין יָדוֹ מְשַׁגֵּת לְקִנּוּת עֲצִים, כְּדֵי לְהַפִּיג בְּהֵם אֶת הַקּוֹר מְדִירָתוֹ. וּבְרִיר הוּא, שְׂבִנֵי הַבַּיִת רֹעֲדִים וְסוֹבְלִים שֶׁם מְקוֹר. וּמִי יָדָאג לְהֵם אִם לֹא רַב הָעִיר? עַל-כֵּן, בְּעֶרֶב, עִם פְּרוֹס הַחֲשֵׁכָה, הִיָּה נוֹטֵל רְבָה שֶׁל קוֹסוּבָה קְרָדוֹם, וְנִכְנָס לְמַחֲסֵן הָעֲצִים שְׂבַחְצָר בֵּיתוֹ. וְהִיָּה חוֹטֵב וּבוֹקֵעַ כְּמָה גְּזַעִים יְבִשִׁים, קוֹשֶׁרִם לְחִבִּילָה אַחַת, וּבְאִישׁוֹן לִילָה, עַת שְׁהַכֵּל נָמוֹ לְהֵם שְׁנַת יִשְׂרָאֵל, הִיָּה הָרַב צוֹעֵד חָרֵשׁ לְעֵבֵר הַבַּיִת הַקָּר, וְשֵׁם הִיָּה מְנִיחַ אֶת צְרוּר הָעֲצִים עַל מַפְתָּן הַדְּלֵת, וְשָׁב בְּעַקְבוֹתָיו בְּאִין רוֹאִים ... **שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!**

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּז תשע"ט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה... דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב בתחילת הפרשה "זאת חקת התורה", מפרש רש"י: "זאת חקת התורה" - לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר: מה המצוה הזאת (פרה אדומה)? ומה טעם יש בה? - לפיכך כתב בה חקה (=קבע ה' מצוה זו כחקה): גזירה היא מלפני, ואין לדך רשות להרהר אחריה" (=זהו חק שקבע ה' יתברך, ואין לנו רשות להרהר אחר חק זה).

וכתב ה"נעם אלימלך": "באדם יש רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כנגד רמ"ח מצות ועשה ושס"ה מצות 'לא תעשה', ובכל איבר או גיד תלויה מצוה אחת... והאומות מקטרגים תמיד על ישראל, לראות אם הם שלמים במצותיהם. אך, במצוה זו של פרה אדומה, הם אינם יודעים מה ענינה, כי הם מונים את האיברים והגידים של ישראל, ואינם מוצאים מצוה זו במנינם, ולכן הם שואלים, מה טעם יש בה?".

ביאור דבריו הוא על-פי מה שהאריך הרה"ק רבי חיים ויטאל זצ"ל ב"שערי קדושה" (שער א', ח"א), בשם רבו האריז"ל, שהקב"ה נתן לנו תרי"ג מצות דאורייתא, שפולגים מ-רמ"ח מצות "עשה" ו-שס"ה מצות "לא תעשה", כדי לקדש בהם את האדם. שכן, על-ידי קיום רמ"ח מצות 'עשה' מקדשים את רמ"ח האיברים. ועל-ידי שמירת שס"ה מצות 'לא תעשה' מקדשים את שס"ה הגידים. נמצא, שכל מצות 'עשה' מכוונת כנגד איבר אחד באדם, וכל מצות 'לא תעשה' מכוונת כנגד גיד אחד באדם.

לפי זה, אומר ה"נעם אלימלך", השטן ואומות העולם מונין את ישראל - מונין/סופרים את האיברים של ישראל, ואינם יכולים למצוא את האיבר המכוון כנגד מצות פרה אדומה, ולכן כתיב בה "חוקה". וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע לא מוצאים השטן ואומות העולם את האיבר המכוון כנגד מצות פרה אדומה?

נקדים להביא את דברי הבעש"ט הקדוש זיע"א, האומר כי בכל יהודי ויהודי בעולם, בכל מצב שבו הוא יהיה, ואפילו אם הרבה לפשוע - עדין ישנה נקודה אחת בתוכו, בפנימיות הלב, **והיא הניצוץ האלקי** ושרש נשמתו, ולשם לא מגיע הפגם של העונות והפשעים, והיא (=אותה נקודה בפנימיות הלב) נשארת נקיה, זכה וטהורה.

ועל זה נאמר בתורה (ויקרא טז, טז): "השכן אתם בתוך טמאתם" - בתוך תוכם של טומאות ועונות האדם, נמצאת אותה **נקודה פנימית**. והיא חלק אלוך ממעל, שלא נפגמה כלל - ובה הקב"ה שורה, כיון שלאותו מקום, כאמור, אין הטומאה מגיעה כלל. ולכך גם התפנונו חז"ל, באומרם (סנהדרין צ'): "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר: ויעמד כלם צדיקים".

ותמהו המפרשים: וכי כלם צדיקים? אלא, שהכונה היא על **הנקודה הפנימית** שיש בכל איש ישראל, שאליה לא מגיע הפגם, ולכן מצד זה "כלם צדיקים".

וכמו שאמר הרבי ברוך ממעזביו, על הפסוק בתהילים (לז, י'): "ועוד מעט ואין רשע, והתבוננת על מקומו ואיננו". כלומר, אפילו רשע גדול, עדין נשארה לו **הנקודה הפנימית** אשר שם "ואין רשע". וכאשר "והתבוננת על מקומו", על **הנקודה הפנימית** שבו, "ואיננו" - תראה שאינו רשע כלל.

ועוד מוסיפים חכמי ישראל: **נקודה פנימית** זאת, היא זו שעוררה את קלי הדעת ופושעי ישראל. ואפילו שחטאו הם כל ימיהם, ולא עמדו בתאות העולם הזה, למרות זאת, אותה **נקודה פנימית** נתנה להם את הכח למסור את נפשם בשעת גזירות-השמד (=כשרצו להעבירם על דתם), ולקדש את השם הנכבד והנורא במסירות-נפש ובקבלת ייסורים נוראיים, באש ובמים.

והנה, כדי שיוכל כל איש ישראל לעשות תשובה בשלמות, **והיצר הרע** לא יוכל לבלבל את דעתו, העצה היעוצה היא, שיעורר האדם את **הנקודה הפנימית** שלו, ששם כאמור אין **ליצר הרע** שום נגיעה. ועל-ידי התעוררות **נקודה טהורה** ומאירה זו, תתפשט **ההארה** בכל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, ועל-ידי כך יוכל לעשות תשובה בשלמות, בלי שום מניעה מצד היצר הרע. וזהו שכתוב בתהילים (קל'): "שיר המעלות ממעמקים קראתיה ה'": דוד המלך אומר אל ה' - "ממעמקים קראתיה" - אני קורא לך, ריבוננו של עולם, "ממעמקים" - ממעמקי הלב, **מהנקודה הפנימית** שבלבי, שאליה החטא והפגם אינם מגיעים כלל, ועל כן "שמעה בקולי תהינה אזניך קשובות לקול תחנוני".

ענין זה מתאים עם מה שכתב ה"ישמח ישראל" (נח), כי **נקודה פנימית** זו מעוררת את האדם לתשובה.

ועל-כך פתוב: "ולבבו יבין ושב ורפא לו". דהינו, שרש התשובה הוא שיתבונן האדם **החוטא** עמוק **בנקודה הפנימית** שבלבו, ששם טמון **הניצוץ האלקי**, שהוא כאמור ניצוץ אש שלהבת-יה, שלא כבה לעולם. ועל-ידי כך יזכה ויוכל **להדליק** את הבעירה הזאת שבלב, ולהמשיך קדושה וטהרה על כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו. וזהו "ולבבו יבין" - דהינו, אם יבין היטב את כוחה של **הנקודה הפנימית** שבלבו, אז "ושב ורפא לו" - יוכל לרפא את תחלואי גופו.

ועל-כך אומר דוד המלך (תהילים מד, כא): "אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר": דהינו, אם שכחנו את ה' יתברך, והלכנו אחרי "אל זר", הוא היצר הרע - "הלא אלהים יחקר זאת כי הוא ידע תעלמות לב" - ה' יתברך "ידע תעלמות לב", יודע ש**בנקודה הפנימית** שבלב שלנו לא הגיע הפגם של החטא. והראיה לדבר היא (המשך הפסוק): "כי עליך הרגנו כל היום, נחשבנו כצאן טבחה" - הלא אתה ה', יודע שאפילו פושעים וקלי-דעת מוכנים לההרג ולמסור את נפשם על קדושת ה' "כצאן טבחה" - כצאן ההולך להשחט.

והנה, על חטא העגל שהשתחוו לעבודה זרה, לכאורה היה צריך הפגם להגיע עד **לנקודה הפנימית** שבלב ישראל. אולם, באמת גם חטא העגל לא היה, אלא רק בחיצוניות מחמת הערב רב שעלה עם ישראל ממצרים. וכפי שאמר שלמה המלך (שה"ש א, ו): "אל תראוני שאני שחרחרת, ששזפתני השמש בני אמי נחרו בי שמני נטרה את הכרמים פרמי שלי לא נטרתי".

ופרש רש"י, שהפונה בזה היא על מה שחטאו ישראל בעגל. ועל-כך אומרת כנסת ישראל: "אל תראוני שאני שחרחרת" בחטא העגל. שכן, אין השחרות שלי היא בדרך הטבע או מלידה, אלא רק "ששזפתני השמש" - רק בדרך מקרה כמו שיזוף השמש. שכן, "בני אמי", הם הערב רב שיצאו ממצרים, "נחרו בי" - הם פתו אותי לדבר עבירה. "שמני נטרה את הכרמים" - הם גרמו לי לעשות את העגל, אך אני לא בחרתי לעשות כן - "פרמי שלי לא נטרתי".

נמצא, כאמור, שגם חטא העגל היה בדרך מקרה בחיצוניות, כמו שישראל השתחוו לצלמו של נבוכדנצר, שהיה הכל בחיצוניות, ולא משום שהאמינו בכך בפנימיות הלב, ולכן גם על חטא העגל, למרות שהיה עבודה זרה, לא הגיע **לנקודה הפנימית** שבלב.

עתה, יתבאר היטב גם להבין, מדוע פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל. שכן, מצות פרה אדומה היא כנגד **הנקודה הפנימית** שבלב כל ישראל, שאין הפגם מגיע לשם. וזהו שכתוב: "ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום". פלומר, שהיא כנגד **הנקודה הפנימית** שבלב - שאין בה **מום** מצד העבירה. ולכן "השטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר: מה המצוה הזאת (פרה אדומה)? ומה טעם יש בה?". פלומר, הם "מונין את ישראל" - מונין/סופרים את האיברים של ישראל - ואינם יכולים למצוא את האיבר המכון כנגד מצות פרה אדומה. ומדוע?

אלא, שפאמור, מצות פרה אדומה אין היא כנגד איבר או גיד באדם, אלא היא כנגד **הנקודה הפנימית** שבלב כל ישראל, ואין לאומות שום השגה ובינה בנקודה קדושה וטהורה זו.

"ותמת שם מרים ותקבר שם"

הגאון רבי עבדאללה (עובדיה) סומך נספה במחלת דבר, שהשתוללה סביב בגדאד. אנשי הקהילה בקשו לטמון אותו בבית הקברות העתיק שבעיר, אך המושל אסר על קבורתו שם, משום שראה סכנה בקבורת מתי-המגפה בעיר. אולם מפני כבודו של הצדיק הגאון, הרשה המושל לקבור אותו בסמוך לקבר יהושע הכהן הגדול, בחצר שהיתה מקודשת ליהודים, ולהבדיל גם למוסלמים.

לאחר קבורתו קמה התנגדות עזה מצד המוסלמים לקבורתו של הצדיק רבי עבדאללה סומך במקום שהיה מקודש גם להם. לאחר דין ודברים ומריבות קשות שנמשכו כשלושה חדשים, החליט המושל להוציא את גופתו הקדושה של רבי עבדאללה מקברו, השנוי במחלוקת, ולהעבירו לבית העלמין היהודי העתיק. מחסר ברירה ב-יג' בכסלו, כשלושה חדשים לאחר פטירתו וקבורתו של הצדיק רבי עבדאללה סומך, התקבצו כל יהודי בגדאד ובאו לחלוק כבוד לרפס, בפעם השנייה.

השלטונות, שיזעו פי באדמה הלחה של בגדאד אין גופה שלא תרקב לאחר שלשה חדשים, נקטו בכל צעדי הבטיחות המתאימים: הביאו רופאים ואמצעי חיטוי רבים וחרפים, ואף המושל בא בעצמו כדי לפקח על העברת הגופה. הגולל הוסט והגופה נחשפה, ורבי עבדאללה סומך התגלה לעיני הרופאים שלם, כאילו זה עתה נקבר. אפילו בתכריכו לא נדבק שמץ מן הבוץ הסמיך שהיה סביבו, והתכריכים היו נקיים ובוהקים. למראה הפלא הזה של הצדיק, שלא הרקיב והרימה לא שלטה בו, ירד המושל המוסלמי מסוסו ופקד על כל מלוויו לעשות כן. "להלוינו של איש קדוש כזה - הסביר - חייבים ללכת ברגל". וכך פסעו הוא וכל מלוויו ברגליהם עד לבית הקברות שברובע היהודי. דבר הפלא הזה היה לשיחה בפי כל, ורבים מן השוטרים הערביים שהיו עדים לו, התגירו. אחד מהם התגיר עם כל בני משפחתו, ועלה לירושלים להתגורר בה, וזקני ירושלים זכו לשמוע מפיו פעמים אין ספור את הסיפור המובא כאן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנן כֹּה אָמַר ה' שְׁבַתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתָן לָכֶם רַחֲמִים "רֵאשִׁי תִיבּוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבַת: 19:21**

עַרְשׂוֹת ב' תַּמוּז תַּשַּׁע"ט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבַת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים"

מִסְפָּר הָרַב שֶׁךְ זַצ"ל: בְּצַעֲרֹתַי, שׁוֹחַח עָמִי זָקֵן אֶחָד עַל אֹדוֹת אֶחָד מִגְּדוּלֵי הָרַבָּנִים שְׁבַדוֹר, שֶׁהָיָה פּוֹסֵק נוֹדֵעַ לַתְּהִלָּה, וְאָמַר לִי: "יִחַדְדוּ לְמַדְנֹו כְּשֶׁהֵינּוּ צַעֲרִים בִּישִׁיבְתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן רַבִּי הִירֵשׁ שֶׁלְעוֹ זַצ"ל בְּעִיר קְרָאסוֹן שְׁבָקִיב. וְשֵׁם הָיָה עֲמָנוּ נֶעַר אֶחָד, שֶׁנִּפְשׁוּ חֲשָׁקָה בַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אוּלָם, מוֹחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ נֶעַר הָיָה אָטוּם כְּסֵלַע, וַתִּפְסְטוּ הֵיטֵה אִיטִית לְהַחְרִיד. וְהָיָה הַנֶּעַר מְיַגֵּעַ אֶת כָּל בְּנֵי הַיִּשִּׁיבָה, וּמְבַקֵּשׁ שִׁסְבִּירוּ לוֹ כָּל פֶּשֶׁט בְּכָל סוּגְיָה, בְּכָל שְׂאֵלָה וּבְכָל תְּשׁוּבָה, עַד שֶׁכֻּלָּם נִלְאוּ (=הִתְיַאֲשׁוּ) מִמָּנוּ וּרְנֵנוּ שֶׁ"מֵהַסֵּלַע הַזֶּה לֹא יֵצְאוּ מִיָּם (=תּוֹרָה)".

רַק אֲנִי רַחֲמַי עָלָיו, וְהִיטִי מְשִׁיב לְשִׂאלוֹתָיו. אוּלָם, סָבַל טְרַחְתּוֹ הָיָה לְלֹא נְשׂוּא, שָׁכַן, בְּשִׂאלוֹתָיו לֹא הָיָה מְנִיחַ לִי לְלַמּוֹד.

יוֹם אֶחָד פָּקְעָה סִבְלָנוֹתִי, וּבִקְשָׁתִי שִׁנִּיחַ לִי לְנַפְשִׁי. רֵאִיתִי אִיךָ אוֹתוֹ נֶעַר הוֹלֵךְ מִמְּנֵי בְּפַחִי-נֶפֶשׁ, וְעַל-כֵּן יִסְרוּנִי כְּלִיּוֹתִי מְאֹד. אוּלָם, רְצִיטִי לְרֵאוֹת מָה יַעֲשֶׂה אוֹתוֹ נֶעַר, וְאֵל מִי יִגַּשׁ. וְאוּלָם, כָּלֵם דְּחוּהוֹ מִלְּפָנֶיהֶם. לְאַחַר-מִכֵּן רֵאִיתִי יוֹשֵׁב בְּפִינַת בֵּית הַמְּדַרְשׁ, כְּפוּף עַל סֵפֶר אֶחָד. לֹא יְכוּלְתִי לְהַתְאַפֵּק, וְקָרַבְתִּי אֵלָיו בְּשִׁקֵּט, כְּדִי לְרֵאוֹת מָה הוּא לּוֹמֵד. וְאָכֵן, רֵאִיתִי שִׁסְדוּרוֹ פְּתוּחַ בְּבִרְכַת "אֶהְבֶּה רַבָּה", בְּפִתּוֹב: "וְתָן בְּלַבְנוּ בִּינָה לְהַבִּין וְלְהַשְׁכִּיל...". וְשִׁמְעַתִּי מִתִּפְחַת בְּאוֹמְרוֹ מַלִּים אֵלוֹ, וְהִבְנַתִי שֶׁהוּא מִתְחַנֵּן לְפָנָי בּוֹרָא עוֹלָם, שִׁיפְקַח אֶת עֵינָיו בְּאוֹר הַתּוֹרָה, וְלֹא יִצְטַרֵּף הוּא לְבְרִיּוֹת. נִכְמְרוּ רַחֲמֵי עָלָיו, וְהוֹשְׁבַתִּי לְצַדִּי, שִׁישְׂאֵל כָּל חִפְצוֹ. וְסִים אוֹתוֹ הַזָּקֵן:

"אוֹתוֹ נֶעַר הוּא אוֹתוֹ רַב גָּאוֹן, שֶׁפּוֹסֵק הַלְכוֹת! אֵיפֶה הוּא וְאֵיפֶה אָנִי! (מוֹבָא בַסְפָּר "לוּלִי תוֹרַתְךָ")."

עַל הַכְּתוּב בְּפִרְשָׁה, "וַיָּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים", שׁוֹאֵלִים חוֹ"ל, אִיךָ יִתְכַן שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, אֲשֶׁר הַקַּב"ה הַעִיד עָלָיו "בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא" – הִנֵּה כָּאֵן, הוּא מְכַה אֶת הַסֵּלַע, וְלֹא מְדַבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׂצוּהָ אוֹתוֹ הַקַּב"ה?

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שְׁפִתּוֹב בְּגִמְרָא (מִגִּילָה יח'): "מְלָה – בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי" (=מְלָה/דִּיבּוּר שׁוּה סֵלַע, אִךְ שְׁתִּיקָה שׁוּה שְׁתִּים). כְּלוּמַר, אִם הַדִּיבּוּר שׁוּה סֵלַע (=מְטַבֵּעַ כְּסָף), אֲזִי הַשְּׁתִּיקָה שׁוּה כְּפָלִים (=שְׁנֵי סֵלַעִים). (רש"י). וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁכָאֵן רְמִזָּה הַגְּמָרָא עַל אֲלָדָד וּמִיָּדָד, שֶׁהַתְּנַבְּאוֹ בְּמַחְנָה: "מֹשֶׁה מַת, וַיהוֹשֻׁעַ מַכְנִים אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָה".

וְכַל-כֵּן לְמָה? בְּגִלְל שְׁמֹשֶׁה הִכָּה אֶת הַסֵּלַע, וְלֹא דִבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׂצוּהָ עָלָיו הַקַּב"ה. לָכֵן, אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: "יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לָכֵן לֹא תִבִּיאוּ אֶת הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם". עַל-כֵּן רְמִזָּה הַגְּמָרָא: "מְלָה – בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי". דְּהֵינּוּ, אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע (וְזָהוּ "מְלָה בְּסֵלַע") – אֲזִי הָיָה "שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי" (=שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים) – הָיוּ שׁוֹתְקִים שְׁנֵי אֵלֹהִים (=אֲלָדָד וּמִיָּדָד), וְלֹא הָיוּ מִתְּנַבְּאִים שְׁמֹשֶׁה מַת, וַיהוֹשֻׁעַ מַכְנִים אֶת יִשְׂרָאֵל לְאַרְצָה.

וְצִרִיף לְדַעַת, שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ יָדַע שֶׁהוּא עֲתִיד לְהִיעָנֵשׁ עַל שֶׁלֹּא קִים אֶת צִוּוֵי הַקַּב"ה. אוּלָם, כְּוַנְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הֵיטֵה לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל. שָׁכַן, אִם הָיָה מֹשֶׁה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע, וְהַסֵּלַע הָיָה מוֹצִיא מִיָּמָיו – הָיָה מִתְעוֹרֵר קְטְרוּג עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּשָׁמִים: הִנֵּה, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל הָיוּ חוֹטְאִים, וְלֹא שׁוֹמְעִים בְּקוֹל ה', הָיָה מִתְעוֹרֵר הַמְּקַטְרָג בְּשָׁמִים (=הַס"מ), וְטוֹעֵן עַל יִשְׂרָאֵל: אִיךָ סֵלַע, שֶׁלֹּא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר, עוֹשֶׂה מִיד אֶת רְצוֹן ה', וַיִּשְׂרָאֵל שִׁישׁ לָהֶם דַּעַת וּנְשָׁמָה, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלוֹךְ מִמַּעַל, כִּיִּצַּד אֵין הֵם שׁוֹמְעִים בְּקוֹל ה' יִתְבָּרֵךְ...!

וְלָכֵן, מֹשֶׁה רַבְּנוּ, הִרְעָה הַנְּאָמָן, שִׁיָּדַע בְּרוּחַ קוֹדְשׁוֹ שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים לְחַטּוֹא, מְסַר אֶת נַפְשׁוֹ, וְהִכָּה אֶת הַסֵּלַע, בְּמִקּוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מִכֵּן: "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם..". – כָּל מָה שְׁעִשִׂיתִי הָיָה רַק לְמַעַנְכֶם, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְעוֹרֵר עָלֵיכֶם קְטְרוּג, חֲלִילָה, שֶׁהַסֵּלַע הַזֶּה, שֶׁהוּא אֶבֶן דוּמָמַת, שׁוֹמֵעַ וּמְקִים אֶת צִוּוֵי ה', וְאֵילוֹ אַתֶּם, בְּנֵיוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, אֵינְכֶם שׁוֹמְעִים לְתוֹרָתוֹ.

8 (ויכפי שרומזו הכתוב (במדבר טו, כו): "ונסלח לכל עדת בני ישראל...פי לכל העם בשגגה". הנה, "ונסלח לכל עדת" בקפיצות של 3 אותיות מתקבלת המלה "סלע". וזאת, כדי לרמוז לנו, שכל מטרת משה רבנו בהפקאה על הסלע היתה "ונסלח לכל עדת בני ישראל" – שהקב"ה יסלח לישראל – שכן, כל חטאייהם הם בשגגה). ראוי להוסיף, שגם בחטא העגל מסר משה את נפשו והציל את ישראל מכלייה, ומיד כאשר אמר לו הקב"ה, "ועתה הניחה לי, ויחר אפי בהם ואכלם (=את ישראל), ואעשה אותך לגוי גדול", אמר משה לה' (שמות לב, לב): "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת". דהינו, אם אין אתה סולח להם, אז "מחני נא" – מוסר אני נפשי עליהם כפרה. (את דבריו אלו אמר משה בפרק לב, ובפסוק לב' – לרמוז לנו, ש"לב לבו של משה הם בני ישראל. ("אשרי העם שככה לו") זהו מנהיג אמיתי, רועה נאמן, שטובת ה"צאן" (=ישראל) היא מעל כל שיקול. לכן אומרים חז"ל (במדבר רבה יט, יג), שלעתיד לבוא, משה רבנו הוא שיגאל אותנו (בגאולה העתידה, בקרוב). וזאת, כפי שרמז שלמה המלך (קהלת א, ט): "מה שיהיה הוא שיהיה" – ראשי תיבות "משה". כלומר, מה שיהיה בגאולה הראשונה במצרים, שמשה רבנו גאל את ישראל, והוציאם ממצרים – כך יהיה גם בגאולה האחרונה, שגם בה משה רבנו יהיה הגואל שיגאל את ישראל מן הגויים, במהרה בימינו, אמן.

"אל תירא אתו, כי בידיך נתתי אתו...ועשית לו כאשר עשית לסיחן מלך האמרי..." (כא, לד')

פרשת "חקת" מסתיימת בתאור ניצחונותיהם של בני ישראל על שני המלכים בעבר הירדן המזרחי: סיחון מלך האמורי, ועוג מלך הבשן.

והנה תמוה הדבר, שלאחר הניצחון המכריע על סיחון, חושש משה רבנו מן המערכה הצפויה לו עם עוג מלך הבשן, עד שהקדוש ברוך הוא צריך לעודדו ולחזקו בדברים הבאים: "אל תירא אתו, כי בידיך נתתי אתו...ועשית לו כאשר עשית לסיחן מלך האמרי..."

תמיהה זו מובאת במסכת נידה (סא, ע"א), בנוסח הבא: "מאי שנא מעוג דקמסתפי, ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי?" (=מדוע ירא משה מפניו של עוג, ואינו ירא מפני סיחון?). ועל-כך משיבה הגמרא: משה חשש שמא תעמוד לעוג זכותו של אברהם אבינו, כמו שנאמר: "ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי..." (בראשית יד, יג). ואמר רבי יוחנן: (אותו הפליט) זה עוג, שפלט (=ניצל) מדור המבול.

על דברי הגמרא כאן העיר רבי יעקב משה חרל"פ מירושלים: לעוג מלך הבשן היתה כונה זדונית, בשעה שהופיע בבית אברהם ובשר לו על שבת לוט בן אחיו, כפי שהטעימו חז"ל: נתפון (עוג) שיהרג אברהם במלחמה, והוא יקח את שרה אשתו, שהיתה יפה מאד. ובכל זאת, כיון שבשורתו של עוג הביאה טובה לאברהם, נחשב הדבר לעוג לזכות גדולה. ומשה רבנו היה ירא, שמא תעמוד לעוג זכות זו, מימי אברהם, במלחמתו של עוג עם ישראל. נמצאנו למדים מכאן – סיים הרב חרל"פ – מה רבה זכותו של העושה מעשה חסד, גם אם לא נתלחה למעשהו כונה טובה ורצויה...
 "זאת חקת התורה..." (יט' ב')

אמר הקדוש ברוך הוא: חקה חקתי וגזירה גזרתי, אי (=אין) אתה רשאי לעבור על גזירתי (במדבר רבה יט, א'). מעשה הנה ברבן יוחנן בן זכאי, שגוי אחד אמר לו: אותם הדברים שאתם עושים בפרה אדומה נראים כמעשה כשפים: אתם לוקחים פרה אדומה, שורפים אותה, לוקחים את אפרה ומשליכים אותו לתוך המים, ואתם מזים על מי שנטמא במת שתיים ושלש פעמים, ובה אתם אומרים לו שהוא טהור. והרי דברים אלו אי-אפשר להבינם, אלא כמעשה כישוף.

אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: האם נכנסה פעם רוח רעה בגופך? – אמר לו: לא. – האם ראית אדם שנכנסה בו רוח רעה? – אמר לו: כן. – אמר לו: ומה הרפואה שעשו לו? – אמר לו (הגוי): היו מביאים שרש ומקטירים אותו תחת האיש הזה, ומזים עליו מים, ואז היתה בורחת אותה רוח רעה. אמר לו החכם הזה: ישמעו אנניך מה שפיד מדבר. אותו הדבר היא הפרה האדומה – הטומאה היא רוח רעה, השורה על האדם שנטמא במת, כמו שנאמר (זכריה יג, ב): "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ".

וכך עושים אנו במי אפר הפרה האדומה כדי לטהר את האדם הנטמא. תשובה זו מצאה חן בעיני הגוי, והלך לדרך. משהלך, אמרו לו תלמידיו, לרבן יוחנן בן זכאי: לאותו הגוי דחית בקנה (=בתרוץ דחוק), מה תשיב לנו? – אמר להם: זה שנאמר בפרשה זו "זאת חקת התורה", שאותה המצוה היא סוד גדול, ואל תהרהרו בה למצוא את טעמה. שהרי אמר הקב"ה: חקה חקתי, וגזירה גזרתי, ואין אתה רשאי לעבור על גזירתי.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֶקֶת אֵל שְׂדֵי יָתוֹן לָכֶם רַחֲמִים רַאשֵׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּז תשע"ט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הכתוב, "זאת התורה, אדם כי ימות באהל", שנינו בגמרא (בבבבב סג'): "אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: 'זאת התורה, אדם כי ימות באהל'". והנה, ידוע ומפורסם בספרים הקדושים, שיש קשר נפלא בין בעל המאמר לבין תכן המאמר, כפי שאומר גם חידושי הר"ם ("לך לך"): "כי השמועה והחידוש הוא שיך לשרש נשמתו של בעל השמועה (=המאמר)..."

אם כן, הבה נתבונן בקשר הנפלא שבין האמורא הקדוש ריש לקיש לבין מאמרו, "שאלו דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה".

הנה, באשר אנו מעינים היטב בפתוב בגמרא, רואים אנו, שאכן ריש לקיש קים בפועל מה שקתב במאמרו, והמית עצמו על התורה, באשר שנה את תיו מקצה לקצה. וממנהיגם של שודדי דרכים, שרצחו והרגו אנשים לשם שוד, הפך לאחד מגדולי חכמי התורה שבעל-פה. וכמו שמסופר בגמרא (בבבבב מציעא פד', מתורגם, בתוספת ביאור): "יום אחד שחה רבי יוחנן בנהר הירדן. ראה אותו ריש לקיש, שהיה לסטים (=שודד), וקפץ לנהר הירדן אחריו.

ראה רבי יוחנן את קפיצתו הגדולה. ואמר לו "חילך לאוריתא". כלומר, ראוי שתנצל כח זה ללימוד התורה. ענה ריש לקיש לרבי יוחנן (שהיה יפה תאר) "שופרך לנשי". כלומר, יופיך ראוי לנשים. השיב לו רבי יוחנן: אם תחזור בתשובה, אתן לך את אחותי לאשה, שהיא יפה ממני. קבל ריש לקיש את ההצעה, והסכים לחזור בתשובה.

והנה, באשר בקש לקפוץ חזרה מן המים אל הגדה, כדי להביא את בגדיו, כבר לא היה יכול. שכן, משקבל עליו על תורה - תש(=נחלש) כוחו. ואכן, ריש לקיש נשא לאשה את אחותו של רבי יוחנן, והחל ללמוד עם רבי יוחנן מקרא ומשנה, עד שעשאו רבי יוחנן לאדם גדול.

מכל זה נמצאנו למדים, שריש לקיש חולל מהפך גדול בחייו, וממנהיגם של שודדי דרכים, חזר בתשובה, ונתעלה לגדול בתורה, עד שהיה רבם של ישראל.

ויש לומר, שריש לקיש המית את עצמו ואת עברו, ושנה את מהותו, עד שזכה לכתרה של תורה, כפי שדרש, "שאלו דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר: 'זאת התורה, אדם כי ימות באהל'". בבחינת נאה דורש, נאה מקים.

ויש להוסיף בזה, שלא רק בתחילת דרכו המית ריש לקיש את עצמו ואת עברו, כדי לעסוק בתורה, אלא גם בסוף דרכו, יצא הוא מן העולם הזה לחיי העולם הבא, בבחינת "אדם כי ימות באהל", כפי שמסופר בהמשך הגמרא (שם, מתורגם, בתוספת ביאור): יום אחד נחלקו בבית המדרש בשאלה: "חסין, והספין, והפגיון, והרמח, ומגל יד, ומגל קציר, מאימתי מקבלין טמאה? (ועונה הגמרא): משעת גמר מלאכתן (של אותם כלים). ומאימתי גמר מלאכתן? רבי יוחנן אמר: משצרכן בכבשון (=לאחר שיצאו מהאש). ריש לקיש אמר: משיצחצחון במים" (=לאחר קירורם במים). אמר לו רבי יוחנן לריש לקיש: "לסטאה בליסטיותיה ידע". כלומר, מאחר והיית "לסטאה" (=שודד), אתה בקי באותם כלים - סין, ספין, פגיון וכו' - ולכן, לפי שיטתך, אותם כלים מקבלין טמאה "משיצחצחון במים". (נפגע ריש לקיש מזה שהזכיר לו רבי יוחנן את עברו), ואמר לרבי יוחנן: במה עזרת לי שהחזרתני בתשובה? הלא באשר (הייתי) שודד, הייתי "רבי" (=ראש לשודדים), וגם עכשיו אני רבי. אמר לו רבי יוחנן: עזרתי לך בכך שקרבתי אותך תחת כנפי השכינה. ואולם, היתה לו (=לרבי יוחנן) תרעומת, על שאמר לו ריש לקיש "במה עזרת לי"? והקפיד על ריש לקיש. ומשהקפיד עליו רבו, חלה ריש לקיש ונפל למשכב.

באה אחותו של רבי יוחנן, כדי לבקש ממנו שיתפלל על בעלה, ריש לקיש, שיהלים... אמרה לו: עשה בשביל "אלמנותי" (=שלא אשאר אלמנה). לא הסכים רבי יוחנן למחול לו, ועל-כן נפטר ריש לקיש מן העולם.

לאחר מכן, הצטער רבי יוחנן על שהמית את ריש לקיש, בין שלא מצא תלמיד חכם כמוהו. אמרו חכמים: מי ילך ללמוד עם רבי יוחנן כדי שתנוח דעתו? החליטו לשלוח את אליעזר בן פדות, שהיה חד וחריף. הלך רבי אליעזר בן פדות, וישב אצל רבי יוחנן ללמוד עמו תורה. והנה, כל מה שאמר רבי יוחנן,

הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדוּת מֵבִיא לוֹ סְיוּעָה (=בְּרִיתָא) לְדַבְּרֵי. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: אַתָּה חוֹשֵׁב שְׂאֵתָה רַלְשָׁ לְקִישׁ? וְהָרִי רִישׁ לְקִישׁ, כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי אוֹמֵר דָּבָר, הָיָה מְקֻשָּׁה עָלַי 24 קוֹשִׁיּוֹת, וְאֲנִי הָיִיתִי מְתַרְץ לוֹ 24 תִּירוּצִים, וְעַל-יָדַי זֶה נִתְבָּרְרָה וְהִתְלַבְּנָה הַסּוּגְיָה בְּהִרְחָבָה. וְאַתָּה אוֹמֵר לִי שְׂמַצְאֵת בְּרִיתָא שְׂמַסְיַעַת לְדַבְּרֵי? וְכִי אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאֵמְרֵתִי דָּבָר נְכוּן?

הָיָה רַבִּי יוֹחָנָן הוֹלֵךְ וְקוֹרֵעַ אֶת לְבוּשׁוֹ וּבוֹכָה, וְאוֹמֵר: אֵיפֹה אַתָּה בֶּן לְקִישׁ? אֵיפֹה אַתָּה בֶּן לְקִישׁ? וְהָיָה צוּעֵק וְזוּעֵק, עַד שֶׁנִּצָּא מִדַּעְתּוֹ. בִּקְשׁוּ עָלָיו חֲכָמִים רַחֲמִים, וְנִפְטָר רַבִּי יוֹחָנָן מִן הָעוֹלָם. הִנֵּה, לְמַדְנֵנו מְסִיפּוֹר נוֹרָא זֶה, עַד כִּמָּה הָיְתָה מִידַת הָאָמֶת נֵר לְרַגְלָם שֶׁל הָאֱמוּרָאִים הַקְּדוּשִׁים. שְׁהָרִי, אֵף שֶׁיָּדַע רִישׁ לְקִישׁ כִּמָּה כּוֹחוֹ שֶׁל רַבּוֹ, רַבִּי יוֹחָנָן, לְמַרּוֹת זֹאת לֹא חִזַּר מִשִּׁטְתּוֹ, אֵף שֶׁהִסְתַּכֵּן בְּמִיתָה, וְנִפְטָר מִן הָעוֹלָם מִחַמַּת הַקְּפָדָתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן. עַל-כֵּן, דוֹקָא לוֹ, לְרִישׁ לְקִישׁ, נֶאֱמַר לוֹמֵר, "שְׂאִין דַּבְּרֵי תוֹרָה מִתְקִימִים אֲלֵא בְּמִי שְׂמַמִּית עֲצָמוֹ עָלֶיהָ, שְׂנַאָמַר: 'זֹאת הַתּוֹרָה, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֵהָלִי'". שְׂכּוֹן, כִּבְעַל הַמַּאֲמָר נִתְקַיֵּם אֲצִלוֹ דָּבָר זֶה, וְהַמִּית אֶת עֲצָמוֹ בְּפוּעַל מִמֶּשׁ עַל דַּבְּרֵי תוֹרָה.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ הִסְתַּיְמוּ חַיֵּינוּ שֶׁל הָאֱמוּרָא רִישׁ לְקִישׁ בְּצוּרָה קָשָׁה וְנוֹרָאָה כְּזֹאת? נִרְאֶה לְבָאָר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁכָּתַב הַמְּקוּבָּל הָאֱלֵקִי רַבִּי שְׂמִשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפָּאֵלִי זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "לִיקוּטֵי שׁוֹשָׁנִים" (סוֹף סִפֵּר "דָּן יְדִין"): "רִישׁ לְקִישׁ הָיָה גִלְגּוּל נִשְׁמָה שֶׁל יִשְׂמַעְאֵל בֶּן אַבְרָהָם. וְזֶהוּ סוּד הַגְּמָרָא שְׂאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ: 'לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיהָ יָדַע'".

הִנֵּה, מְבוֹאָר מִדַּבְּרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַבִּי שְׂמִשׁוֹן מְאוּסְטְרוֹפָּאֵלִי, שֶׁכַּאֲשֶׁר אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ "לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיהָ יָדַע" (=שׁוּדָד הָיִיתָ, וְלָכֵן בָּקִי אַתָּה בְּסִינִי, וְסִפִּין...). רָמַז לוֹ שֶׁהוּא הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁהָיָה טְמוּן אֲצֵל יִשְׂמַעְאֵל, שֶׁהָיָה לְסַטָּים, כִּמּוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית טז, יא-יב): "וַיֹּאמֶר לָהּ מֵלֶאֱדָם ה' הִנֵּךְ הָרָה וְיִלְדֶתְךָ בֶּן וְקָרָאתְךָ שְׂמוֹ יִשְׂמַעְאֵל...וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל יוֹד כָּל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָל אֲחִיו יִשְׂכָּן". וּפְרַשׁ רַש"י: "'יָדוּ בְּכָל' - לְסַטָּים (=שׁוּדָד)". וְזֹאת, כִּפִּי שֶׁהָיָה רִישׁ לְקִישׁ בְּתַחֲלִיל דְּרַכּוֹ, לְפָנֵי שְׁחִזַּר בְּתִשׁוּבָה בְּזְכוּת רַבִּי יוֹחָנָן.

וּמַעַתָּה יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂמַטְעַם זֶה סִבֵּב הַקַּב"ה כֶּף, שֶׁנִּסְתַּלַּק רִישׁ לְקִישׁ מִן הָעוֹלָם עַל-יָדֵי שְׂאֵמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: "לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיהָ יָדַע" (=שׁוּדָד הָיִיתָ, וְלָכֵן בָּקִי אַתָּה בְּסִינִי, וְסִפִּין...). וְעַל-כֵּן הִשִּׁיב לוֹ רִישׁ לְקִישׁ "בְּמָה עֲזַרְתָּ לִּי", וְהַקְּפִיד עָלָיו רַבִּי יוֹחָנָן וְעַל-יָדֵי זֶה נִפְטָר רִישׁ לְקִישׁ מִן הָעוֹלָם. וְכָל זֹאת, כִּי לְכַפֵּר וּלְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁהָיָה טְמוּן בְּיִשְׂמַעְאֵל בֶּן אַבְרָהָם, שֶׁהָיָה בְּתַחֲלִיל דְּרַכּוֹ רֶשַׁע וְלְסַטָּים.

וְלָכֵן, כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, סוּבַב הַקַּב"ה כֶּף, שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ יִתְוַכַּחוּ בְּעֲנִין "חִסִּין, וְחִסְפִּין, וְחִסְפִּין, וְחִסְפִּין", שֶׁהֵם כְּלֵי מִשְׁחִית, שֶׁהִשְׁתַּמְשׁ בָּהֶם יִשְׂמַעְאֵל לְלְסַטָּים (=לְשׁוּדָד) אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּבִלְהִט הוֹיכּוּחַ אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן "לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיהָ יָדַע". כְּלוּמַר, יוֹדַע אֲנִי שְׂגִלְגּוּל יִשְׂמַעְאֵל אַתָּה, וְהִגִּיעַ זְמַנָּךְ לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. (וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׂלָכֵן לֹא קִבַּל רַבִּי יוֹחָנָן אֶת הַבְּכִי שֶׁל אַחֲוָתוֹ, שֶׁבִקְשָׁה עַל בְּעֵלָה הַחוּלָה. שְׂכּוֹן, יָדַע הוּא שֶׁרִישׁ לְקִישׁ עַל-יָדֵי חִזְרָתוֹ בְּתִשׁוּבָה וְלִימוּד תּוֹרָתוֹ כִּבְּרַתְךָ אֶת נִיצוּץ יִשְׂמַעְאֵל, שֶׁהָיָה טְמוּן בּוֹ, וְהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם). "וְכָל כְּלֵי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו, טָמֵא הוּא" (יט' טו')

עַל פְּסוּק זֶה הָיָה אוֹמֵר הַצַּדִּיק רַבִּי מְנַחֵם מְגִדָּל מְקוּצָק: הִפָּה הוּא הַכְּלִי הַיָּקָר וְהַמּוֹבָחָר בְּיוֹתֵר, שֶׁהֶעֱנִיק לָנוּ הַבּוֹרָא בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל, וּבּוֹ מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה (=יִתְרוֹן הָאָדָם עַל הַבְּהֵמָה).

מִשׁוּם כֶּף מְחוּיָב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְאִיתָנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי יָקָר זֶה בְּמֵלֹא הַזְּהִירוֹת. רָמַז לְכֶף מְצִינֵנוּ בְּפִסּוּק: "וְכָל כְּלֵי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל (=מְכֻסָּה מִהוֹדֵק) עָלָיו" - הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּפִיו בְּלֹא סִיפָה וְהַבְּחִנָּה, וּפּוֹתַח אֶת הִפָּה בְּכָל יַעַת לְדַבְּרִים שֶׁל הֶבֶל וּשְׁטוּת - "טָמֵא הוּא" - מְטָמֵא עַל-יָדֵי כֶּף אֶת כָּל אֵיבָרֵי גּוּפוֹ, וּפּוֹגֵם בְּכַחוֹת נִפְשׁוֹ - כִּי אֵין תַּקְנָה שֶׁל מִמֶּשׁ לְדִיבּוּר מְיוֹתֵר וּמִזִּיק. וְכִבְּרַת הוֹרָה לָנוּ הַתְּנָא רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין חֲכָמִים, וְלֹא מְצָאֵתִי לְגוֹף טוֹב (יּוֹתֵר) מִשְׁתִּיקָה, וְכָל הַמְרַבֵּה דַּבְּרִים, מֵבִיא (בָּא לִידֵי) חֲטָא" (אֲבוֹת א' יז').

"וּמַמְדָּבָר מִתְנָה"

חֲסִיד אֶחָד, שֶׁשָּׁלַח יָדוֹ בְּמִסְחָר, וְעָשָׂה הוּן בְּדַרְכִּים מְפּוֹקְפּוֹת, הִזְדַּמֵּן פְּעַם לְחַצְרוֹ שֶׁל הָאֲדַמוּרֵי רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז"ן. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הִמְתָּה הַחֲצָר מְאוֹת אוֹרְחִים, שֶׁבִקְשׁוּ לְהִיכְנֵס אֶל הַרְבֵּי עַם "פְּתַק בְּקִשׁוֹת", כִּמְנַהֵג הַחֲסִידִים. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ עֲשִׂיר? אֲגַב נְתִינָה "שְׁלוֹם" לְגַבְאִים, הַנִּיחַ לְפִנְיָהֶם חֲבִילַת שְׁטֵרֵי כֶּסֶף, וְרָמַז לָהֶם, שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ לְהִיכְנֵס אֶל הַרְבֵּי מְחוּץ לְתוֹר. הַגַּבְאִים הִסְתַּנְּרוּ מִמִּתְנַת יָדוֹ הַנְּדִיבָה שֶׁל הַחֲסִיד, וְנַעֲנוּ מִיַּד לְבִקְשָׁתוֹ. וּבִשְׁעָה שֶׁלְפָנֵי דַלַּת חֲדָרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי הַזְּדַנְב תוֹר אֲרוּף שֶׁל חֲסִידִים, הוֹכְנֵס אוֹתוֹ הַעֲשִׂיר בְּלֹא דִיחוּי לְחֲדָרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, דָּרַךְ פְּתַח צָדִיד. מִיַּד הִיכְנִסוּ, הִגִּישׁ הַחֲסִיד לְצַדִּיק "פְּתַק בְּקִשׁוֹת", כִּנְהוּג, וְשֵׁם עַל הַשְּׁלָחַן שֶׁלְפָנֵי הַרְבֵּי סְכוּם כֶּסֶף גָּדוֹל מְאֹד כִּי "פְּדִיוֹן". נָטַל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוֹז"ן אֶת הַפְּתַקָּה מִיַּד הַחֲסִיד, אֵד סָרַב לְגַעַת בְּכֶסֶף הַ"פְּדִיוֹן" שֶׁהוּא הַנִּיחַ עַל הַשְּׁלָחַן, וְכֶף אָמַר לוֹ: בְּשִׁירַת הַבָּאָר בְּפִרְשַׁת "חִקֵּת" נֹאמַר "וּמַמְדָּבָר מִתְנָה", וְהַפְּנִיָה הִיא שֶׁהַמְדָּבָר מְסַמֵּל אֶת יוֹשֵׁר וְהַטּוֹהָר, כִּפִּי שְׁחוּז"ל דוֹרְשִׁים בְּמִסְכַּת סְנֵהֲדָרִין (מט', עא), עַל הַכְּתוּב: "וַיִּקְבַּר (יּוֹאָב) בְּבֵיתוֹ בְּמַדְבָּר" (מלכים א' ב', לד') - מָה הַמְדָּבָר מְנוּקָה מְגוּלָּה וּמַעֲרִיּוֹת (=עֲבִירוֹת נִיאוּף) - אֵף בֵּיתוֹ שֶׁל יּוֹאָב הָיָה נְקִי מְגוּלָּה וּמַעֲרִיּוֹת. וּמְכָאן - אָמַר הַצַּדִּיק לְאוֹתוֹ חֲסִיד - אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַמֵּלִים "וּמַמְדָּבָר - מִתְנָה" מְלַמְּדוֹת שְׂרַק כֶּסֶף שְׂבָא בְּיוֹשֵׁר וּבְנִקְיוֹן-כְּפָיִם, מוֹתֵר לְקַבְּלוֹ בְּמִתְנָה... שְׂבַת שְׁלוֹם לְבֵית יִשְׂרָאֵל!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבַתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבֶת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַ תִּשְׁעִ"ט (5.7.19) **bnai-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבֵּלֵת הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוּדְעָה לִּי **moshe45@bezeqint.net**) (הַזְּמַנִּים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"רְבוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹן שִׁיְהָא זֶה מַחְלָצִי"

עַל מִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה כְּתוּב בְּמִדְרַשׁ תְּנַחֲוּמָא (חֻקַּת ח'): "בְּשַׁעָה שַׁעְלָה מֹשֶׁה לְמָרוֹם, שָׁמַע (אֶת) קוֹלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּפְרֻשַׁת פְּרָה אֲדוּמָה, (וְאוֹמֵר) הֲלֹכָה בְּשֵׁם אוֹמְרָה: 'רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנֵי אָמַר: עֲגָלָה בַת שְׁנַתָּה, וּפְרָה בַת שְׁתַּיִם'. אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָיו: רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שֶׁלָּךְ הֵן, וְאַתָּה אוֹמֵר הֲלֹכָה בְּשֵׁמוֹ שֶׁל בְּשׂוֹר וְדָם. אָמַר לוֹ: צְדִיק אַחַד עָתִיד לַעֲמֹד בְּעוֹלָמִי, וְעָתִיד לַפְתַּח בְּפְרֻשַׁת פְּרָה אֲדוּמָה תַּחְלָה – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר (בֶּן הוֹרְקָנוֹס) אוֹמֵר, עֲגָלָה בַת שְׁנַתָּה, וּפְרָה בַת שְׁתַּיִם'. אָמַר לְפָנָיו: רְבוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹן שִׁיְהָא מַחְלָצִי. אָמַר לוֹ: חַיִּיךָ, שֶׁהוּא מַחְלָצִיךָ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב: 'וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר... (שְׁמוֹת יח', ד) – וְשֵׁם אוֹתוֹ הַמֵּיחָד, אֱלִיעֶזֶר."

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָן זֶה. שָׁכֵן, מָה הִיָּה כָּל-כָּף מֵיּוֹחַד בְּדַמּוּתוֹ שֶׁל הַתְּנָא הַקְּדוֹשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, שֶׁהַקַּב"ה אָמַר הֲלֹכָה מְשֻׁמוֹ, וְכַתּוּבָא מִכָּף הַשְּׁתוּקָא מֹשֶׁה רַבְּנוֹ וְהַתְּפַלֵּל לָהּ יַתְבַּרְךָ, שִׁיְהִי רְצוֹן שִׁיְהָא מַחְלָצִי?" זֹאת וְעוֹד, רֵאוּי לְהַתְּבוּנָן בְּשֵׁם הַמֵּיּוֹחַד "אֱלִיעֶזֶר", שֶׁנִּזְכָּר בְּכָל הַתּוֹרָה רַק פְּעַמִּים: פְּעַם אַחַת, אֱלִיעֶזֶר, עַבְדוֹ הַנְּאֻמָן שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוֹ, כְּאֲשֶׁר הַתְּפַלֵּל אַבְרָהָם לְפָנֵי הַקַּב"ה לְזֹרַע, כְּפִי שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית טו', ב'): "וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי ה' מָה תַתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן מֶשֶׁק בֵּיתִי הוּא דֹמֶשֶׁק אֱלִיעֶזֶר". וּפְעַם שְׁנִיָּה אֶצֶל בְּנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ (שְׁמוֹת יח', ד): "וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר, כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי, וַיִּצְלַנִּי מִחֶרֶב פְּרַעָה."

כְּדִי לְהַבִּין כָּל זֹאת, נִקְדִּים תַּחְלָה הַקְּדָמָה יִקְרָה מִמְשַׁנְתּוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל הַגַּה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זִיע"א, עַל הַכְּתוּב בְּפְרֻשַׁת "לֶךְ לֶךְ", כְּאֲשֶׁר יֵצֵא אַבְרָהָם לְהִלָּחֵם עִם אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, כְּדִי לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן אַחִיו, כְּפִי שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית יד', יד'): "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו וַיִּרַק אֶת חַנִּיכּוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דִּין", פֶּרֶשׁ רַש"י: "רְבוֹתֵינוּ אָמְרוּ (נִדְרִים לב'): אֱלִיעֶזֶר לְבָדוֹ הִיָּה, וְהוּא מִנֵּיִן גַּמְטְרִיָּה שֶׁל שְׁמוֹ (318)". כְּלוּמָר, רַש"י מְבַאֵר שֶׁאֱלִיעֶזֶר לְבָדוֹ יֵצֵא עִם אַבְרָהָם לְמַלְחָמָה כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים (כְּשִׁיצָא לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן אַחִיו). וְזֶה שְׁכַתּוּב: "חַנִּיכּוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת" – זֶהוּ הַגַּמְטְרִיָּה שֶׁל אֱלִיעֶזֶר, שְׁמֵנֵי שְׁמוֹ עוֹלָה לְ-318.

וְהַגַּה, גַּם אִם נִפְרַשׁ בְּדֶרֶךְ הַפְּשֻׁט, שְׂאֲכֵן אַבְרָהָם לָקַח עִמּוֹ 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, אוֹ אִם נִפְרַשׁ בְּדֶרֶךְ הַרְמוֹז, שְׂאֲבְרָהֶם לָקַח עִמּוֹ אֶת אֱלִיעֶזֶר, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318, צְרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר לְהַבִּין עֲנִיָן זֶה. שָׁכֵן, מָה רָאָה אַבְרָהָם אַבִּינוֹ לְקַחַת עִמּוֹ דוֹקָא מִנֵּיִן שֶׁל 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, וְגַם לְקַחַת אֶת אֱלִיעֶזֶר עַבְדוֹ, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318? וּבִיאָר הַגַּה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "דְּבָרֵי סוֹפְרִים" (אוֹת טז'), שְׁכָל עֵצֶם מְהוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוֹ הִיָּתָה, שְׁבִכָל מְצַב בּוֹ הִיָּה נִמְצָא, וַיְהִיָּה הַמְּצַב קֶשֶׁה כְּכֹל שִׁיְהִיָּה, לֹא נִפְלֵ אֶף פְּעַם בְּרוּחוֹ, וְלַעוֹלָם לֹא נִפְלֵ בְּרֻשַׁת קְלִיפַת הַיָּאוֹשׁ שְׁטֵמָן לוֹ יֵצֵר הָרַע. וְזֹאת, כִּיּוֹן שֶׁהָאֵמִין בְּאִמוּנָה שְׁלִימָה שֶׁהוּא יַתְבַּרְךָ יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ וַיִּצִּילֵהוּ תְּמִיד, בְּכָל מְצַב שִׁיְהִיָּה.

עֲנִיָן זֶה מִתְּגַלָּה בְּבִהִירוֹת בְּבִנְיָן הַיְסוּד שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל. שָׁכֵן, אֲפִילוֹ כְּשֶׁכִּבְּר אַבְרָהָם אַבִּינוֹ הִיָּה זְקָן בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה, וְחָדֵל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אוֹרַח כְּנָשִׁים, הִנֵּה, לֹא הִתְיָאֵשׁ אַבְרָהָם מֵאִמוּנָתוֹ שֶׁה' יַתְבַּרְךָ יִקְיָם אֶת הַבְּטָחָתוֹ, שֶׁהוּא וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ יוֹלִידוּ בֶּן, שִׁיִּמְשִׁיךְ אֶת שְׂרָשֶׁרֶת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. וּמִזֶּה צְרִיכִים אָנוּ לְהַשְׁכִּיל וּלְהַבִּין, כִּי יְסוּד כָּל הַיְהוּדוֹת כְּלָה הוּא, לְהִיּוֹת חֻזַּק כְּסָלַע אֵיתָן בְּאִמוּנָה בְּה' יַתְבַּרְךָ, וְשִׂאֲסוֹר אֶף פְּעַם לִיפּוֹל, חֲלִילָה, בְּרֻשַׁת הַיָּאוֹשׁ. כְּפִי שֶׁהוֹרוּ לָנוּ חוֹז"ל (בְּרֵכוֹת י'), שִׁיִּאֲפִילוֹ חָרֵב חָדָה מוֹנַחַת עַל צוּאָרוֹ שֶׁל אָדָם – אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרַחֲמִים!"

וְהַגַּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוּנָן, נִרְאָה, שֶׁהַמְּלָה "יָאוֹשׁ" הִיא בְּגַמְטְרִיָּה 317. נִמְצָא מִכָּאֵן, שֶׁהַגַּמְטְרִיָּה שֶׁל 318 הוּא אַחַד יוֹתֵר מִהַמְּלָה "יָאוֹשׁ", שֶׁזֶה רּוֹמֵז עַל הַתְּגַבְּרוֹת עַל הַיָּאוֹשׁ. וְזֶהוּ הָעֲנִיָן שְׂאֲבְרָהֶם לָקַח עִמּוֹ דוֹקָא 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, וְכָל שָׁכֵן כְּשֶׁלָּקַח רַק אֶת אֱלִיעֶזֶר עַבְדוֹ, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318 – כְּדִי לְרַמּוֹז לָנוּ, שְׂאֲאֶף שְׂאֲבְרָהֶם אַבִּינוֹ הִיָּה בְּמִיעוּט לְעוֹמַת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, שֶׁהִיוּ רַבִּים וְחֻזְקִים, לְמָרוֹת זֹאת הַתְּגַבֵּר עַל קְלִיפַת הַיָּאוֹשׁ, וְהָאֵמִין בְּאִמוּנָה

שְׁלִימָה בַּהֲקַב"ה, שִׁידוֹ תִּהְיֶה עַל הָעֲלִינָה בְּמַלְחַמַת הַחֹרֶמָה שְׁנֵלְחָם עִם אוֹתָם הַמְּלָכִים.

וְזֶה גַם הָעֲנִין שֶׁמִּשָּׁה רִבְנוּ קָרָא אֶת שֵׁם בְּנוֹ אֱלִיעֶזֶר, וּמִפְרֵשׁ הַכְּתוּב אֶת הַטַּעַם לְכָךְ: "וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר, כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי, וַיִּצְלַנִּי מִחֶרֶב פְּרַעֲה". וּפְרֵשׁ רַש"י וְצ"ל, בְּשֵׁם הַמְּכִילֵתָא: "וַיִּצְלַנִּי מִחֶרֶב פְּרַעֲה" – כְּשֶׁגִּלּוֹ דָּתָן וְאַבְיָרָם עַל דְּבַר הַמְצָרִי (שֶׁהֲרִגוּ מֹשֶׁה), בְּקֶשׁ (פְּרַעֲה) לְהַרְוֵג אֶת מֹשֶׁה, (וַיִּנְעֲשֶׂה צִוְּאוֹ (שֶׁל מֹשֶׁה) כְּעֲמוּד שֶׁל שִׁישׁ". הִנֵּה, הָרִי הַחֶרֶב שֶׁל פְּרַעֲה כָּבֵד הִיָּתָה מוֹנַחַת עַל צִוְּאוֹ מֹשֶׁה, וּבְכָל זֹאת לֹא הִתְיַאֵשׁ מֹשֶׁה מִן הַרְחָמִים, וּזְכָה לְהִינָצֵל. וְלָכֵן קָרָא אֶת שֵׁם בְּנוֹ אֱלִיעֶזֶר, שְׁעוּלָה בְּגַמְטְרִיָּה מְסַפֵּר אֶחָד יוֹתֵר מִ"יְאוּשׁ".

וְהִנֵּה, עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס מְסַפְרִים חו"ל, שֶׁהִתְחִיל לְלַמּוֹד תּוֹרָה אֲצֵל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי, בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ נִפְלְאוֹה, וּכְפִי שְׁכָתוּב בְּפִרְקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (פֶּרֶק א'): "מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, שֶׁהָיָה חוֹרֵשׁ אֶת שְׂדוּתָיו שֶׁל אָבִיו. וְהִנֵּה, בְּאַחַד הַיָּמִים רָאָהוּ אָבִיו יוֹשֵׁב וּבוֹכָה. אָמַר לוֹ אָבִיו: לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? הַשִּׁיב לוֹ בְּנוֹ: אֵינִי בּוֹכָה, אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂאֵנִי רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ: וְהָרִי אַתָּה בֶּן 28 שָׁנָה, וְאַתָּה רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה? קַח לָךְ אִשָּׁה, תוֹלִיד בָּנִים, וְתוֹלִיד אוֹתָם לְבֵית הַסֵּפֶר לְלַמּוֹד תּוֹרָה.

עָבְרוּ שְׁבוּעִים, וְאֱלִיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוּם, עַד שֶׁנִּגְלָה אֵלָיו אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב, וְאָמַר לוֹ: בֶּן הוֹרְקָנוֹס, מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ: אִם אַתָּה רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה, עֲלֶה לָךְ לִירוּשָׁלַיִם, וְלָךְ אֲצֵל רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי.

עָמַד וְעָלָה לִירוּשָׁלַיִם, וְהִלָּךְ אֲצֵל רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי. כְּשֶׁהֲגִיעַ אֵלָיו, יָשַׁב לְפָנָיו וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מְבַקֵּשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה! אָמַר לוֹ: בֶּן מִי אַתָּה? וְלֹא רָצָה אֱלִיעֶזֶר לְהַגִּיד לוֹ. אָמַר לוֹ הֶרֶב: הָאֵם לְמַדְתָּ קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ תְפִילָה, אוֹ בְרַכַּת הַמְּזוּזָה? אָמַר לוֹ אֱלִיעֶזֶר: לֹא!

עָמַד רַבִּי יוֹחָנָן, וְלַמְדוֹ שְׁלוֹשֶׁת (קְרִיאַת שְׁמַע, תְּפִילָה, וּבְרַכַּת הַמְּזוּזָה). לְאַחַר שֶׁלָּמַד בְּרַכּוֹת וְתְפִילָה, יָשַׁב לוֹ אֱלִיעֶזֶר, וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מְבַקֵּשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה. עָמַד וְלַמְדוֹ תּוֹרָה, וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ שְׁתֵּי הַלְכוֹת כָּל יְמוֹת הַשְּׁבוּעָה, וּבִשְׁבַת הָיָה חוֹזֵר עֲלֵיהֶן וּמְדַבֵּקֵן. עָבְרוּ שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְאֱלִיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוּם, עַד שֶׁעָלָה רֵיחַ רָע מִפִּיו. רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי הִעֲמִידוֹ מִלְּפָנָיו, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְסַבּוֹל אֶת הָרֵיחַ. יָשַׁב לוֹ אֱלִיעֶזֶר, וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הֶרֶב: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהִעֲמִידְתָּנִי לְפָנֶיךָ כְּאִדָּם שֶׁהוּא מַעֲמִיד מִלְּפָנָיו מוֹכָה שְׁחִין. אָמַר לוֹ: בְּנִי, כְּשֵׁם שֶׁעָלָה רֵיחַ פִּיךָ מִלְּפָנֶיךָ, כִּךָ יַעֲלֶה רֵיחַ חוֹקֵי תּוֹרָה מִפִּיךָ לְשָׁמַיִם".

הִנֵּה, נִמְצָאוּ לְמִדִּים, שֶׁעַד שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן כ"ח (=28) שָׁנִים, לֹא יָדַע אֲפִילוֹ לְקְרוֹא קְרִיאַת שְׁמַע וְלַהֲתַפְּלֵל! וּבְדֶרֶךְ הַטַּבֵּעַ הָיָה לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ, מִפִּיּוֹן שֶׁכָּבֵד לֹא יוֹכֵל לְהַסְפִּיק לְלַמּוֹד. (כְּפִי שֶׁתָּמָה אָבִיו וְאָמַר לוֹ: "הָרִי אַתָּה בֶּן 28 שָׁנָה, וְאַתָּה רוּצָה לְלַמּוֹד תּוֹרָה?").

וְהִנֵּה, עִם כָּל זֹאת, לֹא הִתְיַאֵשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. לָכֵן סוֹבְבוּ מִן הַשָּׁמַיִם, שִׁיקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל "אֱלִיעֶזֶר", שְׁעוּלָה לְמַנִּין שִׁי"ח – אֶחָד יוֹתֵר מִהַגְמָטְרִיָּה שֶׁל "יְאוּשׁ". וְזֹאת, כְּדִי לְרַמּוֹז שְׁזָכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל קְלִיפַת הַיְאוּשׁ.

וְהִנֵּה, לְפִי דְבַרֵי הַחֲתָם סוֹפֵר" בְּדִרְשׁוֹתָיו (חֶלֶק א', דף ר"ח), רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס סוֹבֵר, שְׁכָל עֲנִין חֲטָא הָעֲגָל הָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ, כְּדִי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זָרָה ד'): "אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֲגָל – אֲלֵא (כְּדִי) לְתַת פְּתַחוֹן–פֶּה לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה" (=שְׂאֲפִילוֹ עַל חֲטָא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה ה' יִתְבָּרַךְ סוֹלַח). וּפְרֵשׁ רַש"י: "כְּלוּמַר, גְּבוּרִים וְשְׁלִיטִים בְּיִצְרָם הָיוּ (יִשְׂרָאֵל)... אֲלֵא גְזִירַת הַמֶּלֶךְ (הַקַּב"ה) הִיָּתָה לְשִׁלוֹט בָּהֶם, כְּדִי לִיתֵן פְּתַחוֹן–פֶּה (=אֲפִשְׁרוֹת) לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה (לְחוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה). שְׂאֵם יֹאמֵר הַחוּטָא: לֹא אֲשׁוּב, שֶׁלֹּא יִקְבְּלֵנִי (=פִּיּוֹן שֶׁבִטַח לֹא יִקְבְּלֵנִי ה') – (אֲזִי) אוֹמְרִים לוֹ: צֵא וְלַמַּד מִמַּעֲשֶׂה הָעֲגָל – שְׁכַפְרוּ (יִשְׂרָאֵל) בְּה' (בְּחֲטָא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה), (וּבְכָל זֹאת) וְנִתְקַבְּלוּ בְּתְשׁוּבָה".

(רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סוֹבֵר, שְׂמָה שְׁצוּהָ הַקַּב"ה לְהַבִּיא "פְּרָה בַת שְׁנַתִּים", שְׂאִינָה רְאוּיָה לְהוֹלִיד, כְּדִי שְׁנַשְׁפִּיל לְהַבִּין, שְׁחֲטָא הָעֲגָל לֹא הָיָה מִצַּד יִצְרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׁכֵן, פְּרָה בַת שְׁנַתִּים אִינָה רְאוּיָה לְהוֹלִיד, וּמִמִּילָא הַטַּעַם שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה הַדְרָשָׁן "מִשָּׁל לְבָן שְׁפָחָה, שְׁטַנְפָּה פְּלִטִין (=שְׁלַכְלֵךְ אֲרָמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אָמַר: תְּבוּא אָמוֹ, וְתִקְנַח אֶת הַצִּוְּאוֹה (=וְתִנְקָה אֶת הַלְכָלוֹךְ). כִּךָ תְּבוּא הַפְּרָה (=מִצּוֹת פְּרָה אֲדוּמָה), וְתִכְפֹּר עַל הָעֲגָל (=עַל חֲטָא הָעֲגָל שֶׁל יִשְׂרָאֵל)". לֹא שִׁיךְ, שֶׁהָרִי פְּרָה בַת שְׁנַתִּים אִינָה יְכוֹלָה לְהִיּוֹת אִם).

נִמְצָא, לְפִי שִׁיטְתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כִּי תְכִלִּית פְּרָה אֲדוּמָה בַת שְׁנַתִּים, הִיא כְּדִי לְהַזְכִּיר לָנוּ שְׁחֲטָא הָעֲגָל הָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ, כְּדִי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, וְהָרִי זֶה מִתְקַשֵּׁר עִם פְּרוּשׁ הַמִּצְוָה: "וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה

אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל", שְׁמֵרְמִזוּ עַל הַתְּשׁוּבָה, כִּי הָאָדָם הוּא בְּבַחֲנֵינָת "אָדָם" מֵאָדָם עֲוֹנוֹתָיו. וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא מֵתְעַלֶּה לְהִיּוֹת בְּבַחֲנֵינָת "תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל" שֶׁל הַחֲטָאִים וְהַפְּשָׁעִים, שְׁכֵן הַתְּשׁוּבָה מוֹחֶקֶת אֶת כָּל הָעֲוֹנוֹת.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן, נִרְאֶה כִּי עֲנִיָּן זֶה מֵתָאִים לְהַפְּלִיא עִם שָׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁנִּקְרָא "אֱלִיעֶזֶר" (בְּגִמְטְרִיָּה שִׁ"ח), לְרִמְזוּ שְׂזֻכָּה לְהַתְּגַבֵּר עַל קְלִיפַת יֵאו"ש. שְׁהָרִי, בְּכַח הַתְּגַבְרוֹת זֶה הַתְּחִיל לְלָמּוֹד תּוֹרָה כְּשֶׁהָיָה בֶּן כ"ח שָׁנִים. וּמִטַּעַם זֶה הוּא סוֹבֵר, שֶׁפָּרָה אֲדוּמָה לֹא בָּאָה לְכַפֵּר עַל חֲטָא הַעֲגָל (שֶׁהָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ), אֲלֹא לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים. וְהָרִי, כָּל הַשָּׂרֵשׁ שֶׁל הַתְּשׁוּבָה הוּא, שֶׁלֹּא יְפוֹל הָאָדָם בְּרִשְׁתַּת הַיֵּצֶר, הַמְּפִיל אֶת הָאָדָם לְתוֹהוֹם הַיָּאוּשׁ, בְּטַעֲנָה שְׁכֵבֵר חֲטָא וּפְשָׁע הַרְבֵּה כְּנֶגֶד ה' יִתְבַּרֵךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּיקוּן בְּתְשׁוּבָה.

וְכָל זֹאת עוֹשֶׂה הַיֵּצֶר, כְּדִי לְהַפְּלִיל אֶת הָאָדָם בְּכָל הָעֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שְׁאָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ: "ה' מָה רַבּוֹ צָרִי רַבִּים קָמִים עָלַי אֲמָרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בְּאֵלֵהִים סִלָּה" – שְׁאֵין לוֹ שׁוּם יְשׁוּעָה אֲפִילוֹ "בְּאֵלֵהִים סִלָּה". וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְדַעַת נְאֻמָּנָה, שֶׁהַקַּב"ה מְקַבֵּל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּתְשׁוּבָה, וְאֲפִילוֹ עַל עֲבוּדָה זָרָה הוּא יִתְבַּרֵךְ מוֹחֵל, כְּאֲשֶׁר הַחוּטָא עוֹשֶׂה תְשׁוּבָה.

וּמֵעַתָּה יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ כְּשֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהַקַּב"ה אוֹמֵר הִלְכָה בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַתְּפִלָּל לְהַקַּב"ה: "רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹן שְׁיֵהָא זֶה מִחֲלָצִי?"

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁהָרִי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַעִיָא מֵהֵימְנָא, הָרַעָה הַנְּאֻמָּן, מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בְּחֲטָא הַעֲגָל, לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל מִכְּלִיָּה, בְּאוֹמְרוֹ לְהַקַּב"ה: "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסַּפְרֶךְ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ."

עַל-כֵּן, כְּאֲשֶׁר שָׁמַע שֶׁהַקַּב"ה מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּמֵאֲמָרוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ("פָּרָה בַת שְׁתִּים") – שְׁמוֹנָה מוֹכַח שֶׁלֹּא הָיוּ יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְחֲטָא הַעֲגָל, כִּי אִם לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים – הַשְּׁתוֹקֵק גַּם הוּא שְׂיֵצֵא מִחֲלָצִיו, לְטוֹבַתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׂיֵשׁ לָהֶם תְּשׁוּבָה אֲפִילוֹ עַל עֲוֹנוֹת חֲמוּרִים שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה. (ע"פ "אוֹרְהַי שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וַיֵּאמֵר אִם נָתַן תַּתְּנָן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיַדִּי

עַל הַכְּתוּב: "וַיֵּאמֵר אִם נָתַן תַּתְּנָן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיַדִּי" פֶּרֶשׁ רַש"י: "עַמְלָק יוֹשֵׁב בְּאַרְצָה הַנְּגֹב, וְשָׂנָה אֶת לְשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן כְּנַעַן, כְּדִי שְׂיֵהִיו יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלְלִים לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת כְּנַעֲנִים בְּיָדָם וְהֵם אֵינָם כְּנַעֲנִים. רָאוּ יִשְׂרָאֵל לְבוֹשֵׁיהֶם כְּלָבוּשֵׁי עַמְלָקִים וְלִשׁוֹנָם לְשׁוֹן כְּנַעַן, אָמְרוּ נִתְּפַלֵּל סִתָּם, שְׁנֵאמָר: "אִם נָתַן תַּתְּנָן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיַדִּי". וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. הָרִי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע וְתַעֲלוּמוֹת בְּנֵי אָדָם וּבוֹחוֹן כְּלִיּוֹת וְלֵב, וְכִי אֵלוֹ הָיוּ טוֹעִים יִשְׂרָאֵל וּמִתְּפַלְלִים לְפָנָיו שְׂיֵתְנוּ אֶת הַכְּנַעֲנִים בְּיָדָם לֹא הָיָה מוֹשִׁיעִם מִהַעֲמַלְקִים? אֲלֹא, מִכָּאֵן לְמַד הַגָּאוֹן רַבִּי אֶהְרֹן בְּקִשְׁט הַי"ד (בְּעַל "לֵב אֶהְרֹן") יְסוּד גְּדוֹל עַל כְּחוֹן שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַיּוֹצֵאוֹת מִפִּינוֹ בְּפֶרֶט בְּעֲבוּדַת הַתְּפִלָּה: אִם אֵין הַתְּפִלָּה עוֹלָה בְּקִנְיָה אֶחָד עִם הָאֲמֶת הַמְּחַלְטֵת, עֲלוּלָה הִיא שֶׁלֹּא לְהַתְּקַבֵּל! דָּבָר זֶה נִרְמָז גַּם בְּפָסוּק בְּתַהֲלִים (קַמְהָ יח) "קָרוֹב ה' לְכָל קוֹרְאֵיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאָהוּ בְּאֲמֶת" כְּכֹל שֶׁהַתְּפִלָּה קָרוֹבָה יוֹתֵר לְמַדַּת הָאֲמֶת, כִּדְ קָרוֹב ה' לְעֲנוֹת לָהּ וּלְקַבְּלָהּ לְרַצוֹן. אֲפִילוֹ חֶרֶב חֲדָה מוֹנַחַת עַל צוּאָרוֹ אֵל יִמְנַע מִן הַרְחֵמִים'

בְּמַלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, כְּשֶׁבְּרָחוּ מֵרֶן הָרַב מְבָרִיֶּסֶק זִיע"א וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מְפוֹלְיִן לוֹיִלְנָא (שְׁשֵׁם בְּאוֹתָהּ עַת לֹא הָיְתָה סִכְנָה מִפְּנֵי הַנְּאֻמִּים ימ"ש), עָצְרוּ כְּמָה מֵאוֹת מְטָרִים מִהַגְּבוּל הַפּוֹלְנִי-רוֹסִי, וְשָׁם יָרְדוּ מִהַעֲגָלָה. מֵעַתָּה, הָיָה עֲלֵיהֶם לְעֵדוּד בְּרָגֵל לְעַבֵּר תַּחֲנַת הַגְּבוּל. אִם יַעֲלֶה בְּיָדָם לְעַבֹּר אוֹתוֹ, יוֹכְלוּ לְדַעַת לְבָטַח כִּי לַעַת עֵתָה יֵצְאוּ מִכְּלָל סִכְנָה. שְׁכֵן, כְּאֲשֶׁר הֵם יֵהִיוּ בְּתַחוּם הַכִּיבוּשׁ הַרוֹסִי, הֵם יִפְטְרוּ מֵאִימַת הַחַיּוֹת הַנְּאֻצִּיּוֹת.

הַדְּרָךְ אֵל אוֹתוֹ גְּבוּל אֲמָנָם לֹא הָיְתָה רְחוּקָה, אוֹלָם בְּמִצְבָּם נִדְמוּ בְּעֵינֵיהֶם הַרְגָעִים הַסְּפוּרִים הַלְלוּ כְּנֶצְחָ. וְהִנֵּה, בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, צָצָה לְפָתַע קְבוּצַת חִילִים גְּרַמְנִים, שְׁמִשׁוּם מָה נִטְפְּלוּ דוֹקָא לְרַב מְבָרִיֶּסֶק בְּעֲצָמוֹ, וּבִקְתוֹת רוֹבֵייהֶם הִדְפוּ אוֹתוֹ בְּגִסוֹת, תוֹךְ שֶׁהֵם מְרַעִימִים עָלָיו בְּקוֹלָם: "הִיכֵן הַנֶּשֶׁק וְהַכֶּסֶף שְׂאֵתָה מִחֲבִיא...?!". כְּבִאוּרָח פֶּלָא, הַגִּיחַ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, מֵאִי שָׁם, קִצִּין גְּרַמְנִי, וּבְצַעַד לֹא מוֹבֵן הוֹרָה לְחִילִים לְעֹזֵב אֶת הָאִישׁ לְנַפְשׁוֹ... וְכָךְ, כְּשֶׁלְּבוּ מֵלֵא תוֹדָה לְה' עַל הַהַצְּלָה הַמוֹפְלָאָה, יְכוֹל הָיָה מֵרֶן הָרַב מְבָרִיֶּסֶק זִיע"א לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ יַחַד עִם יֵתֵר הַנוֹסְעִים, לְנִקּוּדַת הַגְּבוּל. לְיָמִים, הַתְּיַחַס הָרַב מְבָרִיֶּסֶק לְאוֹתָן שְׁעוֹת שֶׁל חֲרָדָה, וְלַהַצְּלָתוֹ בְּאוֹרָח פֶּלָא מִיַּד אוֹתָם חִילִים גְּרַמְנִים, וְכָךְ סִפֵּר: "בְּמִשְׁךְ כָּל אוֹתָהּ דְרָךְ חֲרַת הַגּוֹרֵל וּמִלֵּאֵת הַסִּכְנוֹת שְׁמוֹרְשָׁה וְעַד בִּיאֲלִיסְטוֹק, בְּדַרְכֵי לוֹיִלְנָא, דְּבוּק הַיִּיטִי בְּמַחְשַׁבְתִּי בְּכָל כּוֹחֵי בְּאֻמוּנָה מוֹחֲלָטוֹת בְּבוֹרָא הָעוֹלָם, הַכֹּל יְכוֹל, כְּמוֹבָא בְּ"נֶפֶשׁ הַחַיִּים", שְׁמַחְשָׁבָה זֶה - סְגוּלָה מוֹפְלָאָה הִיא לְהַנְצִיל מִכָּל פְּגַע רָע. אוֹלָם, כְּאֲשֶׁר קָרַבְנוּ אֵל הַגְּבוּל, הַרְפִּיתִי קַמְעָא מִהַרִּיכוֹז הַמוֹחֲלָט בְּמַחְשָׁבָה זֶה, לְנוֹכַח הָעוֹבְדָה כִּי, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, עֵיקַר הַסִּכְנָה כְּבָר מֵאַחוּרֵינוּ. וְהִנֵּה, אָנוּ כְּבָר זֹכִים לְעַבֹּר אֶת הַגְּבוּל וְלַהַמְלִיט מֵאִימַת הַצּוּר. כְּנִרְאֶה שְׁרֹחַ לִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וּבְאוֹפֵן טְבַעֵי נִתְקַתִּי מִהַמְאָמֶץ לְשִׁקוּעַ בְּעִנְיָן הַסְּגוּלָה הַמוֹפְלָאָה.

בְּדִיוֹק בְּאוֹתוֹ רָגַע צָצוּ חִילִים הַגְּרַמְנִים, כְּאֲשֶׁר אֶחָד מֵהֶם נִגַּשׁ אֵלַי בְּצַעַד מְאִים, וְכִשְׁהוּא מְרַעִים עָלַי בְּקוֹלוֹ, וְאָמַר לְהַתְּנַכֵּל אֵלַי...! תִּיכֵף וּמִיד שְׁקַעֲתִי שׁוֹב בְּמַחְשַׁבְתִּי בְּבִטְחוֹן מוֹחֲלָט, כִּי אֵין עוֹד מְלַבְדוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְשׁוּם כַּח בְּעוֹלָם לֹא יְכוֹל לְהֶרַע לִי לוֹלֵא רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵךְ. וְאֵז, בְּדַרְכּוֹ נִס, הוֹפִיעַ אוֹתוֹ קִצִּין, שְׁפָנָה אֵל חֲבָרִיו, וּפְקַד כִּי יִנְיָחוּ לִי בְּדַרְכֵי...!!

בס"ד "לכן פה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים "ראשי תיבות **"ישראל"** **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עַרְשָׁק ב' תְּמוּז תַּשַּׁע"ט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן יַעֲזֹב לֹא הָאֲמִנְתֶּם בִּי... לְכֹן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקְּהָל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ... (כ' יט')

על הכתוב "וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן יַעֲזֹב לֹא הָאֲמִנְתֶּם בִּי... שׂוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים, אִיךָ יִתְכַן שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ, אֲדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, אֲשֶׁר הַקִּב"ה הֵעִיד עָלָיו (במדבר יב' ז): "לֹא כֵן עֲבַדְתִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּו... – הִנֵּה כָּאֵן, בְּפִרְשַׁת מִי-מְרִיבָה (לְאַחַר שֶׁהִכָּה עַל הַסֵּלַע, וְלֹא דִבֶּר אֵלָיו, כְּפִי שִׁצּוֹה אוֹתוֹ ה' יִתְבָּרֵךְ), מֹשֶׁה רַבְּנוּ מִגִּיעַ לְיָדֵי כֹּף שֶׁהַקִּב"ה מְעַנִּישׁוֹ עַל שֶׁלֹּא שָׁמַע בְּקוֹלוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "יַעֲזֹב לֹא הָאֲמִנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְכֹן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקְּהָל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם"...!

נִרְאֶה לְבָאָר עֲנָנָן זֶה עַל-פִּי דְבָרָיו שֶׁל הַרְה"ק מוּוֹאוּרְקֵעַ זִיע"א, הַשׂוֹאֵל, מְדוּעַ בְּתַפִּילַת הַגָּשָׁם (בְּפִסְחָ) אָנוּ מְזַכְרִים אֶת זְכוּת אוֹתָהּ הַכָּאָה שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ עַל הַסֵּלַע, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "זָכַר מְשׁוּי... עַל הַסֵּלַע הַזֶּה (=הַכָּה) וַיִּצְאוּ מִיָּם" ("מְשׁוּי" הוּא מֹשֶׁה רַבְּנוּ, שֶׁנִּמְשָׁה מִן הַמַּיִם).

וְכִי אִיזוֹ זְכוּת יֵשׁ כָּאֵן לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ מֵהַקִּב"ה שִׁיּוּרִיד לָנוּ אֶת הַגָּשָׁם, בְּזְכוּת מֹשֶׁה, שֶׁהִכָּה עַל הַסֵּלַע וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם? הֲלֹא, לְכַאוּרָה, מֹשֶׁה חָטָא בְּכַף, וְאִף נִעְנַשׁ עַל-כֵּךְ...!

וּבָאָר הַרְה"ק מוּוֹאוּרְקֵעַ בְּדִבְרֵי קוּדְשׁוֹ, כִּי כּוֹנֵן מֹשֶׁה רַבְּנוּ כְּשֶׁהִכָּה עַל הַסֵּלַע הִיָּתָה לְטוֹבַת יִשְׂרָאֵל. שֶׁכֵּן, אִם הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע, כְּפִי שִׁצּוֹה עַל-יְדֵי הַקִּב"ה, וְזֶה הָיָה מוּצִיא אֶת מִיָּמָיו, הִנֵּה, כְּאֲשֶׁר יִשְׂרָאֵל הָיוּ **חוֹטְאִים**, וְלֹא שׂוֹמְעִים בְּקוֹל ה', הָיָה מֵתְעוֹרֵר בְּשָׁמַיִם קְטְרוּג גְּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל, עַל שֶׁלֹּא לְמַדּוֹ "קָל וְחֹמֶר" מֵהַסֵּלַע – דְּהִינּוּ, מָה סֵּלַע זֶה, שֶׁלֹּא שׂוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר, עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹן ה'. יִשְׂרָאֵל, שִׁישׁ לָהֶם דַּעַת וּנְשָׁמָה, שֶׁהִיא חֶלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל, אֵינָם שׂוֹמְעִים חֲלִילָה בְּקוֹל ה' יִתְבָּרֵךְ...?

וְלְכֹן, מֹשֶׁה רַבְּנוּ, הִרְעִיחַ הַנְּאֻמָּן, שִׁידַע בְּרוּחַ קוּדְשׁוֹ שִׁישְׂרָאֵל עֲתִידִים לְחַטּוֹא, מִסַּר אֶת נַפְשׁוֹ לְמַעַן יִשְׂרָאֵל, וְהִכָּה עַל הַסֵּלַע בְּמָקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו – כְּפִי שֶׁאָמַר לְיִשְׂרָאֵל לְאַחַר מִכֵּן "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם... – כָּל מָה שֶׁעֲשִׂיתִי הָיָה רַק לְמַעַנְכֶם – כְּדֵי שֶׁלֹּא לְעוֹרֵר חֲלִילָה **קְטְרוּג** עֲלֵיכֶם, שֶׁהַסֵּלַע הַזֶּה, שֶׁהוּא אֲבָן דּוֹמָמַת, כְּשֶׁמְדַבְּרִים אֵלָיו בְּשֵׁם ה' – הוּא שׂוֹמֵעַ וּמְקִיִּים אֶת הַדְּבָרִים שֶׁמְצִוִּים עָלָיו, וְאִילוּ אֲתֶם, אֵינְכֶם נִשְׁמָעִים לְדִבְרֵי הָאֵל.

וְלְכֹן, כְּדֵי לְמַנּוּעַ קְטְרוּג זֶה כְּלַפִּיכֶם, נִטְלַתִּי עָלַי אַחֲרֵיכֶם כְּבֹדָה שֶׁלֹּא לְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע, אֲלֹא לְהַכּוֹתוֹ – כְּדֵי לְהִרְאוֹת, קָבַל עִם וְעָדָה, שֶׁהַסֵּלַע אֵינּוּ מְמוּשָׁמֵעַ יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל.

וְעַל-כֵּךְ אָנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת הַגָּשָׁם: "זָכַר מְשׁוּי (=מֹשֶׁה רַבְּנוּ)... עַל הַסֵּלַע הַזֶּה (=הַכָּה) וַיִּצְאוּ מִיָּם" – כִּיּוֹן שֶׁאָנוּ מְזַכְרִים כָּאֵן אֶת זְכוּת מֹשֶׁה רַבְּנוּ, שֶׁבְּהַכּוֹתוֹ עַל הַסֵּלַע, הִתְכַּוֵּן לְהַצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל מִקְטְרוּג גְּדוֹל.

רַעֲיוֹן זֶה מוּבָא גַם בְּסִפְרֵי הַקְּדוֹשׁ "אוֹר מְלֹא" לַהַרְה"ק מִקַּאסֶאנִי זצ"ל, בְּשֵׁם הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ מִקַּאֲלִיב, בְּפִרוּשׁוֹ עַל הַפְּסוּק: "וְאֶתְחַנֵּן אֵל ה' בְּעַת הַהִיא לֵאמֹר". וְכֵךְ אוֹמֵר הַרְבֵּי הַקְּדוֹשׁ מִקַּאֲלִיב: רַש"י הַקְּדוֹשׁ מְפָרֵשׁ, שֶׁתַּפִּילָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה "בְּעַת הַהִיא" הִיָּתָה לְאַחַר נִצְחוֹן יִשְׂרָאֵל עַל סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֲמּוֹרִי וְעוּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן. אִם כֵּךְ, שׂוֹאֵל הַרְבֵּי מִקַּאֲלִיב, מְדוּעַ דּוֹקָא עֲכָשָׁיו, לְאַחַר הַנִּצְחוֹן עַל סִיחוֹן וְעוּג, מֵתְחַנֵּן מֹשֶׁה רַבְּנוּ בְּתַפִּילוֹת לְפָנָיו ה' יִתְבָּרֵךְ שִׁכְנִיס אוֹתוֹ לְאָרֶץ?

וּמְשִׁיב הַרְבֵּי מִקַּאֲלִיב, שֶׁהִנֵּה, יְדוּעַ לָנוּ שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ נִעְנַשׁ וְלֹא נִכְנַס לְאָרֶץ, מְשׁוּם שֶׁחָטָא בְּכַף שֶׁהִכָּה עַל הַסֵּלַע בְּמָקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו. וְאוּלָּם, אוֹמֵר הַרְבֵּי מִקַּאֲלִיב, כִּי כּוֹנֵן מֹשֶׁה הִיָּתָה טוֹבָה, וּמִחֲשַׁבְתּוֹ הִיָּתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּדֵי לְמַנּוּעַ **קְטְרוּג** עַל יִשְׂרָאֵל, אֲפִילוּ שֶׁהִמְעֵשָׂה שֶׁעָשָׂה לֹא הָיָה כְּרָאוּי.

וְהִנֵּה, מֹשֶׁה רַבְּנוּ, בְּמִלְחַמָּתוֹ בְּעוּג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן הָיָה יָרָא שֶׁמָּא תַּעֲמוּד לְעוּג הַזְכוּת, שֶׁהוּא זֶה שֶׁהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם עַל נְפִילַת לוֹט בְּשָׁבִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וַיָּבֵא הַפְּלִיט וַיַּגִּד לְאַבְרָם הָעֵבְרִי", וּפְרָשׁוֹ חו"ל, שֶׁעוּג הָיָה אוֹתוֹ פְּלִיט. עַל-כֵּךְ אָמַר הַקִּב"ה לְמֹשֶׁה: "אֵל תִּירָא אוֹתוֹ (=אֶת עוּג)" – כִּיּוֹן שֶׁכּוֹנֵנָתוֹ לֹא הִיָּתָה לְשֵׁם שָׁמַיִם (שֶׁכֵּן, אָמְרוּ חו"ל, שֶׁעוּג מֵהַר לְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ עַל נְפִילַת לוֹט בְּשָׁבִי, כְּדֵי שֶׁאַבְרָהָם יֵצֵא לְמִלְחָמָה נֶגְדַּ אוֹתָם מְלָכִים שֶׁשָּׁבוּ אֶת לוֹט.

ובמלחמה זו קנה עוג שאברהם ירג, והוא יקח את שרה, אשת אברהם, לו לאשה).

על-כך אמר לו הקב"ה: "אל תירא אותו... כי בידך נתתי אותו" – אמנם המעשה של עוג היה רצוי, אך כונתו לא היתה לשם שמים. וכך, מנצחוננו על עוג, נוכח משה רבנו לדעת, שפונת הלב חשובה יותר מהמעשה עצמו. ולכן, מיד לאחר הנצחון על עוג מלך הבשן, התפלל אל ה', שיבטל את עונשו שלא להיכנס לארץ – שהרי עונש זה נגזר על-כך שהוא הכה על הסלע, ואולם כונתו היתה לשם שמים (=להציל את עם ישראל מקטרוג) – ואם כך, ראוי הוא שתבטל הגזרה, ומשה יוכל להיכנס לארץ.

והנה, ה"אור החיים" כותב בספרו, כי מה שהעניש הקב"ה את משה "לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ...". היה זה רק לטובתם של ישראל. כדי שלא יכנס משה לארץ, ויבנה את בית המקדש. שכן, מעשי ידיו של משה רבנו קימים לעולם. ואם בית המקדש היה נבנה על-ידיו, לא היה נחרב בית מקדש זה לעולם. ואם כך, הקב"ה היה שופך, חלילה, את חמתו על ישראל, ולא על בית המקדש, כפי שפרשו חז"ל במדרש (איכה רבה ד' טו), את הכתוב (בתהלים ע"א א'): "מזמור לאסף, אלקים באו גוים בנחלתך, טמאו את היכל קדשך" (=בית המקדש).

ותמהו שם המפרשים, ושאלו: איך אומר דוד המלך "מזמור לאסף", על שבאו גוים והחריבו את בית המקדש? צריך היה לכתוב: **בכי לאסף, או נהי לאסף, או קינה לאסף**, אבל לא "מזמור לאסף".

אלא, אומר דוד המלך "מזמור לאסף" – מזמור אני ששפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים, כשהחריב את בית המקדש, ולא כלה חלילה וחס את בני ישראל כשחטאו.

ומעתה יתבאר עמק הכתוב: "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל...". באמת משה לא חטא בהכותו על הסלע (דבר שמוכח מעצם הזכרת זכות זו של משה בתפילת הגשם), ולכן גם אין כאן עונש! אין הקב"ה מעניש את משה, אלא להיפך – שכן הוא.

ועל-כך רומז הכתוב "ויאמר ה' אל משה" ("ויאמר" היא אמירה רכה, וכן שם "ה" הוא מידת הרחמים) – ה' יתברך אומר למשה בלשון רכה ובמידת הרחמים: בגלל שפונתך היתה לשם שמים (=להציל את עם ישראל

מקטרוג), "לכן" – מאותה סיבה ממש (=כדי להציל את עם ישראל מעונש) "לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ" – כדי שלא יבנה משה את בית המקדש, וכשיחטאו ישראל לא ישפך הקב"ה את חמתו על ישראל, אלא על

בית המקדש (=על העצים והאבנים). נמצא, שאין כאן עונש כלל, בכך שמשה לא נכנס לארץ, אלא להיפך – שכן מצוה הוא, על רצונו להציל את עם ישראל.

(על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כי כטי)

במות משה כתוב: "ויבכו בני ישראל את משה". לעומת זאת, על אהרן כתוב: "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל". ומפני מה לאהרן בכו כל ישראל, ובמשה לא בכו, אלא מקצתם? אלא, משה היה דין, שפידוע, אינו יכול לזכות את שני בעלי הדיו. לכן, החלק ה"חייב" בעם לא בכה על מות משה. אבל אהרן לא היה דין, אלא היה מטיל שלום בין אדם לחברו, ועליו נאמר: "בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון" (מלאכי ב', ו).

כשהיה רואה אהרן שני בני אדם השונאים זה את זה, היה הולך לאחד מהם, ואומר לו: בני, ראה! חברך מטרף את לבו (=מתבלבל מרוב צער), ותולש שערותיו וצועק: 'אוי לי! איך אשא עיני אל חברי? מתביש אני ממנו, שאני הוא שחטאתי לו!' וכך היה יושב אצלו, עד שמסיר קנאה וסנאה מלבו. אחר היה הולך לחברו ומספר לו אותו הדבר שספר לראשון. וכשנפגשו שני שונאים אלה, היו מתחבקים ומנשקים זה לזה באהבה רבה. לפיכך נאמר: 'ויבכו את אהרן... כל בית ישראל'.

"זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (יט' יד')

הצדיק רבי יצחק איזיק מספרין (=שם של מקום), מוסד שולשלת אדמו"רי זידיצ'וב וקומרנה, היה גדול בתורה ובחסידות והופך על-ידי המוני היהודים בגליציה ובהונגריה כאחד מצדיקי הדור. עם זאת, חי רבי יצחק איזיק את רוב שנותיו בעוני ובדוחק, ובני משפחתו סבלו לעתים ממש מתרפת רעב.

פעם אחת נזדמן לביתו אחד הרבנים החשובים שבמחוז, ומאחר ולרבי יצחק איזיק לא היה אפילו כסא אחד בבית כדי להושיב את האורח, מהרו הילדים והביאו שתי אבנים והניחו קרש על-גביהם, והושיבו עליו את הרב האורח.

תמה האורח, שהיה רב חשוב במחוזו וחי ברוחה יחסית, על העוני המרוד שענינו ראות בביתו של גדול-תורה בישראל. וכאשר עמד להיפרד ממארחו, אמר לו: אני תמה על כבודו, ששמו יוצא לפניו בכל הסביבה כאחד מגדולי הדור, והנה אין בביתו לא מטה ראוי, ואפילו לא כסא אחד או שלחן המצויים בכל בית!

השיב רבי יצחק איזיק לאורחו, ואמר: במחלה מכבודו, ומדוע לך אין כאן במחוזנו כסא ושלחן? תמה האורח על רבי איזיק, ואמר לו: כלום יש כאן שאלה? הלא אני עובר אורח במקום זה, ואיני נמצא בביתו! אף אני - קרא רבי יצחק איזיק - איני אלא אורח במקום זה, היום אני כאן, ומחר - מי יודע היכן אהיה?... **שבת שלום לכל בית ישראל!**

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַת תַּשְׁעִ"ט (5.7.19) **bnai-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן" (כא' יא')

עַל הַפְּתוּב (כא', יד): "עַל-כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן", מִפְּרֵשׁ רש"י: "עַל-כֵּן יֹאמֶר" – עַל חֲנִיָּה זו וְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהּ, "יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַּת ה'" – כְּשֶׁמִּסְפְּרִים נִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ, יִסְפְּרוּ אֶת וְהַב... וְאֶשְׂד הַנְּחָלִים... שֶׁנִּשְׁפָּךְ שָׁם דָּם הָאֲמֹרִיִּים, שֶׁהָיוּ נִחְבָּאִים שָׁם".

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ עַל הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחַל אֲרִנוּן (מִדְרָשׁ רַבָּה יט', כה'): "אֲזוּ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת: עָלִי בְּאֵר עֲנֹנוּ לָהּ! אֲמָרוּ חוֹ"ל: עַל מָה אֲמָרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁירָה?"

כִּיּוֹן שְׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל לְנַחַל אֲרִנוּן בְּרוּחַ שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים, כְּנִיסִים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם בְּיָם-סוּף. וְאִילוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ שָׁם? נַחַל אֲרִנוּן עוֹבֵר בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּבוּהִים, הַסְּמוּכִים וְקָרוּבִים זֶה לָזֶה כָּל-כָּף, עַד שֶׁאָדָם הָעוֹמֵד עַל פְּסֻגַת הָהָר, יְכוּל לְדַבֵּר עִם חֵבְרוֹ (שֶׁעוֹמֵד עַל פְּסֻגַת הָהָר הַשְּׁנִי) בְּנִקְל. אָבֵל, כְּשֶׁאָדָם מִבְּקֵשׁ לְעֵבֹר מִשָּׁם, צָרִיךְ לְלַכֵּת מִהַלָּךְ שְׁבָעָה מִיַּלִּין בְּנַחַל, (כִּיּוֹן) שֶׁהַדְּרֶךְ יוֹרֶדֶת לְתוֹךְ הַנַּחַל, וְעוֹלָה.

כִּיּוֹן שִׁידְעוּ הָאֲמֹרִיִּים, שִׁישְׂרָאֵל יַעֲבְרוּ בְּתוֹךְ הַנַּחַל, נִתְּכַנְסוּ כָּלֵם, מִסְּפָר עֲצוּם וְרַב. מִקְצַתָּם הִסְתַּתְּרוּ בְּתוֹךְ צְמַחֵי הַנַּחַל, וּמִקְצַתָּם בְּמַעְרוֹת שְׁבָהָר (הָהָר בְּמַעְלֵה הַנַּחַל הָיָה מִשְׁפָּע בְּמַעְרוֹת, וְאִילוּ הָהָר שֶׁכִּנְגְדוּ הָיָה עֲשׂוּי כָּלוּ סְלָעִים בּוֹלְטִים וְחֲדִים), וְאֲמָרוּ אוֹתָם רְשָׁעִים: 'כְּשִׁיּוֹרְדִים יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַנַּחַל, נִצָּא כָּלְנוּ (מִלְּפָנִים אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּמַעְרוֹת, וּמֵאֲחֹרֵי אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּצַמְחֵיהָ) וְנִהְרָגִם בְּחֲצִים וּבְאֲבָנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת'.

וְהִנֵּה, כְּשֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתוֹ מְקוֹם, רָמַז הַקַּב"ה לְאוֹתוֹ הָרַב בְּעַל הַסְּלָעִים הַבּוֹלְטִים כְּמִין קַרְנֵים חֲדוֹת, שִׁיתְּקַרֵּב אֶל הָהָר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַמַּעְרוֹת. וְנִכְנְסוּ אוֹתָן קַרְנֵים לְתוֹךְ אוֹתָן מַעְרוֹת, עַד שֶׁמַּעְכוּ וְהִרְגוּ אֶת אוֹתָם אֲמֹרִיִּים שֶׁהִסְתַּתְּרוּ שָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁלֹּא יִדְעוּ יִשְׂרָאֵל עַל-כָּף, אָמַר הַקַּב"ה: 'הֲרִינִי מוֹדִיעַ לְבָנֵי, כְּמָה אוּכְלוֹסִים אֲבִדְתִּי מִפְּנֵיהֶם'. מָה עָשָׂה? רָמַז לְבָאֵר-מִים שֶׁתָּרַד, וְתַכְנֵס לְמַעְרוֹת וְתִשְׁטַפֵּן. יִרְדֶּה אוֹתָהּ בְּאֵר לְתוֹךְ הַמַּעְרוֹת, וְהוֹצִיאָה מִשָּׁם אֵיבָרֵי הָאֲמֹרִיִּים, גְּלָגוּלוֹת, זְרוּעוֹת וְרַגְלִים לְאֵין מִסְפָּר, לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יִדְעוּ אֶת גּוֹדֵל הַנֵּס שֶׁעָשָׂה לָהֶם ה', וְאֶת הַנִּקְמָה שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹנְאֵיהֶם, וְעַל-כָּף אֲמָרוּ יִשְׂרָאֵל: 'עָלִי בְּאֵר עֲנֹנוּ לָהּ'".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, אִיזוֹ זְכוּת עֲמֻדָה לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנַּעֲשָׂה לָהֶם נֵס כָּל-כָּף גְּדוֹל? שֶׁהָרִי אֵין הַקַּב"ה עוֹשֶׂה נִסִּים לְחִינָם!

פְּתַח דְּבָרֵינוּ יֹאִיר לְבָאֵר מֵאֲמָר נִפְלָא בְּגִמְרָא (כְּתוּבוֹת קו'), עַל רַב הוֹנָא, שֶׁהָיָה רֵאשׁ יְשִׁיבָה בְּבָבֶל, וְהָיוּ לוֹ שְׁמוֹנֶה מֵאוֹת תְּלַמִּידִים. וּמִחֲמַת רִיבּוּי הַתְּלַמִּידִים, הָיָה מוֹסֵר אֶת הַשִּׁיעוּרִים שְׁלוֹ בְּאֲמָצְעוֹת שְׁלִשָּׁה-עָשָׂר מִתּוֹרַגְמָנִים, שֶׁהָיוּ מִתְּחַלְקִים וּמוֹסְרִים אֶת הַשִּׁיעוּר לְקְבוּצוֹת קְבוּצוֹת שֶׁל תְּלַמִּידִים.

וּמִסְפְּרִים לָנוּ חוֹ"ל דְּבַר פְּלָא: בְּשַׁעַת הַשִּׁיעוּר הָיוּ הַתְּלַמִּידִים נוֹהֲגִים לְשַׁבֵּת עַל בְּגִדֵיהֶם שֶׁפָּרְשׂוּ עַל הָאָרֶץ. לְאַחַר הַשִּׁיעוּר שֶׁל רַב הוֹנָא, הָיוּ קָמִים הַתְּלַמִּידִים וּמִנְעֲרִים אֶת בְּגִדֵיהֶם מִן הָאֲבָק שֶׁדָּבַק בָּם בְּשַׁעַת הַלִּימוּד. וּמִסְפְּרַת הַגְּמְרָא, שְׁאוֹתוֹ אֲבָק עָלָה עַד לְשָׁמַיִם, וְכִסָּה אֶת אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְהָיָה נִכְפָּר דְּבַר זֶה לְמַרְחוּק, עַד שֶׁבְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ אוֹמְרִים: "עֲתָה קָמוּ תְּלַמִּידֵי שֶׁל רַב הוֹנָא בְּבָבֶל מִתְּלַמוּדָם..."

וְעַל-כָּף אָמַר ה"בֵּן אִישׁ חַי", בְּפִירוּשׁוֹ "בֵּן יְהוּדָע" (שָׁם): "לְפִי זֶה מוֹכֵרָח לוֹמֵר, שֶׁהָיָה זֶה בְּדֶרֶךְ נֵס, לְכַבּוֹד רַב הוֹנָא וְלְכַבּוֹד הַצִּיּוֹר הַרְבִּים שֶׁנֶּאֱסָפִים בְּדֶרֶשׁה שְׁלוֹ, כִּי בְּדֶרֶךְ טְבַע אֵי-אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת דְּבַר זֶה, שְׁאוֹתוֹ אֲבָק יִרְאָה בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא רְחוֹקָה כְּמָה יָמִים מְבָבֶל, אֶפִּילוּ אִם יְהִיוּ נֶאֱסָפִים אַרְבַּע מֵאוֹת רְבוּא (תְּלַמִּידִים). אֵלֶּה מוֹכֵרָח לוֹמֵר שֶׁהָיָה זֶה בְּדֶרֶךְ נֵס".

ב"חִידוּשֵׁי אַגְדוֹת" לְמַהֲרַג לְמִפְּרָאג (כְּתוּבוֹת, שָׁם), הוּא כּוֹתֵב כִּי מָה שֶׁאֲמָרוּ חוֹ"ל, שֶׁאֲבָק בְּגִדֵיהֶם עָלָה לְמַעְלָה,

וכסה את אור השמש, הכונה כאן שבזכות תורתם של בני בבל, תלמידי רב הונא, כאשר קמו ונערו את בגדיהם מן האבק שדבק בהם, נוצרו מאבק זה עננים בשמים, המסתירים את אור השמש. ועננים אלו נסעו לארץ ישראל, כדי להוריד שם גשמי ברכה.

(בענין זה מסופר בגמרא (תענית כה): "רבי חייא בר לוליאני שמע פעם אחת את העננים בארץ ישראל אומרים: 'נלך ונתן מים גם אצל עמון ומואב'. ומיד התפלל רבי חייא בר לוליאני לפני הקב"ה, ואמר: רבונו של עולם, כשנתת תורה לעמך ישראל, חזרת על כל אומות העולם, ולא קבלוה, ועכשיו אתה נותן להם מטר? זרק את הגשמים בארץ ישראל! ואכן הגשמים נתנו את מימיהם בארץ").

כדרך של תורה, הנדרשת בשבעים פנים, הבה נתבונן על מעלתם של חכמי ארץ ישראל לעומת חכמי בבל, כפי שמובא בגמרא (פתיחות עה/ מתורגם): אביי, שהיה מחכמי בבל, אמר: חכם אחד מארץ ישראל חשוב כשנים מאתנו (=מחכמי בבל). דהינו, חכם בארץ ישראל כוחו כשני חכמי בבל. אולם, רבא אמר: אבל כאשר חכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו, ונחשב הוא כשנים מחכמי ארץ ישראל.

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע פח חכם בארץ ישראל הוא פי שנים מכח חכם מבבל? אולם, לאחר שחכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו פי שנים מכח בארץ ישראל. תחילה, נקדים להביא מה ששנינו בגמרא על מעלת ארץ ישראל, וכפי שפיתוב (כ"ב קנח): "אורא דארץ ישראל מחכים" (=האור של ארץ ישראל מוסיף חכמה). ויש להוסיף מה שפיתוב במדרש (בראשית רבה ב, יב): "וזהב הארץ ההוא טוב" – מלמד, שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חוכמה כחוכמת ארץ ישראל. ועוד שנינו בגמרא (סנהדרין כד): "ואקח לי שני מקלות, לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים". נעם – אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה. "חבלים" – אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבלים זה לזה בהלכה.

ועוד יותר מכך דרשו שם בגמרא על חכמי בבל: "במחשכים הושיבני כמתי עולם", אמר רבי ירמיה: זה תלמודה של בבל". דהינו, התלמוד של חכמי בבל הוא בבחינת השך רוחני גדול. והנה, מפל זה משתמע לנו, כאילו חז"ל דברו בגנותם של תלמידי חכמי בבל, שהם "מחבלים זה לזה בהלכה", וכל תלמודם הוא בבחינת "במחשכים הושיבני כמתי עולם".

אולם, לעומת זאת מצינו כלל גדול בדברי הראשונים, שבכל מקום שנחלק התלמוד הבבלי על תלמוד ארץ ישראל (=הירושלמי), הלכה היא כתלמוד הבבלי. ולא עוד, אלא שהולכים אחרי התלמוד הבבלי כשהוא חולק על התלמוד הירושלמי אפילו לקולא.

וכן כתב הרמב"ם בהקדמת "היד החזקה": "מרב אשי עד משה רבנו, עליו השלום, ארבעים דורות... נמצא רבינא ורב אשי וחבריהם, סוף גדולי חכמי ישראל, המעתיקים תורה שבעל-פה, ושגזרו גזירות, והתקינו התקנות, והנהיגו מנהגים, ופשטה גזירתם ותקנתם ומנהגותם בכל ישראל, בכל מקומות מושבותיהם... ודברים הללו, בדינים, גזירות ותקנות ומנהגות, שנתחדשו אחר חיבור הגמרא. אבל, כל הדברים שבגמרא הבבלי, תיבין כל ישראל ללכת בהם, ופופין כל עיר ועיר, וכל מדינה ומדינה, לנהוג בכל המנהגות שנהגו חכמי הגמרא, ולגזור גזירותם, וללכת בתקנותם. הואיל וכל אותם הדברים שבגמרא, הסכימו עליהם כל ישראל. ואותם החכמים שהתקינו, או שגזרו, או שהנהיגו, או שדנו דין, ולמדו שהמשפט כן הוא, הם כל חכמי ישראל, או רובם, והם ששמעו הקבלה בעיקרי התורה כלה, דור אחר דור, עד משה רבנו, עליו השלום".

אם כן, מתעוררת כאן פליאה עצומה, איך מתישב כל זה, עם כל המעלות הגדולות שהבאנו על תורת ארץ ישראל "אורא דארץ ישראל מחכים", "וזהב הארץ ההוא טוב" – מלמד, שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חוכמה כחוכמת ארץ ישראל. איך מתישב כל זה עם מה שלמדנו, שההלכה בכל מקום היא כתלמוד הבבלי דוקא, ולא כתלמוד ארץ ישראל (=הירושלמי)...

וגם צריך ביאור, מדוע סבב מסובב כל הסיבות, הקב"ה, שהתלמוד הבבלי יתקבל בכל תפוצות ישראל יותר מהתלמוד הירושלמי?

ומתוך הרה"ק פינחס פרידמן, ואומר: נראה לבאר ענין זה, שהן אמת שחביבה תורת ארץ ישראל, שעוסקים בה

ישראל על אדמת הקדש, אשר שם בחר הקב"ה להשרות את שכנתו, כמו שכתוב (ישעיה ב, ג): "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם". אולם, דוקא משום כך יש חביבות גדולה ללימודי התורה בחוץ לארץ. שכן, מפאת חשכות ארץ העמים, צריכים חכמי חוץ לארץ לעמול ולהתיגע בתורה הרבה יותר מלומדי ארץ ישראל.

ומצינו סימוכין לרעיון נשגב זה בדברי הנצי"ב (העמק שאלה, אותיות ט, יג): "במחשכים הושיבני כמתי עולם", אמר רבי ירמיה: זה לימודה של בבל, ולא שגנו (=מלשון גנאי) ח"ו (את) התלמוד הבבלי, אלא... באשר בבבל הוא מצולה חשכה, שאין בה אור תורה בעצם כלל. רק על-ידי אבוקה גדולה של הפלפול ד-ש"ס בבלי, יהיה מאור גם במחשכים להוציא אור הוראה... (ולכן למדנו) (סנהדרין כד): "מאי בבלי? אמר רבי יוחנן: בלולה במקרא, בלולה במשנה, בלולה בגמרא. אלא, שהוצרכו להעמיק כל-כך ולהתהפך על כל חלקי התורה, עד שיצא המכון (=אמיתה של תורה)... וממילא זכו (חכמי בבלי) להגדיל תורה ולעשות אבוקה גדולה מאור התורה".

הביאור הוא, שחכמי ארץ ישראל לא היו צריכים לריב ולהתופח כל-כך זה עם זה כדי לבאר את ההלכה לאמיתה של תורה. שכן, קדושת ואוירת ארץ ישראל סיעו להם לברר וללבן את ההלכה לאמיתה. אבל חכמי בבלי, שהיו במקום שהוא בגדר "במחשכים הושיבני", לא היו יכולים לברר את ההלכה לאמיתה של תורה, אלא רק על-ידי שהיו מפלפלים ומחבלים זה לזה בהלכה, כמו ששנינו בגמרא (סנהדרין כד): "ואקח לי שני מקלות, לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים... חבלים" – אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבלים זה לזה בהלכה". שכן, רק על-ידי כך יצאה האמת לאור, לבאר את ההלכה לאמיתה.

על-פי האמור יאיר לנו להבין מה שאמר אב"י, שהיה מחכמי בבלי, שאחד מחכמי ארץ ישראל חשוב פשנים מאתנו (מחכמי בבלי). ובא רבא ואמר: אולם, כאשר חכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו ונחשב הוא פשנים מחכמי ארץ ישראל.

ושאלנו, מדוע כח חכם בארץ ישראל הוא פי שנים מכח חכם מבבל? וכן, מדוע לאחר שחכם מבבל עולה לארץ ישראל, נחשב כוחו פי שנים מכח חכם מחכמי ארץ ישראל?

והביאור הוא, שחכם שגדל בתורת בבלי, שהיא בבחינת "במחשכים הושיבני...", הוא צריך להתיגע שם ולפלפל בתורה כדי לגלות את אור התורה מתוך חשכות הגלות. אולם, כאשר עלה אותו חכם מבבל לארץ הקדש, שעליה נאמר כי "אוריא דארץ ישראל מחכים", הנה יש לו גם סיעתא דשמאי בלימודו מצד קדושת המקום, ויש לו גם את הפלפול שרכש בלימוד תורתו בבבל. הרי יש בידו כעת את שתי המעלות גם יחד, ועל-כך "טובים השנים מן האחד", ולכן כוחו הוא פי שנים מכח חכם בארץ ישראל.

מעתה יש לומר, שהאבק שנדבק בבגדיהם של תלמידיו של רב הונא, הוא רמז על השנאה שפרצה בין לומדי התורה שבבבל. שכן, למדנו בגמרא (על הכתוב בתהילים קכו, ה): "לא יבשו, כי ידברו את אויבים בשער". ושם שואלת הגמרא (קידושין ל'): "מאי (=מה פונת הכתוב) 'את אויבים בשער'? אמר רבי תיא בר אבא: אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער (=בפרק) אחד – נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם (האב ובנו, הרב ותלמידו) עד שנעשים אויבים זה את זה, שנאמר (במדבר כא): 'את והב בסופה' ('והב' רמז לאהבה). אל תקרי 'בסופה', אלא 'בסופה'".

ולכן, כשיש הבטחה כזאת על לומדי התורה, "שאינם זזים משם (האב ובנו, הרב ותלמידו) עד שנעשים אויבים זה את זה", הנה, בגמר לימודם "קמו" לומדי התורה שבבבל "ממקומם" – דהינו, שהתעלו מהשנאה שהיתה ביניהם (כדי לברר את ההלכה לאמיתה של תורה), ונערו את אבק השנאה הזה מבגדיהם, שדבק בהם בשעת לימודם, ועל-ידי כך נעשו אויבים זה את זה.

על-כך מגלים לנו חז"ל, כי אבק זה, שהיה דבוק בבגדיהם, היה חשוב כל-כך לפני הקב"ה, עד שנעשה נס שהאבק הזה יעלה ויכסה את בהירות אור השמש. ולא עוד, אלא שמאבק זה נעשו עננים שנסעו לארץ ישראל כדי להוריד שם גשמי ברכה.

בדרך זו נעלה במסילה לבאר את הנס הגדול של התחברות שני ההרים, שהיו הר אחד בצד מואב (ששם האמוריים התחברו במערות), והר אחד בצד ארץ ישראל, שעל-ידי התחברותם יחד נמחצו האמוריים שהתחבאו שם.

שכן, ארבעים שנה היו ישראל "בארץ מדבר ובתהו ילל ישמן" – מחוץ לארץ ישראל, מקום חשך ושליטה של

הקליפות, ועל-כן היו צריכים לעמוד על התורה שם, ולהתיגע בה כדי לגרש את חשכות הקליפות במדבר. ולכן, כאשר הגיעו בני ישראל לערבות מואב, שהוא גבול ארץ ישראל, ועשו הכנה להיכנס לארץ, אשר שם יזכו לעסוק בתורה, ששם "אזירא מחכים", נתרגש ה' שבצד ארץ ישראל, ויצא לקראתם, ונתחבר עם ה' שבצד מואב. ובזכות זה נמחצו האמוריים שהתחבאו בהר כדי להרוג את ישראל. כן יאבדו כל אויבי ישראל... ויש לומר שכאשר עסקו ישראל בתורה במדבר, שהוא בחוץ לארץ, נעשו אויבים זה לזה, כדי לברר את ההלכה לאמיתה של תורה. אולם, כאשר הגיעו לגבול ישראל, כדי להיכנס לארץ – ששם יעסקו בתורה בבחינת "נעם", שמנעימים זה לזה בתורה – עשו שלום ביניהם, ונעשו אוהבים זה לזה, בבחינת "את והב בסופה", ובזכות זה יצא ה' של ארץ ישראל לקראתם, ונתחבר יחד עם ה' מואב בחוץ לארץ, לרמוז על התחברות שתי התורות – תורת ארץ ישראל עם תורת בבל. ועל-ידי כך נמחצו קליפות הטומאה/האמוריים בין שני ההרים. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה" (כ' א')

לדעת ה-"כלי יקר" (רבי שלמה אפרים), נעשו כן בני ישראל, על שלא הספידו כראוי את מרים הצדקת, במותה. שכן, במות אהרן נאמר: "ויבכו את אהרן שלשים יום". ובמות משה נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה... שלשים יום" (דברים לד', ח').

ואילו כן לא הוזכר כלל בכי והספד על מרים, אלא נאמר: "וישב העם בקדש, ותמת שם מרים ותקבר שם". היתה בכך התנהגות כפוית טובה מצד בני ישראל, שנהנו ארבעים שנה מבארה של מרים, ולא נתנו לכך ביטוי הולם במות מרים הצדקת. לכן, נסתלקה אותה שעה באר המים ממחנה ישראל - כדי שהכל יפירו וידעו שמתנה יקרה זו, נתנה להם בזכות מרים, וראוי היה להם לבכות ולהתאבל על מותה...

תבוא אמו, ותקנת את הצואה (=ותנקה את הלכלוך) (מילתא דבדיחותא)

מעשה באשה אחת, שבקשה מבעלה שיחליף לבנם הקטן, שטנף עצמו בצואה. סרב הבעל, ואמר: זה תפקיד האשה לקנות את צואת בנה.

זעמה עליו אשתו ואמרה: מנין לך? איפה זה כתוב?

השיב לה הבעל: למדנו במדרש, שכל הקורבנות הם זכרים, מלבד פרה אדומה, שחייבת להיות נקבה. ונשאלת השאלה, מדוע חייבת פרה אדומה להיות נקבה? אלא, למדנו ענין זה מרבי משה הדרשן, שהסיבה למצות **פרה אדומה** היתה כדי לכפר על עון חטא העגל, כמו שכתוב ב-רש"י: "משל לבן שפחה, שטנף פלטין (=שילכלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנת את הצואה (=ותנקה את הלכלוך)". מכאן למדנו – אמר לה בעלה – קינחת הבן הוא תפקיד של האמא...

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" ("בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה...)

הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א מספר בספרו "מלכים אומניך", על מעשה באשה אחת, שהיתה מקשה ללדת, והיתה בסכנה גדולה. בעלה התייפח בבכי לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל, ובקש שיעורר רחמים וחסד לפני פסא הפבוד. אמר ה"חפץ חיים" לרבנים שישבו לפניו: "רבותי, צריך שמישהו שיש לו זכות של שבת, שיאציל וישפיע מזכות זו לטובת הילדת". מיד אמר הבעל: "רבי, אני מקבל עלי לעשות מעתה גדולות ונצורות למען השבת". השיב לו הסבא קדישא (=ה"חפץ חיים"): "כעת לא מועיל לקבל קבלה לעתיד! כעת צריך זכות על מעשה שכבר נעשה".

נענה אחד הרבנים, ואמר: "השפעת פנים על בעל חנות, שישגרנה בשבת, ובזכות זה תושע האשה, ותלד במהרה ובנקל". אמר לו ה"חפץ חיים": "אכן, זכות זו יכולה לעזור לילדת". וכך היה, והאשה ילדה בשלום. מסים הרב זלברשטיין ואומר, שההסבר לכך הוא, ש"מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיעא (=מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים). דהינו, כשהאדם חייב ממון למלכות, והשופטים שלחו שוטרים להוציא חיובו לפועל, לא יועיל לו כעת אם יאמר להם שהוא מתחייב לשלם. אלא, צריך הוא לתת להם כסף במזומן. וכך הדבר גם בעניננו: כדי להציל את אותה אשה, היה צריך "כסף מזומן" (=זכויות). אשרי האדם הצובר זכויות (שבת, גמילות חסדים וכו') – שכן, אלה יעמדו לזכותו בכל עת ובכל שעה, אמן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנָן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתָּן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבּוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַ תִּשְׁעִ"ט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעֲמָיִם" (כ' יא')

עַל הַכְּתוּב, "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעֲמָיִם", אוֹמֵר תִּיקוּנֵי הַזֶּהָר, שְׁמָה שְׁאֵמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיְמָיו", מְלַבֵּד הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִיָּם לְשִׁתּוֹת, נִתְפָּן גַּם הַקַּב"ה בְּפוּעַל דְּמִיּוֹנֵי לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע שֶׁל תּוֹרָה, שְׁנַמְשָׁלָה לְמִיָּם, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא: "וַאֲיֵן מִיָּם, אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִיָּם'."

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר הַנָּה לְמַדְנּוּ בְּמַדְרַשׁ (יְלֻקוּט שְׁמַעוֹנִי, חֻקַּת): "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" – שְׁנָה(=לְמַד) עָלָיו פֶּרֶק אֶחָד, וְהוּא מוֹצִיא מִיָּם מִן הַסֵּלַע. דְּהֵינּוּ, אִם הָיָה מֹשֶׁה שׁוֹנֶה/מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע פֶּרֶק אֶחָד מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הָיָה הַסֵּלַע מוֹצִיא מִיָּם בְּשְׁפַע גָּדוֹל כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁהָיָה נִשְׁפָּע מִזֶּה הַשְּׁגוּת גְּדוּלוֹת בַּתּוֹרָה, הַנִּקְרָאֵת מִיָּם. (כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חו"ל (ב"ק יז): "אֵינ מִיָּם אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִיָּם'). וְלִכְּנָן, אֵילּוּ לֹא הָיָה מֹשֶׁה מְכַה אֶת הַסֵּלַע, לֹא הָיְתָה מִתְעוֹרְרַת מַחְלֻקַּת בִּישְׂרָאֵל בְּדִינֵי אִיסוּר וְהִיתָר וְכְדוּמָה. אֲבָל, כִּיּוֹן שְׁמַשָּׁה הַכָּה עַל הַסֵּלַע, וְלֹא יֵצְאוּ אֶלָּא טִיפִין טִיפִין שֶׁל מִיָּם, עַל-כֵּן לֹא נִשְׁפָּע לְיִשְׂרָאֵל כָּל-כָּךְ שְׁפַע גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ נִתְרַבּוּ הַמַּחְלֻקוֹת וְהַסְּפָקוֹת בַּתּוֹרָה, וְעַל-כֵּךְ כְּתוּב: "הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל."

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת", כִּי יֵשׁ לּוֹמֵר שְׁלֹכֶךָ הַתְּפָּן הַנְּבִיא יִרְמְיָה (כג'): "הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כְּאֵשׁ נְאֻם ה' וְכַפְטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע". דְּהֵינּוּ, כְּמוֹ שְׁמִתּוֹךְ הָאֵשׁ יוֹצְאִים נִיצוּצוֹת רַבִּים, כֵּךְ בַּתּוֹרָה יֵשׁ הַרְבֵּה מַחְלֻקוֹת וְשִׁיטוֹת רַבּוֹת. וּמִי גָרַם לְכָל זֶה, שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה כְּאֵשׁ, שֶׁ"נִיצוּצוֹת"(=מַחְלֻקוֹת) יִהְיוּ נִיתְזִים מִמֶּנָּה לְכָל עֵבֶר? זֶה "כַּפְטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע" – הַפְּטִישׁ/הַמַּטְהָ שֶׁהַכָּה בּוֹ מֹשֶׁה אֶת הַסֵּלַע ("פְּטִישׁ" בְּגִמְטְרִיָּה "מַטְהָ מֹשֶׁה") הוּא שְׁגָרַם לְקִיּוּמָן שֶׁל מַחְלֻקוֹת וְשִׁיטוֹת רַבּוֹת בִּישְׂרָאֵל.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת": "בְּהַכְּאוֹת הַסֵּלַע גָּרַם מֹשֶׁה, שֶׁהַתּוֹרָה יוֹרֶדֶת טִיפִין טִיפִין, וּבִא הַמַּחְלֻקַּת. וְזֶה סוּד הַפְּסוּק 'הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כְּאֵשׁ נְאֻם ה'...'. (ו) מִי גָרַם (ש) הַנִּיצוּצִין מִתַּחֲלָקִין לְכַמָּה גּוֹבִינִין(=צְבָעִים)? זֶה בָּא לָנוּ מִן 'פְּטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע' – הַפְּטִישׁ שֶׁהַכָּה מֹשֶׁה בְּסֵלַע גָּרַם שְׁמִתְפּוּצְצִין וּרְבִין הַמַּחְלֻקוֹת בִּישְׂרָאֵל. (וְכֵן), פְּטִישׁ בְּגִמְטְרִיָּה מַטְהָ מֹשֶׁה."

וְעַל זֶה אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, כְּאֲשֶׁר הִתְחַנַּן לְהִיכָנֵס לְאַרְץ – "רַב לָךְ". דְּהֵינּוּ, אֶתְהָ גּוֹרִם שְׁנִתְרַבּוּ הַמַּחְלֻקוֹת בַּתּוֹרָה, עַל שֶׁהַכִּיתָ בְּסֵלַע בְּמָקוֹם לְלִמּוּד פֶּרֶק אֶחָד לְפָנָיו. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר לוֹ: "אֵל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה" – לְהִיכָנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף כְּאֵן פֶּרְפֶּרֶת נְאֻה, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (מְגִלָּה יח, א), "מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי"(=מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים), וּפִרְשׁ שֶׁם רַש"י: אִם תִּרְצֶה לְקַנּוֹת אֶת הַדִּיבּוּר בְּסֵלַע(=מִטְבַּע כְּסָף), תִּקְנֶה אֶת הַשְּׁתִּיקָה בְּשָׁנֵי סֵלַעִים. וְכָל-כֵּךְ לְמָה? כִּיּוֹן שְׁמַשָּׁה אֶת הַכָּה הַסֵּלַע, וְלֹא דַבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׁצוּהָ עָלָיו הַקַּב"ה, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כ, יא-יב): "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ...".

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁכָאֵן רְמוּזָה הַגְּמְרָא "מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי". דְּהֵינּוּ, "מִיֵּלָה בְּסֵלַע" – אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע וְלֹא מִפְּהוֹ – אִזּוֹ "שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי"(=שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים) – הָיָה מִשְׁתִּיק אֶת הַמַּחְלֻקַּת בֵּין שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֻכְמָיִם, שְׁזֶה מִתִּיר וְזֶה אוֹסֵר, זֶה פּוֹטֵר וְזֶה מְחַיֵּב, זֶה בּוֹנֶה וְזֶה סוֹתֵר.

וּמָה נִפְלְאִים הֵם דְּבָרֵי הַ"לֵּב אַרְיָה" (חֻקַּת, אוֹת יד), שְׁפָרַשׁ אֶת מָה שְׁלִמְדְנּוּ בְּמַדְרַשׁ (יְלֻקוּט שְׁמַעוֹנִי, חֻקַּת): "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" – שְׁנָה(=לְמַד) עָלָיו פֶּרֶק אֶחָד, וְהוּא מוֹצִיא מִיָּם מִן הַסֵּלַע. דְּהֵינּוּ, עַל-יְדֵי שְׁמַשָּׁה יִלְמַד אֶת הַסֵּלַע פֶּרֶק אֶחָד, יוֹצֵא הַסֵּלַע מִיָּם. וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, אֵיזָה פֶּרֶק רְצָה הַקַּב"ה שֶׁיִּלְמַד מֹשֶׁה אֶת הַסֵּלַע? וּבִאֵר הַ"לֵּב אַרְיָה" עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי מָה שְׁכָתָב הַ"בֵּית יוֹסֵף" (או"ח סימן נ), שֶׁהַטַּעַם שֶׁתִּקְנּוּ לָנוּ חו"ל לּוֹמֵר בְּתַפִּילַת שְׁחָרִית "אֵיזָהוּ מְקוּמָן שֶׁל זְבָחִים" הוּא "לְפִי שְׁאִין בְּכָל אוֹתוֹ פֶּרֶק ("אֵיזָהוּ מְקוּמָן") מַחְלֻקוֹת, וְהִיא מְשַׁנֶּה בְּרוּרָה

לְמֹשֶׁה מְסִינִי". וְהִנֵּה, כָּבֵד הַבְּאֵנוּ מִדְּבָרֵי תִיקוּנֵי הַזֹּהַר, שְׂאֵם מֹשֶׁה לֹא הָיָה מִכָּה אֶת הַסֵּלַע, הָיוּ זֹכְלֵי לְרִיבּוּי שֶׁל שְׂפַע מַיִם/תּוֹרָה בְּדַבְרִים בְּרוּרִים שְׂאִין בָּהֶם מַחְלֻקוֹת. וְלָכֵן יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂמָה שְׂאֵמֵר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה "וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע - שְׁנָה(=לְמַד) עֲלָיו פֶּרֶק אֶחָד" - הַכּוֹנֵה הִיא עַל הַפֶּרֶק שֶׁל "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹ...". שְׂאִין בּוֹ שׁוּם מַחְלֻקוֹת שֶׁל תְּנָאִים. וְעַל-יְדֵי כֶּךָ שְׂמֹשֶׁה יִשְׁנָה לְסֵלַע(=יְלַמֵּד אוֹתוֹ) פֶּרֶק זֶה, הוּא "מוֹצִיא מַיִם" - שְׂפַע רַב טוֹב שֶׁל מֵימֵי תּוֹרָה זָכִים וּבְרוּרִים, שְׂאִין בָּהֶם שׁוּם מַחְלֻקוֹת. וְלָכֵן, מִכִּיּוֹן שְׂמֹשֶׁה לֹא דִבֵּר אֶל הַסֵּלַע, אֶלָּא הִכָּה אוֹתוֹ, יֵצְאוּ רַק טִיפּוֹת שֶׁל מַיִם שֵׁישׁ בָּהֶן מַחְלֻקוֹת...

וְרֹאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן פֶּרֶפְרֵת נְאֻה, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּסִפֵּר "מִנְחָה בְּלוּלָה" ("בַּחֲקֵיתִי"): "**אִם** בַּחֲקֵיתִי תֵלְכוּ...". - בְּמִלָּה '**אִם**' נִרְמְזוּ כָּל הַגּוֹאֲלִים (בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת). (הִנֵּה), בְּמִצְרַיִם **אֶהְרֹן מֹשֶׁה**, בִּימֵי הַמֶּן **אַסְתֵּר מְרַדְכִי**, לְעֵתִיד לְבוֹא **אֱלִיהוּ מְשִׁיחַ**.

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף גַּם מָה שֶׁהֵבִיא ה"כָּל בּוֹ" בְּסוּף קְרִיאַת שְׂמֵעַ, עַל הַכְּתוּב: "**אֲנִי ה'** אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לְכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", שֶׁהַפְּסוּק מִתְחִיל בְּאוֹת **א'** וּמְסַתֵּם בְּאוֹת **מ'**. וְזֹאת, כְּדִי לְרְמוֹז עַל הַגּוֹאֲלִים שֶׁהֵבִאנוּ: **אֶהְרֹן מֹשֶׁה, אַסְתֵּר מְרַדְכִי, אֱלִיהוּ מְשִׁיחַ**.

עַל-פִּי הָאֲמוּר מִפְּרֵשׁ ה"נֶעֱם מְגִדִים" ("שְׁלַח") מָה שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ב, ז'): "שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ". דְּהֵינּוּ, רְאוּי לְכָל יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אֲבִיהֶם שְׁבַשְׂמִים "שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם" - ה"אִם" הֵם הַגּוֹאֲלִים **אֱלִיהוּ מְשִׁיחַ** (וְכֵן ה"אִם" הִיא הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, הִיא אִם הַבְּנִים שְׁבַגְלוֹת). "וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ" - אֶת בְּנֵיךָ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, תִּקַּח לָךְ וְתִגָּאֵל אוֹתָם לְעוֹלָמִים.

וְהִנֵּה, מְבוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (נִלְקוּט שְׂמַעוֹנִי, חֲסֵת, רְמֵז תַּשְׁס"ד): "**אֲמַר רַבִּי חֲמַא בְּרַ חֲנִינָא**: 'לָכֵן לֹא תֵבִיאוּ אֶת הַקְּהֵל הַזֶּה', הַקְּהֵל הַזֶּה אֵין אֶתְם מְכַנְיִסִין, אֲבָל לְכָל יִשְׂרָאֵל אֶתְם מְכַנְיִסִין, לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׂנַאֲמָר: 'וְעֵנְתָה שְׂמָה כִּימֵי נְעוּרֶיהָ וְכִיּוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם' - זֶה מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן. לִפְנֵי זֶה יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂ"אִם" רֹמְזוּ גַם עַל **אֶהְרֹן מֹשֶׁה** (מְלַבֵּד **אֱלִיהוּ מְשִׁיחַ**), שְׂכִינְיִסּוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעֵתִיד לְבוֹא.

וְיֵשׁ לוֹמֵר, שְׂעֲנִין זֶה שֶׁל הַגּוֹאֲלִים נִרְמְזוּ בְּמִשְׁנֵה שֶׁהֵבִאנוּ, "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן שֶׁל זְבַחִים...". הִנֵּה, "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן" - רְאשִׁי תִיבוֹת "אִם" - **אֶהְרֹן מֹשֶׁה** - שְׂהֵם יְגָלוּ לָנוּ לְעֵתִיד לְבוֹא אֶת הַשְּׂאֵלָה "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן שֶׁל זְבַחִים"? (עַל-פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמֹן) "וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקִדְשׁ וְתַמַּת שֵׁם מֵרִים וְתִקְבֵר שֵׁם" (כ' א')

שׂוֹאֲלִים חֲז"ל: לָמָּה נִסְמְכָה מִיתַת מֵרִים לְפָרֶשֶׁת **פְּרָה אֲדוּמָה**? אֶלָּא, לוֹמֵר לָךְ, מָה קוֹרְבָנוֹת מְכַפְרִים - אֵף מִיתַת צְדִיקִים מְכַפְרֵת (רש"י).

בְּשֵׁנַת תר"ח(=1848 לְמַנְיָנָם) פְּשֻטָּה מְגִיפַת ה"חֹלִירֵעַ" בְּעִיר נְדַבּוּרְנָא (לֹא תִקּוּם צָרָה פְּעַמִּים), וְהַרְבֵּה מִהֵעִיר הַסֵּתְלָקוּ לְבֵית עוֹלָמָם. בְּעִיר זֹו שְׂכָן אֵז כְּבוֹד הַרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דֵּב מְנַדְבּוּרְנָא זִיע"א, שְׂהָיָה צְדִיק וְקְדוֹשׁ. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר בָּאוּ לְבֵית הַרַבִּי כָּל הָעָם בְּכִי תִמְרוּרִים, שְׂעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים בְּשָׂמִים, בְּקֶשׁ הַצְּדִיק לְרַתּוּם אֶת הַסּוֹסִים וַיֵּצֵא לְטִיֵּל קֶצֶת בֵּיעַר מַחוּץ לְעִיר. לְאַחַר כְּבֵרַת דְּרָךְ צוּה לְעַצוֹר אֶת הַמְּרַכְבָּה בְּאֲמָצַע הַדְּרָךְ, בְּצוּרָה הַחוּסְמַת אֶת הַמַּעְבֵּר, דְּהֵינּוּ לְרוֹחַב הַשְּׁבִיל. וְצוּה לְעַגְלוֹן וְלְאֲנָשִׁים שְׂנִסְעוּ עִמוֹ, "שְׂאֵם תְּגִיעַ לְכָאֵן מְרַכְבָּה נוֹסְפַת, וּבַתּוֹכָה אִישׁ זָקֵן וְנִכְבֵּד, אֲשֶׁר זָקֵנוּ אַרְוֵךְ, צַח וְלָבָן פְּשֻלְגֵי, וַיִּבְקֶשׁ לְפָנוֹת לוֹ אֶת הַדְּרָךְ כְּדִי שְׂיִוָּכַל לְעַבּוֹר - לֹא תִשְׁמְעוּ וְלֹא תֵאבּוּ לוֹ!". וְסִים הַרְה"ק רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דֵּב זִיע"א: "וְאֵף אִם יִצְעַק עֲלֵיכֶם, וְאֵף אִם יֵאָמֵר עֲלֵיכֶם בְּכִמָּה אִיוּמִים שׂוֹנִים וּמְשׁוּנִים, לֹא תִפְחָדוּ וְלֹא תִזוּזוּ מִמְּקוֹמוֹכֶם, וּמוֹרָא לֹא יַעֲלֶה עַל לְבַבְכֶם כָּלֵל וְכָלֵל!".

וְאֲכֵן קִימּוּ הָאֲנָשִׁים אֶת מִצְוֹתוֹ, וְהִמְתִּינוּ בְּצַפְיָה דְרוּכָה לְבָאוֹת. וְהִנֵּה, לְאַחַר זָמָן רַב, אֲכֵן הִגִּיעָה הַמְּרַכְבָּה שְׂעֲלִיָּה דְבַר הַצְּדִיק, וּבַתּוֹכָה הָיָה אִישׁ זָקֵן וְהַדּוֹר פְּנִים, אֲשֶׁר זָקֵנוּ אַרְוֵךְ וְצַח פְּשֻלְגֵי. מִיָּד בְּקֶשׁ אוֹתוֹ זָקֵן, שְׂיִוָּאִילוּ בְּטוֹבָם לְהִזִּיז אֶת הַעַגְלָה, וַיִּתְּנוּ לוֹ לְהַמְשִׁיף בְּנִסְיַעֲתוֹ. אֵד הָאֲנָשִׁים, בְּרֵאוֹתָם כִּי נִתְקִימוּ כָּל דְּבָרֵי רַבָּם, לֹא שְׂמְעוּ לְאוֹתוֹ זָקֵן, וְלֹא הִנִּיחוּ לוֹ לְעַבּוֹר. כְּשֶׁרָאָה הַזָּקֵן כֶּךָ, הַחַל לְגַעוֹר בָּהֶם קִשׁוֹת, וְלֵאמֹר עֲלֵיהֶם בְּאִיוּמִים חֲמוּרִים. אֵד הֵם בְּשֻלְחָם, לֹא מִנִּיחִים לוֹ לְעַבּוֹר. כְּשֶׁרָאָה שְׂאִין דְּבָרָיו נִשְׂמָעִים, שֶׁלֹּף אוֹתוֹ זָקֵן חָרַב חֲזָה מִתְעַרְרָה, וּבְמַבְט כּוֹעֵס וּמְאָיִם הִנִּיפָה כְּנַגְדָם. אוֹלָם הָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר רָאוּ אֶת גְּדַל קְדוּשַׁת רַבָּם שְׂצַפָּה כָּל זֹאת, נִשְׂאָרוּ אֵיתָנִים בְּדַעְתָּם, וְלֹא נִכְנַס לְלִבָּם שׁוּם שְׂמִץ שֶׁל מוֹרָא וְפַחַד!

כְּשֶׁרָאָה כֶּךָ הַזָּקֵן, הִלָּךְ וְהוֹצִיא מִמְּרַכְבָּתוֹ פְּנִקָּס גְּדוֹל, וְנָגַשׁ לְהִרְאוֹתוֹ לְרַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דֵּב. עֵין רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דֵּב בְּפִנְקָס, וְאֵז לְחַשׁ דְּבָרִים מוֹעֲטִים בְּאוֹזְנוֹ שֶׁל הַזָּקֵן. לְאַחַר מִכָּן, צוּה עַל כָּלֵם לְעֲלוֹת עַל הַמְּרַכְבָּה וְלִנְסוֹעַ חֲזָרָה אֶל הָעִיר. הַדְּרָךְ חֲזָרָה הִיָּתָה מְלוּהָ בְּשִׁקְט רּוֹעֵם. הַרַבִּי הָיָה שְׂקוּעַ בְּהַרְהוּרָיו. בְּהִגִּיעַם אֶל הָעִיר, פָּנָה הַרַבִּי לְמַלְלוֹ וְאָמַר, "כִּי אוֹתוֹ זָקֵן הָיָה מְלֵאָד הַמּוֹת, בְּכַבּוּדוֹ וּבְעַצְמוֹ, וְרָצָה הוּא לְבוֹא וְלְהַמְשִׁיף בְּמַסַּע הַהֶרֶג בְּעִיר. וּכְשֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בְּשׁוּם פְּנִים וְאוֹפֵן לְעַבּוֹר, הוּא הִרְאָה לִי אֶת הַפְּנִקָּס, שְׂבו כְּתוּב אֶת סְפָרֵי הַחַיִּים וְאֶת סְפָרֵי הַמֵּתִים. וְלִדְאֲבוּנֵי רְאִיתִי, כִּי מִיָּד הַדִּין מִתּוֹחָה עֲדִין עַל כְּמָה אֶלְפִים שֶׁל נְשָׁמוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְעֲלֵיהֶם לְהַסְתַּלַּק בְּמִגִּיפַת הַחֹלִירֵעַ. וְאֵז הַתְּבוּנָתִי וְרֵאִיתִי שְׂאִין לִי עֲצָה אַחֲרַת לְבִטֵּל אֶת הַגְּזִירָה הַנוֹרָאָה. וּבְקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ לְעֲשׂוֹת עִסְקַת חֲלִיפִין, שְׂאֲנִי אֶסְתַּלַּק בְּעַד שְׂנִים-עֶשְׂרֵי אֶלְף נְפֻשׁוֹת. וְנִעְתְּרוּ מִן הַשְּׂמִים לְבִקְשְׁתִּי, שְׂאֲנִי אֶפְדָּה אוֹתָם". "וְלָכֵן" - אָמַר הַרַבִּי לְבִנֵּי בֵיתוֹ וְלַחֲסִידָיו - "הִנֵּנִי נִפְרָד מִכֶּם! כִּי אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמִים...! וּבְכֶךָ תְּכּוּפֵר וְתַעֲצֵר הַמְּגִיפָה!". וְכֶךָ אֲכֵן הָיָה. כְּתַב הַרַבִּי צוּנָה לְבִנֵּי בֵיתוֹ, וּמִיָּד עָצַם אֶת עֵינָיו, וְעֲלָה בְּסַעְרָה הַשְּׂמִימָה. וְהַמְּגִיפָה נִעְצְרָה...! זְכוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דֵּב מְנַדְבּוּרְנָא תִגּוֹן עֲלֵינוּ אָמוּן!

שְׂבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹן לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּפִיִּסַת הַשְּׁבֵת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַ תִּשְׁעִ"ט (5.7.19) **bnai-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבְּלַת הָעֵלוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוּדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הַזְּמִינִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה... דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה" (יט' ב')

עַל הַפְּתוּב בְּפִרְשָׁתְנוּ, "דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה", מְבִיא רש"י בְּשֵׁם רַבִּי מֹשֶׁה הַדְּרָשׁוֹן, שֶׁהִסִּיבָה לְמִצְוֹת פְּרָה אֲדָמָה הִיָּתָה כְּדֵי לְכַפֵּר עַל עוֹן חֲטָא הָעֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּ-רש"י: "מִשָּׁל לְבָן שֶׁפָּחָה, שֶׁטְנֵף פְּלִטִין(=שֶׁלְכֵלֶךְ אַרְמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אָמְרוּ: תְּבוּא אָמוּ, וַתִּקְנַח אֶת הַצּוֹאָה(=וַתִּנְקָה אֶת הַלְכֵלֶיךָ). כִּף תְּבוּא הַפְּרָה(=מִצְוֹת פְּרָה אֲדָמָה), וַתִּכְפֹּר עַל הָעֵגֶל(=עַל חֲטָא הָעֵגֶל שֶׁל יִשְׂרָאֵל).

שׂוֹאֵל עַל-כֵּן הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ, הֲרֵי פְּרָה אֲדָמָה תְּכַלִּיתָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם מִטּוֹמְאֵת מֵת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע...בְּמֵת אוֹ בְּעֵצִים אָדָם אוֹ בְּקִבְרֵי יִטְמָא...וְלִקְחוּ לְטִמְאָה מִעֵפֶר שְׂרֵפֶת הַחֲטָאִת...וְהִזָּה הִטָּהַר עַל הַטְּמָא...וְחִטָּאוּ".

וְאִם כֵּן, מָה הָעֵנִין וְהַקְּשֵׁר בֵּין כְּפָרָה עַל חֲטָא הָעֵגֶל, לְבֵין טְהֵרַת הָאָדָם מִטּוֹמְאֵת הַמֵּת? מִשִּׁיב עַל-כֵּן הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ בְּלִשׁוֹנוֹ הַטְּהוֹרָה וְאָמַר: "אֲמַנְם...וְהִמַּת נַחַשׁ הַמְּבִיאָה מִיָּתָה לְאָדָם, בְּהִיּוֹתָה כְּרוּכָה בּוּ...פְּסָקָה בְּהַר סִינִי. וְהָיָה לָנוּ חִירוֹת מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת, לוֹיֵלָה (חֲטָא) הָעֵגֶל, שֶׁהַחֲזִיר הַזֶּהוּמָה לְמִקּוּמָה, וְהִסְב(=וְגָרַם) הַמִּיתָה וְהַטּוֹמְאָה".

מִבִּיאֹר דְּבָרֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ עוֹלָה, שֶׁכָּל עֵנִין הַמִּיתָה יָרַד לְעוֹלָם בְּגִלְלַת חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן כְּאֲשֶׁר אָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב', יז): "וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת". וּמְבֹאֵר בְּדְבָרֵי הָאֲרִיז"ל, שֶׁהַטַּעַם שֶׁנִּגְזְרָה עַל הָאָדָם מִיָּתָה הוּא בְּגִלְלַת שְׁעַל-יָדֵי הַחֲטָא הַכְּנִיס הַנַּחֵשׁ וְהַמָּה בְּאָדָם וּבַחֲוָה וּבְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בְּתוֹכָם. וְלִכֵּן, צָרִיךְ שֶׁהָאָדָם יָמוּת, וַיִּתְעַכַּל הַגּוּף וַיִּחְזוֹר לְעֵפֶר, כְּדֵי שֶׁתִּחְזוֹר הַזֶּהוּמָה לְנַחֵשׁ, שֶׁהָרִי הָעֵפֶר הוּא לְחֵמוֹ שֶׁל הַנַּחֵשׁ (כְּמוֹ שֶׁאָמַר ה' לְנַחֵשׁ: "עַל גַּחֲנֶךָ תֵּלֵךְ וְעֵפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ").

וְהִנֵּה, אָמְרוּ חֲזו"ל שֶׁבָּעַת מְתָן תּוֹרָה, כְּאֲשֶׁר קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה עַל הַר סִינִי, לֹא שָׁלַט עֲלֵיהֶם מְלֶאךָ הַמּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ אֲמוּרִים לְחִיּוֹת לְנִצָּחַת. אוֹלָם, לְאַחַר שֶׁחֲטָאוּ הָעַם בְּעֵגֶל חוֹר מְלֶאךָ הַמּוֹת לְמִקּוּמוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זֶרָה ה'): "רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לֹא קִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה, אֲלָא כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מְלֶאךָ הַמּוֹת שׂוֹלֵט בְּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים פֶּב', ו'): 'אֲנִי אֲמַרְתִּי אֱלֹהִים אֲתֵם, וּבְנֵי עֲלִיּוֹן כְּלִכֶּם', (אֲבָל אֲתֵם) חִבְּלַתֶם מֵעֲשִׂיכֶם(=נִכְשַׁלְתֶּם בְּחֲטָא הָעֵגֶל), (וְלִכֵּן) 'אֲכֹן כְּאָדָם תְּמוּתוֹן'. מְבֹאֵר מִכָּאן, שֶׁלוֹיֵלָה חֲטָא הָעֵגֶל, הִיָּתָה מִתְּבַטְּלַת גְּזִירַת הַמִּיתָה עַל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמִלְאָכִים, שֶׁאֵין מְלֶאךָ הַמּוֹת שׂוֹלֵט בְּהֵם. אוֹלָם, בְּגִלְלַת שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵגֶל, חוֹר מְלֶאךָ הַמּוֹת לְמִקּוּמוֹ. וַיִּשׁ לְהוֹסִיף מָה שֶׁכְּתוּב בְּמִדְרַשׁ שְׁמוֹת רַבָּה (לִב', א') (כְּאֲשֶׁר יָרַד מֹשֶׁה עִם לוחוֹת הַבְּרִית): "'וְהִמְכַתֵּב מִכְּתָב אֱלֹקִים הוּא, חֲרוֹת עַל הַלְּחֹת'. מָהוּ 'חֲרוֹת'?...ר' נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: חֲרוֹת(=חֶפֶשׁ) מִמְּלֶאךָ הַמּוֹת".

אִם כֵּן, אוֹמֵר הָאֱלֹשִׁי"ךְ הַקְּדוֹשׁ: כָּל עֵנִין טּוֹמְאֵת הַמֵּת הוּא מְזוּהָמַת הַנַּחֵשׁ שֶׁהַכְּנִיס בְּאָדָם. לִכֵּן, כָּל עוֹד הָאָדָם בְּחַיִּים, וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, וְהַמָּה זֶה אֵינְנָה בָּאָה לְיָדֵי בִּיטוּי. אֵךְ כְּאֲשֶׁר מֵת הָאָדָם וְשׁוּב אֵינּוּ יְכוּל לְעִסּוֹק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, מְבַצְּבֵצַת וְעוֹלָה וְהַמָּה הַנַּחֵשׁ בֵּיתָר שֶׁאֵת, וְגוֹרְמַת לְטִמְאָה כָּל מִי שֶׁנּוֹגֵעַ בְּמֵת אוֹ מְאֵהִיל עֲלָיו.

מֵעֵתָה מְבֹאֵר הַיֵּטֵב, אֵיךְ פְּרָה אֲדָמָה הִיא גַם כְּפָרָה עַל חֲטָא הָעֵגֶל, וְגַם מְטַהֵרַת אָדָם מִטּוֹמְאֵת מֵת. שְׁכֵן, שְׁנֵי הַדְּבָרִים הַלְלוּ תְלוּיִים זֶה בְּזֶה: הִנֵּה, עַל-יָדֵי חֲטָא הָעֵגֶל חֲזָרָה וְהַמָּה הַנַּחֵשׁ לְמִקּוּמָה, וְגִרְמָה שֶׁתִּחְזוֹר גְּזִירַת הַמִּיתָה בְּעוֹלָם. וְכַתּוּבָא מִכָּד שִׁישׁ מִיָּתָה בְּעוֹלָם, כָּל מִי שֶׁנּוֹגֵעַ בְּמֵת, אוֹ מְאֵהִיל עֲלָיו, נְטָמָא. וְלִכֵּן דּוֹקָא פְּרָה אֲדָמָה, שֶׁמְכַפֵּרַת עַל חֲטָא הָעֵגֶל, הִיא שֶׁמְסוּגֶלֶת לְטַהֵר אֶת הָאָדָם מִטּוֹמְאֵת הַמֵּת שֶׁנִּגְרְמָה לוֹ עַל-יָדֵי וְהַמָּה הַנַּחֵשׁ.

(וְרֵאשִׁי לְהוֹסִיף כָּאֵן בְּעֵנִין וְהַמָּה הַנַּחֵשׁ, שֶׁאֲמַנְם כְּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת אֵין וְהַמָּה הַנַּחֵשׁ בָּאָה לְיָדֵי בִּיטוּי. אֵךְ הָאֲרִיז"ל אוֹמֵר, שְׁעַל-יָדֵי הַחֲטָאִים וְהָעוֹנוֹת מִתְּגַבְּרַת וְהַמָּה הַנַּחֵשׁ עַל הָאָדָם, וְהָאָדָם אֵינּוּ יְכוּל לְנַקוֹת וְהַמָּה זֶה, אֲלָא עַל-יָדֵי הַתְּשׁוּבָה).

אֲבָל - מוֹסִיף הָאֲרִיז"ל - אֶת הַזֶּהוּמָה הַמְּקוֹרֵית שֶׁנִּמְשְׁכָה לְאָדָם רֵאשׁוֹן וְלְכָל הַדּוֹרוֹת שֶׁהָיוּ כְּלוּלִים בּוּ, כְּאֲשֶׁר

אכל מעץ הדעת, אי-אפשר לנקות - אלא על-ידי המיתה, וכפי לשונו הקדוש (שער הגלגולים הקדמה כג'): "ובזה תבין ענין חבוט הקבר, וזה ענינו: והוא, כי אחר מיתת האדם ואחרי קבורתו בעפר הארץ, אז תיכף ומיד באים ד' מלאכים, ומשפילים קרקע הקבר, ומעמיקים אותו למטה, ונשארו חלל בקבר כשעור קומת האדם הנקבר שם, כנזכר במסכת פרק חבוט הקבר וע"ש. ואז מחזירים נפשו בגופו כמו בחייו, והטעם הוא, לפי שהקליפה (=זוהמת הנחש) היא דבוקה עדין וקשורה עם הנפש ועם הגוף ואיננה נפרדת מהם, ולכן צריך שיחזור נפשו בגופו ביחד. ואז המלאכים הנזכרים אווזים בו כל אחד מקצה, ומנערים אותו, וחובטים אותו במקלות של **אש**, כדרך שאווזים בטלית בשתי קצותיה, ומנערים אותה מן האבק הנדבק בה, עד שנפרדה מהם הקליפה (=הזוהמה) והיא לגמרי, ולכן נקרא חבוט הקבר, כאדם שחובט טליתו ומנערה. על-כן צריך להעמיק הקבר, כדי שיהיה מקום לחלל לנערו ולהחבוט בו.

ואמנם, לא כל האנשים שוים. כי הצדיקים, אשר בחייהם נתרחקו מן היצר הרע, והיו מכניעים עצמם וחובטים עצמם בייסורין הבאים עליהם, (וכן) גם על-ידי התורה והמצוות שמתישים כוחו של אדם, עד שנמצא (ש)כשהגיע זמנם להיפטר מן העולם, ולקבל חבוט הקבר, אין (הם) צריכים צער גדול. (וזאת), כי בחבטה כלשהי (=אחת) (של ד' המלאכים) מספיק להם להפרידה (=את זוהמת הנחש) מהם. מה שאין כן ברשעים, שאדרבא, על-ידי תענוגיהם בעולם הזה, הם מקשרים ומחזקים יותר את הקליפה בגופם ובנפשם. ונמצא כי זה סוד, למה אין אדם ניצול מחבוט הקבר, כנזכר בפרק חבוט הקבר. וכמו שבארנו לעיל, באותם שמתו בעטיו של נחש, שאין להם תקנה להפרידה, זולת על-ידי המיתה וחבוט הקבר, זולתי אותם הנזכר שם בפרק חבוט הקבר, על-ידי איזו מצוה הסגולית (=מיוחדת) לזה הדבר. אבל, כל שאר בני אדם, כלם צריכים חבוט הקבר, אלא שיש הפרש בין חבוט רב למעט, כנזכר, וכל אחד ואחד סובל עונשו, כפי מדריגת קליפתו, וכפי עצם דבקותה. ואמנם, אפילו אותם הנצולים מחבוט הקבר, כנזכר, הנה, אותן המצוות הסגוליות לזה... הן המפרידות את הקליפות מהם בלי צער אחר מיתתם, אבל, מוכרח הוא שימותו...

ושמעתי ממורי ז"ל (האר"י), כי כל הנקבר בערב שבת אחר חמש שעות ביום, ושעה חמשית בכלל (=כולל שעה חמשית), אינו רואה חבוט הקבר, כי קדושת (ה)שבת מפרידה (ה) ממנו (את) הקליפה (=הזוהמה) בלי צער חבוט הקבר. וזה סוד 'יום הששי', ב-'ה' יתרה, כי משעה חמשית של יום הששי ומעלה - כבר קדושת שבת מאירה אז". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקחו אליך פרה אדמה תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה עלי" (יט' ב')

העיר על-כך הצדיק רבי יעקב יצחק הורוביץ, הלא הוא ה"חווה מלובלין": לא על פרה אדמה בלבד מדבר כאן הכתוב, אלא גם על כל אדם ואדם, המדמה בנפשו ש"אין בה מום" - שהוא כליל השלמות ואין בו פגם וחסרון - סימן, ש"לא עלה עליה עלי" - שעל התורה והמצוות לא עלה עליו פראוי, ועדין לא הגיע למידת הענוה והצניעות, שהיא נאה ונאה לכל יהודי. וכבר הורו לנו חז"ל, ש"ענוה גדולה מכון" (=מידת הענוה חשובה מכל שאר המידות הטובות)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט' יד')

רבי אפרים זלמן מרגליות היה מגדולי התורה בברודי שבגאליציה. יחד עם זאת נהל עסקים רבים ומסועפים, ונודע בימיו כעשיר מופלג, שחברו בו "תורה וגדולה במקום אחד".

רבי אפרים היה נוהג להסתגר מדי בקר בחדר תלמודו למשך כמה שעות, ועד שלא סיים את פרק יומו הקבוע בלימוד, לא היה מתפנה לשום עסק שבעולם.

יום אחד באו לביתו של רבי אפרים זלמן כמה סוחרים מעיר המחוז, בשעה שהלה ישב על תלמודו, כדרך בקדש. מהרה אשתו אליו והפצירה בו, שיאות להפסיק את תלמודו ולהיפגש עם הסוחרים לשעה קלה. שאם לא יעשה כן, הוא עלול להפסיד במחירי-יד ממון רב.

השיב רבי אפרים זלמן לאשתו, בלא שהסיר עיניו מן הספר שלפניו: בפרשת "פרה אדומה" נאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל". ומלשון הפתוב כאן אנו למדים, שבשעה שאדם יושב ועוסק בתורה, עליו לשים עצמו כמת, כלומר, "מת" הוא לגבי כל עניני העולם הזה...

בלית ברירה הלכו להם הסוחרים הנזעמים לדרךם, וכתוצאה מכך נתבטלה עסקה גדולה שבקשו להציע לרבי אפרים זלמן, והדבר גרם לו הפסד של אלפי זהובים. אך למרבה ההפתעה, הגיב על כך רבי אפרים זלמן בקריאת שמחה, ואמר: "ברוך השם, היום שלמתי כמה אלפי זהובים תמורת דף גמרא אחד!

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תִּמּוּז תִּשְׁע"ט (5.7.19) **inei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים"

עַל הַפְּתוּב, "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים", אוֹמֵר תִּיקוּנֵי הַזֹּהַר, שְׁמָה שְׁאֵמֵר הַקִּב"ה לְמוֹשֶׁה, "וְדַבְּרָתֶם אֶל הַסֵּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִימֵיו", מְלַבֵּד הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִים לְשִׁתּוֹת, נִתְּכֹן גַּם הַקִּב"ה בְּפוּעַל דְּמִיוֹנֵי לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע שֶׁל תוֹרָה, שְׁנַמְשָׁלָה לְמִים, כְּמַבּוֹאֵר בְּגַמְרָא: "וַאִין מִים, אֶלָּא תוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: 'הוּי כָּל צִמָּא לְכוּ לְמִים'."

וּמַבְּאֵר תִּיקוּנֵי הַזֹּהַר, כִּי "סֵלַע" – אוֹתִיּוֹת "עַל ס" (60) – רוֹמְזוּ עַל ס' (60) מְסַכְּתוֹת שְׁבַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ, שְׁתַּכְּלִיתָה לְבַרֵּר אֶת כָּל הַסְּפָקוֹת שְׁבַתוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְלִכְנֹן, כְּאֲשֶׁר אָמַר הַקִּב"ה לְמוֹשֶׁה, "וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִים מִן הַסֵּלַע", הַתְּכֹןן שְׁמֹשֶׁה יוֹצִיא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע רַב שֶׁל מִים מֵהַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ, שְׁהִיא בְּבַחֲיַנַּת סֵלַע (עַל ס'), כְּדִי שִׁיתְּבָרְרוּ לָהֶם כָּל הַהֲלָכוֹת וְהַבְּרוּרִים שְׁבַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ.

וְלִכְנֹן אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע, הָיָה מוֹצִיא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע רַב שֶׁל תוֹרָה בְּגִילוּי גְדוּל, עַד שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוּם סְפָקוֹת וּמַחְלּוֹקוֹת בְּתוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ, כְּפִי שֶׁהַתְּנַבֵּא הַנְּבִיא, שְׁכַף יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבוֹא (יִרְמְיָהוּ לֵא, לֵג'): "וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אַחֵיו לְאֹמַר דְּעוּ אֶת ה' כִּי כָלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטַנִּם וְעַד גְּדוּלֶם נְאֻם ה' כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלַחַטָּאתֶם לֹא אֶזְכֹּר עוֹד."

אוֹלָם, עַל-יְדֵי שֶׁהִכָּה מֹשֶׁה עַל הַסֵּלַע, גָּרַם שִׁיּוּצָאוֹ רַק מְעַט מִים שֶׁל תוֹרָה, וְכַתּוּצָאָה מְכַף נִתְּרַבּוּ הַסְּפָקוֹת וְהַמַּחְלּוֹקוֹת שֶׁל חֻכְמֵי הַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ.

וּכְפִי דְבָרֵי תִיקוּנֵי הַזֹּהַר (תִּיקוּן כֹּא, מַד, מְתוּרָגִם): "וְזֶה הַסֵּלַע נֶאֱמַר בּוֹ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶלָּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת שֶׁל מֵי הַתוֹרָה... וּמִשׁוּם כִּף וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים, שְׁזֶה גָרַם שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶלָּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת (שֶׁל דְּבָרֵי תוֹרָה), קִצַּת שֵׁם וְקִצַּת שֵׁם, וְכִמָּה מַחְלּוֹקוֹת (בֵּין חֻכְמֵי הַתוֹרָה)... וּמִי גָרַם לְכָל זֶה? הַמּוֹרִים (=אֵלוֹ שֶׁהוֹרוּ הַלְכָה בְּפָנֵי רַבִּם, מֹשֶׁה), שְׁהָרִי נֶאֱמַר: 'כָּל הַמּוֹרָה הַלְכָה בְּפָנֵי רַבּוֹ חַיִּב מִיתָה... וּבְגִלְלֶם וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים'. שְׁאֵם לֹא הָכָה בּוֹ, לֹא הָיוּ טוֹרְחִים יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאִמּוֹרָאִים בְּתוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ, שְׁהִיא (בְּבַחֲיַנַּת) סֵלַע... וְהָיָה מִתְּקִים בְּיִשְׂרָאֵל, 'כִּי כָלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטַנִּם וְעַד גְּדוּלֶם', וְהָיָה מוֹצִיא מִים (=שְׁפַע שֶׁל תוֹרָה) בְּרוּרִים, בְּלִי קוּשִׁיָּה וּמַחְלּוֹקַת... וְהָיְתָה שׁוֹרָה בְּפִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ, שְׁהִיא סֵלַע – אוֹתִיּוֹת "עַל ס" (60) – שֶׁהֵן שְׁשִׁים מְסַכְּתוֹת."

כְּדִי לְהַבִּין עֲנִין זֶה בְּיֵתֵר שְׁאֵת, צְרִיכִים אֲנִי לְבַאֵר מְדוּעַ נִמְשָׁלָה הַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהַ לְסֵלַע שְׁקִשָּׁה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מִים?

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שְׁכַתְּבַה הַר"ק מוה"ר חַיִּים וַיְטָאֵל זצ"ל, בְּסִפְרוֹ "שְׁעַר הַמְצוֹת", דְּבַר גַּפְלָא (פְּרִשְׁת וְאַתְחַנֵּן): "... רֵאשִׁית לְמוֹרֵי (הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ) זִלְה"ה, (שְׁהִיָּה) מִתְּגַבֵּר כְּאֲרִי בְּכַח, בְּעֵת שֶׁהִיָּה עוֹסֵק בְּ(לִמּוּד) הַלְכָה, עַד שֶׁהִיָּה גְלָאָה וּמְזִיעַ זִיעָה גְדוּלָה. וְשְׁאֵלְתִי אֶת פִּיו, מְדוּעַ (הוּא) טוֹרַח כָּל-כָּף? וְהַשִּׁיב לִי (הָאֵר"י): "... רֵאשִׁי (לְאָדָם) לְטְרוּחַ וְלַהֲתִישׁ כּוּחוֹ בְּהִיוֹתוֹ עוֹסֵק בְּהַלְכָה... כִּי תַכְלִית הָעֵינָן הִיא לְשַׁבֵּר אֶת הַקְּלִיפּוֹת (=כּוּחוֹת הַטּוּמְאָה), שֶׁהֵם הַקּוּשִׁיּוֹת..."

מְבּוֹאֵר מְכַאֵן, שְׁעִיקָר הַקּוּשִׁיּוֹת בְּהַלְכּוֹת הוּא רַק מִחֻמַּת הַקְּלִיפּוֹת (=כּוּחוֹת הַטּוּמְאָה), שְׁמוֹנְעוֹת מֵהָאָדָם לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת בְּתוֹרָה, וְלִכְנֹן צְרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּיַגַּע וְלַהֲתִישׁ כּוּחוֹ בְּעֵינָן גְדוּל, כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת הַקְּלִיפּוֹת. וְרֵאשִׁי לְצִיָּן שְׂרַבִּי צְדוּק כַּהֲנֵן ("מַחְשְׁבוֹת חֲרוּץ" אוֹת י'), כְּתַב, שֶׁהִיָּגִיעָה בְּתוֹרָה כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת הַקּוּשִׁיּוֹת, מְסוּגְלַת מְאוּד לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל אֶת הַקְּלִיפּוֹת. וּמוֹסִיף הוּא עוֹד, שְׁעַל-יְדֵי כָּף, מִתְּגַלְלִים הַשְּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת בְּתוֹרָה. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁמַטְעֵם זֶה נִקְרָאִים כּוּחוֹת הַטּוּמְאָה בְּתוֹאֵר "קְלִיפּוֹת". שְׁכֵן, כְּמוֹ שְׁאִי אֶפְשָׁר לְאָכּוֹל פְּרִי נַחֲמַד וְנִעִים, אִם לֹא שְׁמִסִּירִים קוּדָם אֶת הַקְּלִיפָה הַסּוּבְּבַת אוֹתוֹ, כִּף הַתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁהִיא "פְּרִי הַלּוּלָם", שְׁכָלוּ מַחְמָדִים, אִין

אפשרות "לטעום" ממנה, אלא עד שיסיר האדם קודם את "הקליפה"/כוחות הטומאה, על-ידי יגיעתו בתורה.²⁵ מעתה נשכיל להבין מדוע התורה שבעל-פה נמשלה ל"סלע" שקשה להוציא ממנו מים בדרך הטבע. שכן, זהו רמז ל**קליפות**, שהן קשות כסלע, ומונעות מאיש ישראל להוציא את מימי התורה מהסלע שהיא התורה שבעל-פה. ולכן צריך יגיעה גדולה בתורה כדי לשבור את **הקליפות** ולישב את הקושיות בתורה, דהינו להוציא "מים מן הסלע".

נמצא לפי זה, שמה שצוה הקב"ה על משה לדבר אל הסלע "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", היתה כדי להכניע את כח **הקליפה**, שהיא בבחינת "סלע", כדי שעל-ידי כך אפשר יהיה להוציא מים רבים מהתורה שבעל-פה, כמו שיהיה לעתיד לבוא, כשיתבטלו כל הקליפות, שאז "כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם נאם ה'".

אולם, על-ידי שמושה הכה את הסלע, גרם הוא בכך שלא נכנעה **הקליפה** לגמרי, ולכן יצאו רק מים מעטים, טיפות טיפות, וזה גרם שעדיין יש ספיקות וקושיות בתורה, אלו הן המחלוקות בין חכמים על הכתוב בתורה. וראוי להוסיף את דבריו הקדושים של ה"מגלה עמוקות": "מש"ה קבל תורה מסיני, ראשי תיבות מחלוקת **שמאי הלל**, **הכל שמעו מסיני**... (ו)אילו נכנס משה לארץ ישראל – לא היה מחלוקת בעולם. אבל, משהכה משה בסלע רבו המחלוקות בישראל, והוא סוד (הביטוי) 'סלע המחלוקת' – רוצה לומר, מן הסלע בא המחלוקת בישראל, וזה סוד (גם מה שכתוב) 'המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל'". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה" (כ' א')

לדעת ה-"כלי יקר" (רבי שלמה אפרים), נענשו כאן בני ישראל, על שלא הספידו כראוי את מרים הצדקת, במותה. שכן, במות אהרן נאמר: "ויבכו את אהרן שלשים יום". ובמות משה נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה... שלשים יום" (דברים לד', ח').

ואילו כאן לא הוזכר כלל בכי והספד על מרים, אלא נאמר: "וישב העם בקדש, ותמת שם מרים ותקבר שם". היתה בכך התנהגות כפויה טובה מצד בני ישראל, שנהנו ארבעים שנה מבארה של מרים, ולא נתנו לכך ביטוי הולם במות מרים הצדקת. לכן, נסתלקה אותה שעה באר המים ממחנה ישראל – כדי שהכל יפירו וידעו שמתנה יקרה זו, נתנה להם בזכות מרים, וראוי היה להם לבכות ולהתאבל על מותה...

בזכות שבת המלכה

מסופר על הרידב"ז, בעת שכהן כרבה של סלוצק, והיה כבר בגיל זקנה ושיבה, חלה לפתע במחלה קשה. בעודו על מטתו סובל מחוליו, עלתה נשמתו לבית דין של מעלה, שם המתינו לו הדיינים. "והדין היה ברור לחלוטין" – ספר הרידב"ז – "נגזר עלי למות ולהחזיר את נשמתו לעליונים. אלא שאפשרו לי לסגור על עצמי, ואמרתי לדיינים: בימים אלה אני שוקד על כתיבת פרוש לש"ס הירושלמי. וכידוע לכבוד מעלתכם, לש"ס הירושלמי אין הרבה פרושים. וזו תרומה חשובה מאין כמותה לעולם התורה...". מיד הסו(=השתיקו) אותו הדיינים ואמרו לו: "נו, נו, יש מספיק תלמידי חכמים שיוכלו לסיים את מלאכתך על הירושלמי, עם כל נחיצותה. לא זו סיבה מספיק טובה להאריך את חייך...!". "ואז נסיתי" – מספר הרידב"ז – "סגוריה מכיוון אחר. אני מוסר נפשי לעזור לאלקנות וליתומים. והחסד מעלתו עצומה...".

והדיינים בשמי מרומים גלו קצר-רוח. "גם זו לא סיבה מספקת לתת לך אריכות ימים, תמיד נוכל למצוא גבאי צדקה מסורים ויקרים לפחות כמוך, שייעשו גדולות ונצורות למען יתומים ואלמנות. גבאים טובים לא חסרים...". הרידב"ז חש באותן שניות, שנדמו לנצח, חוסר אונים. הוא רצה לחיות, הוא ידע שיש לו עוד מה לתרום בעולם העשייה, אך לא מצא לעצמו כף זכות שתטה את המאזניים.

לפתע הוא נזכר... "רבותי הדיינים, לפני חיתום גזר דיני למיתה, אני רוצה לספר לכם, שרעיתי ואנכי מקבלים את פני שבת המלכה כבר בליל ששי(=מיום חמישי בערב). אצלנו הבית מבריק ומצוחצח בליל ששי, המפה פרושה על השלחן, הפמוטים מוכספים נצבים להם על גבי מגש הכסף, מלאים בשמן זית זך, התבשילים עשויים היטב, ניחוח השבת מתנוסס באויר הבית. בערב שבת, ביום ששי, אני נושא ונותן בדעתי, מה אוכל להוסיף עוד לכבודה של שבת... ודומני, שאין בעולם עוד יהודי שמרחיב את תוספת השבת כמוני...". הדיינים נאלמו דום. זו היתה טענה ניצחת, וסגוריה חותכת דין. בית הדין שבעליונים פסק לרידב"ז עוד 20 שנות חיים, במהלכן הוא הספיק לסיים את פרושו על הירושלמי, לעלות לארץ ישראל, להתגורר בצפת, ולהקים ישיבה מפוארת ובה 150 תלמידים.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:21**

ערש"ק ב' תמוז תשע"ט (5.7.19) **nei-zion.com** ר"ת 21:18 **יציאת השבת: 20:35**

הפטרה: ויפתח הגלעדי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל **moshe45@bezeqint.net**) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... (יט' ב') (על-פי 'אורה של תורה' להרה"ק פינחס פרידמן)

הגאון הקדוש החיד"א זצ"ל, בספרו "נחל קדומים", אומר, כי בפסוק זה – "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – יש רמז למאמר שצוה חז"ל (תגיגה ט'): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו(=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". שכן, אומר החיד"א הקדוש, "צוה" הוא בגימטריה 101, וכונת התורה היא לרמוז לנו ש"חקת התורה" היא: "אשר צוה ה' לאמר" – כלומר, ללמוד/לאמר את התורה הקדושה בפה 101 פעמים, כמנין "צוה".

ב"חמרא טבא" להרה"ק רבי אברהם שמוחה מבארניב זיע"א, הוא מוסיף על-כך רמז נאה: "זאת חקת התורה" – "זאת" נוטריקון זכור אל תשכח, כדי לזכור ולבטל שכחת התורה – העצה היא "אשר צוה ה' לאמר" – לשנות/לאמר פרקו 101 פעמים, כמספר "צוה" (=101).

והנה, ידוע שבגלל חטא העגל שבר משה רבנו את הלווחות, כפי שכתוב (שמות לב, יט'): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת, ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם תחת ההר". ועל זה אמרו חז"ל, על-ידי שבירת הלווחות, ירדה שכחת התורה לעולם, כמו ששינינו (על-פי עירובין נד'): אלמלא לא נשתברו הלווחות הראשונים, לא הייתה משתכחת תורה מישראל.

נמצא, אפוא, שעל-ידי חטא העגל, גרמו ישראל לשכחת התורה. אם כך, צריכים ישראל לעשות פעולה כדי שלא תשתכח התורה מהם, ועל-כן אומרת התורה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – כלומר, כדי לתקן ענין זה, שהתורה לא תשתכח מהם, הם צריכים ללמוד אותה מאה ואחד פעמים, כמנין צוה (=101). ומוסיף על-כך האר"י הקדוש, ואומר, כי מאה הוא בגימטריה ס"מ – שמו של הוצר הרע, שר השכחה. אבל מאה ואחד הוא בגימטריה "מיכאל", שמכניע את ה-ס"מ, ומבטל את שכחת התורה.

ענה מבואר היטב, מדוע דוקא כאן, במצות פרה אדומה, הוזהר הקב"ה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – שכפי שאמרנו: "צוה" הוא בגימטריה מאה ואחד – שצריך ללמוד ולחזור על תלמוד התורה מאה ואחד פעמים, כיון שכאמור מצות פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, ובגלל חטא העגל שבר משה את הלווחות, וירדה שכחת התורה לעולם. אם כך, כמו שישראל צריכים כפרה על מעשה העגל, כך הם גם צריכים לעשות סגולה, וללמוד מאה ואחד פעמים את תלמודם, כדי לבטל את שכחת התורה, שירדה לעולם בגלל חטאם.

ונראה לבאר ענין זה ביתר שאת, על-פי מה שמובא בספר "הפרייתות", לאחד מבגלי התוספות רבי שמשון מקינון (ימות עולם, דורות התנאים שער א, אות יא'), שעד ימי שמאי והלל היו שש מאות סדרי משנה, ולא ששה סדרי משנה כמו שיש לפנינו היום. אלא שעל-ידי הגלות נתמעטה התורה, ולא תקנו לנו, כי אם ששה סדרים. וכפי דבריו הקדושים: "ואתחיל לפרש זמן עמידת התנאים מהלל ומשמאי, שהם המקבילים (את התורה), והמקבילים מהם, עיקר אנשי המשנה. כי עד ימיהם היו שש מאות סדרי משנה, ומימיהם נתמעטה התורה מפני הגלות, ולא תקנו (לנו) כי אם ששה סדרים מהם". (ראוי לדעת, שהמקור לכך הוא בגמרא (תגיגה יד'): "ופליגי (=ונחלקו) בה רב פפא ורבנן. חד (=אחד) אמר: שש מאות סדרי משנה (היו). וחד (=ואחד) אמר: שבע מאות סדרי משנה". ופרש רש"י: "שש מאות סדרי משנה היו בימיהן").

ועתה, בא וראה מה שמצינו חידוש גדול ב"בין שמועה" להגה"ק רבי שלמה אלגזי, בפירושו על "הליכות עולם" (שער א, אות ב'), שפל הבריתות שחבר רבי תיא הם מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה. ובלשון קודשו: "...הבריתא ברוב הפעמים, מלבד (מה) שמבאר (את) טעם המשנה, (הוא) גם כן שונה (=מבאר) מה שהשמיט מאותם ה-ת"ר (=600) סדרים. ולפיכך אמר בבריתא 'תנו רבנן' – לרמוז שפבר שנו (=למדו) אותו רבנן

וכן כתב עוד (שם): "הבריתא, אף על גב דהרבה פעמים בא לפרש המשנה, (בכל אופן) אינו מדעת מחבר הבריתא (=רבי חיא). אלא, מה שקצר רבי במשנה מאותם ת"ר (=600) סדרים שהיו קודם לו... ולפיכך הבריתא נקרא בלשון 'תנו רבנן', כלומר שאינו מסביר (=מדעתו), אלא מה ששנו אותם רבנן קדמאי (=קודם). (שכן), דקודם רבי (=רבי יהודה הנשיא) היו ת"ר (=600) סדרים."

ויש לומר, שלכן פתח רבי חיא (מחבר הבריתות) את הבריתות בלשון "תנו רבנן", שהוא ראשי תיבות ת"ר – ללמדנו, שהבריתות שהוא מביא הן מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה, שהשמיטם רבנו הקדוש בששה סדרי משנה, כאשר ערך וסדר את המשנה.

והנה, עוד הוכחה מספר גלגולי נשמות למקובל האלקי הרמ"ע מפאנו (מערכת מ', אות ט'): "מתושלח הוא (גלגול) רבנו הקדוש, כי זה היה שונה ת"ר (=600) סדרי משנה, ורבי (=רבנו הקדוש) כתב ששה סדרי משנה, וכל סדר כלול מאה".

הרי לנו דברים ברורים, שרבנו הקדוש (רבי יהודה הנשיא), בגודל חוכמתו, גנו וכלל בתוך ששת סדרי המשנה שכתב, את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה שקדמו לו, ומכאן שכל סדר שיש לפנינו כלול ממאה סדרים. על-פי האמור יאיר לנו להבין מעט מזעיר מה שבחר הקב"ה לקרוא לחוכמתו שמסר לישראל במעמד הר סיני בתואר "תורה". שהנה, מבואר בזהר הקדוש (ויקרא ד') על הכתוב (שיר השירים ב', יב'): "וקול התור נשמע בארצנו. 'קול התור', דא (=זה) תורה שבעל-פה. (שכן) דתורה שבכתב אקרי (=נקראת) תורה סתם. (אבל), תורה שבעל-פה אקרי (=נקראת) 'תור'".

ויש לומר, ש"תור" הם אותיות תר ו. דהינו, מה שהיו תחילה ת"ר (=600) סדרי משנה, הצטמצם לבסוף לתוך ו' סדרי משנה. על-כן קרא הקב"ה לחוכמתו "תורה": "תור" הוא על התורה שבעל-פה, שהצטמצמה מת"ר ל-ו', והאות ה' של ה"תורה" רומזת על התורה שבכתב, הכלולה מ-ה (=חמשה) חומשי תורה.

מכל זה נמצנו למדים, שהקב"ה קרא לחוכמתו בשם "תורה". לרמוז לנו שיבוא זמן שיצטרכו לצמצם ת"ר סדרי משנה של התורה שבעל פה בתוך ו' סדרים.

מעתה יאיר לנו להבין ביאור חדש, לגבי מה שרמזו חז"ל: "אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו (=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". שכן, לפי האמור נמצא, שצריך איש ישראל להתיגע בתורה שבעל-פה (הכלולה כאמור מששה סדרי משנה) מאה פעמים. שהרי, מוטלת עליו החובה לגלות את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה, הכלולים בתוך ו' סדרי המשנה. על-כן צריך הוא לשנות (=ללמוד) את "פרקו מאה ואחד פעמים" – מאה פעמים לימוד של ו' (=6) סדרים, הם ת"ר (=600 x 6 = 100), וצריך הוא לצרף ללימודו את ה"אחד", הוא הקב"ה יחידו של עולם, כדי שתהיה לו סיעתא דשמיא לגלות מתוך לימוד את ת"ר הסדרים שנשתכחו.

וזהו מה שכתוב "זאת חקת התורה, אשר צוה ה'". "צוה" גמטריה 101, שצריך לעסוק בתורה מאה ואחד פעמים: מאה פעמים כדי להשיג את החלקים החסרים מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה בתורה שבעל-פה, אולם כדי להצליח בכך צריך לצרף את ה"אחד" הוא הקב"ה, לעסוק בתורה לשמה בלתי לה' אחד יחיד ומיוחד. "ויגרם משה את ידו, ויך את הסלע במטהו פעמים" (כי יא')

הצדיק רבי ישראל מרוז'ין, נכח פעם בשעה שאחד מבניו גלה פעסו כלפי חסיד מובהק של בית רוז'ין. וכשראה הבן, שאביו הצדיק מחריש על מעשהו, חזר והביע רוגזו בשנית כלפי אותו חסיד, אך הפעם עשה זאת ביתר שאת ובקול ענות גבורה.

התערב ר' ישראל לבנו: מצינו אצל משה רבנו, עליו השלום, שהכה את הסלע פעמים, בפתוב: "ויך את הסלע במטהו פעמים" – ודבר זה נחשב לו לחטא גדול, ונגזר עליו שלא להיכנס עם בני עמו לארץ היעודה. מכאן נמצאנו למדים, שפעם אחת אפשר לו, לאדם, לצאת מגדרו ולהתרגז על הזולת. אבל אם הוא מביע את רוגזו פעמים רצופות, סימן שהוא פעסו, והפעס היא מידה מגונה מאד.

ועוד אמר ר' ישראל באותו מעמד: חז"ל אמרו במסכת ברכות (ו', ע"א): הקדוש ברוך הוא כועס בכל יום. וכמה זעמו? – רגע, שנקמר (תהלים ל, ו'): "כי רגע באפוי". מאמר זה מלמדנו, שאין אדם רשאי לכעוס על הזולת יותר מרגע אחד, כמשך פעסו של הקדוש ברוך הוא...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנָן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבֶת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּזַ תִּשְׁע־ט (5.7.19) **inei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבֵּלֵת הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוּדְעָה לִּי **moshe45@bezeqint.net**) (הַזְמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר... וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל"

עַל הַפְּתוּב, "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה", אֹמֵר "כִּסָּא הַרְחֲמִים", שְׁעַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת שִׁישׁ לְיִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָהֶם גַּם תִּיִּים, גַּם קְדוּשָׁה וְגַם תּוֹרָה, וְזֶהוּ "חֻקַּת" – רֵאשִׁי תִיבוֹת תִּיִּים קְדוּשָׁה תּוֹרָה.

וּמִבָּאָר "כִּסָּא הַרְחֲמִים" וְאוֹמֵר: א. תִּיִּים, זֶהוּ שְׁכָתוּב בְּגִמְרָא (עִירוּבִין נד'): "אָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל לְרַב יְהוּדָה... 'כִּי תִיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם, וְלִכְלֹ בְּשָׂרוֹ מִרְפָּא' (מִשְׁלֵי ד). אֵל תִּקְרִי 'לְמוֹצְאֵיהֶם', אֶלָּא 'לְמוֹצְאֵיהֶם – בְּפָה", שְׁדַבְּרֵי תּוֹרָה מוֹסִיפִים תִּיִּים, וְדַבְּרִים בְּטָלִים מִפְּסִידִים תִּיִּים.

ב. קְדוּשָׁה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "כִּי עִם קְדוּשָׁה אֵתָּה לֵה' אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בָּחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים".

ג. וְתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תְּהִלִּים י"ח): "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ".

וּמוֹסִיף "כִּסָּא הַרְחֲמִים" וְאוֹמֵר, שְׁבַכְתוּב "אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר", נִרְמָזוּ הַמְלָאךָ מִיכָאֵל. שְׁכָן, "אֲשֶׁר" – אוֹתִיּוֹת "רֵאשׁ", וְ"צִוָּה" (=101) גִּמְטְרִיָּה מִיכָאֵל (=101) – רְמָזוֹ לְמָה שְׁאָמְרוּ חוֹז"ל, שְׁמִיכָאֵל הוּא רֵאשׁ וְשֶׁר שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁאָנוּ אוֹמְרִים (בְּתַפְּיִלַּת יוֹם הַכִּיפּוּרִים, בְּשַׁעַת הַנְּעִילָה): "מִיכָאֵל שֶׁר יִשְׂרָאֵל. אֱלִיהוּ וְגַבְרִיאֵל. בְּשָׂרוֹ נָא הַגָּאֵלָה...".

וְעוֹד, "צִוָּה" (=101) בְּגִמְטְרִיָּה זַגְנוּגָא"ל, מְלָאךָ שְׁמֻלְמַד תּוֹרָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִם אָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה 101 פְּעָמִים, הִיא מִתְקַיֶּמֶת בִּידוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חוֹז"ל (תְּהִלִּים ט'): "...אֵינוֹ דוֹמָה (אָדָם) (אֲשֶׁר) שׁוֹנָה (=לוֹמֵד) פְּרָקוֹ (=תְּלִמּוּדוֹ) מֵאָה פְּעָמִים, לְשׁוֹנָה פְּרָקוֹ מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים". וְעַל-כֵּן כְּתוּב בְּגִמְרָא (פְּסָחִים נ'): "אֲשֶׁרִי מִי שְׁבָא לְכָאן (=לְעוֹלָם הַבָּא) וְתְלִמּוּדוֹ בִּידוֹ". "לְכָאן" בְּגִמְטְרִיָּה 101 – דְּהִינּוּ, שְׁמִיגִיעַ לְאַחַר פְּטִירְתוֹ לְעוֹלָם הָעֵלּוֹן עִם תְּלִמּוּדוֹ בִּידוֹ, וְלִמַּד תּוֹרָה לְשֵׁם שְׁמִים 101 פְּעָמִים, כְּנֶגֶד מִיכָאֵל (=101). וְעוֹד, "בִּידוֹ" גִּמְטְרִיָּה כ"ב – אֵלוֹ כַּב' אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה.

וְלִכְנָן כְּתוּב (וַיִּקְרָא ו', לו'): "זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה לְמִנְחָה וְלַחֲטָאֵת וְלִאֲשָׁם וְלְמִלּוּאִים וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים" – רֵאשִׁי תִיבוֹת גִּמְטְרִיָּה 101, שְׁאִם הָאָדָם לוֹמֵד אֵת כָּל הַתּוֹרָה "אֲשֶׁר צִוָּה" (=101) ה'" מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים, גִּזְרָה הִיא מִפְּיוֹ יִתְבַּרְךָ, שְׁאִינוֹ שׁוֹכַח תּוֹרָתוֹ – לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁבַשְׁעַת פְּטִירְתוֹ, כְּאֲשֶׁר שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ בְּקָבָר, "קְבַעַת עֵתִים לְתוֹרָה?", יוֹדֵעַ לְהַשִּׁיב כָּל מָה שְׁלֻמַּד לְשִׁמָּה, וְהַמְלָאךָ מִיכָאֵל מְזַכֵּרוֹ, וְאוֹמְרִים לוֹ: אֲשֶׁרִי יוֹלְדָתוֹ, וְאֲשֶׁרִי מִי שְׁגַדְלָתוֹ, וְהוּא בְּרָא מְזַכָּה אֲבָא (=הַבֶּן מְזַכָּה אֶת אָבִיו (סְנֵהֲרִין קד')), וְקוֹשְׁרִים לְאָבִיו וְלֵאמֹר עֲטָרוֹת בְּרֵאשָׁם, עַל שְׁגַדְלוֹ בֶּן צְדִיק וְחָסִיד וְתְלִמִּיד חֶכֶם. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב: "פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל". "אֵין בָּהּ מוֹם" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "בְּמֵא": "בְּרָא מְזַכָּה אֲבָא". "אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל" – "עַל" (=100) זֶה גִּמְטְרִיָּה ס"מ, הוּא הַיְצֵר הַרְעָה, שֶׁהוּא לֹא הֶלֶךְ אַחַר עֲצַת יְצֵרוֹ, שְׁאֵז לֹא עָלָה עָלָיו "עַל" (=ס"מ), שְׁאִין מוֹם וְדוֹפִי בְּתוֹרָתוֹ. וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁנֵאָמַר בְּפִסּוּק זֶה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים "אֲשֶׁר" (= "אֲשֶׁר צִוָּה ה'... אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיךָ עַל") כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה "אֲשֶׁרִי" – אֲשֶׁרִי אָבִיו, אֲשֶׁרִי אָמוֹ וְאֲשֶׁרִי הוּא. אֲבָל, אִם עָלָה עָלָיו "עַל" (=ס"מ), הוּא יְצֵר הַרְעָה, אֵז בְּמִקּוֹם שְׁאָבִיו וְאָמוֹ יְבָרְכוּ אוֹתוֹ עַל שֶׁהוּא בְּרָא מְזַכָּה אֲבָא", הִנֵּה הוּא "בְּרָא מְקַלֵּל אֲבָא" – שֶׁהֵם מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּחִיָּהֶם וּבְמוֹתָם, לֹא עָלִינוּ. וַיִּרְם מִשָּׁה אֵת יָדוֹ וַיִּךְ אֵת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים"

עַל הַפְּתוּב, "וַיִּרְם מִשָּׁה אֵת יָדוֹ וַיִּךְ אֵת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים", אֹמֵר תִּיקוּנֵי הַזֶּהר, שְׁמָה שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמִשָּׁה, "וְדַבְּרָתֶם אֶל הַסֶּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִימּוֹ", מְלַבֵּד הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִים לְשִׁתוֹת, נִתְכַּוֵּן גַּם הַקַּב"ה בְּפּוֹעֵל דְּמִיוֹנִי לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע שֶׁל תּוֹרָה, שְׁנִמְשָׁלָה לְמִים, כְּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא: "וַאִין מִים, אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנֵאָמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִים'".

וּמִבָּאָר תִּיקוּנֵי הַזֶּהר, כִּי "סֶלַע" – אוֹתִיּוֹת "עַל ס" (=60) – רוֹמְזוּ עַל ס' (=60) מְסַכְּתוֹת שְׁבַתְּוֹרָה שְׁבַע־פָּה, שְׁתַּכְּלִיתָהּ לְבַרֵּר אֵת כָּל הַסְּפָקוֹת שְׁבַתְּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְלִכְנָן, כְּאֲשֶׁר אָמַר הַקַּב"ה לְמִשָּׁה, "וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִים מִן

הסלע", התכונן שְׁמֹשֶׁה יוציא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפָע רב של מַיִם מֵהַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, שְׁהִיא בְּבַחֲנֵינָת סֶלַע (עַל ס), כְּדִי שִׁיתְבָּרְרוּ לָהֶם כָּל הַהִלְכוֹת וְהַבְּרוּרִים שֶׁבַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה.

וְלָכֵן, אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֶּלַע, הָיָה מוֹצִיא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפָע רב של תּוֹרָה בְּגִילּוּי גְדוֹל, עַד שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹמְ סִפְקוֹת וּמַחְלֻקוֹת בַּתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, כְּפִי שֶׁהַתְּנַבֵּא הַנְּבִיא, שֶׁכֵּךְ יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבוֹא (יְרֵמְיָהּ לֵא, לֵג): "וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר דַּע אֶת ה' כִּי כֹלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנִם וְעַד גְּדוֹלֶם נֶאֱמַר ה' כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלַחַטָּאתֵם לֹא אֲזַכֵּר עוֹד". אוֹלַם, עַל-יְדֵי שֶׁהִכָּה מֹשֶׁה עַל הַסֶּלַע, גָּרַם שִׁיזָאוּ רַק מְעַט מַיִם שֶׁל תּוֹרָה, וְכַתּוּצָאָה מִכָּךְ נִתְרַבּוּ הַסִּפְקוֹת וְהַמַּחְלֻקוֹת שֶׁל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה.

וּכְפִי דְבַרֵי תִיקוּנֵי הַזֶּהָר (תיקון כא, מד, מתורגם): "וְזֶה הַסֶּלַע נֶאֱמַר בּוֹ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶלֶּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת שֶׁל מֵי הַתּוֹרָה... וּמִשׁוֹם כֵּךְ וַיִּדַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים, שׁוּזָה גָרַם שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶלֶּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת (שֶׁל דְּבַרֵי תּוֹרָה), קִצַּת שֵׁם וְקִצַּת שֵׁם, וְכִמְהָ מַחְלֻקוֹת (בֵּין חֲכָמֵי הַתּוֹרָה)... וּמֵי גָרַם לְכָל זֶה? הַמּוֹרִים (=אֵלוֹ שֶׁהוֹרוּ הַלְכָה בְּפָנֵי רַבִּם, מֹשֶׁה), שֶׁהָרִי נֶאֱמַר: 'כָּל הַמּוֹרָה הַלְכָה בְּפָנֵי רַבּוֹ חֵיב מִיתָה... וּבִגְלָלִם וַיִּדַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים'. שְׂאֵם לֹא הִכָּה בּוֹ, לֹא הָיוּ טוֹרְחִים יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים בַּתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, שְׁהִיא (בְּבַחֲנֵינָת) סֶלַע... וְהָיָה מִתְקִים בְּיִשְׂרָאֵל, 'כִּי כֹלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנִם וְעַד גְּדוֹלֶם, וְהָיָה מוֹצִיא מַיִם (שְׁפָע שֶׁל תּוֹרָה בְּרוּרִים), בְּלִי קוֹשִׁיא וּמַחְלֻקוֹת... וְהָיָה שׁוֹרָה בְּפִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, שְׁהִיא סֶלַע - אוֹתִיוֹת "עַל ס" (=60) - שֶׁהֵן שְׂשִׁים מִסְכָּתוֹת". (עַל-פִי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהֵק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וְלִקְחוּ לְטָמָא מַעַפֵּר שְׂרַפַת הַחַטָּאת וְנָתַן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל כְּלִי" (יט', יז')

אוֹמְרִים חו"ל בְּגִמְרָא (ראש השנה כא'), ש"בְּקֶשׁ קִהְלַת (=שְׁלֵמָה הַמְלָךְ) לְהִיּוֹת כְּמֹשֶׁה. יִצְתָה בַת-קוֹל וְאַמְרָה לוֹ: 'וְכַתּוּב יִשְׂרָאֵל דְּבַרֵי אֱמֶת'. וְלִכְאוּרָה לֹא מוּבְנִים דְּבַרֵי בַת הַקּוֹל. שְׁכֵן, וְכִי מָה הַכּוֹנֵה שֶׁל "וְכַתּוּב יִשְׂרָאֵל דְּבַרֵי אֱמֶת"?

הַגַּה"ק הַחִיד"א זִיע"א כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "פְּתַח עֵינַיִם" (בְּשֵׁם רַבְּנֵי אֲשַׁכְּנָז), שֶׁכָּאֵן רָמְזוּ חו"ל עַל הַמוּבָא בְּמִדְרַשׁ (קִהְלַת ז'): "אֱמַר שְׁלֵמָה: עַל כָּל אֱלֹהִים (=מִצּוֹת הַתּוֹרָה) עֲמַדְתִּי, וּפְרָשָׁה שֶׁל פְּרָה אֲדוּמָה חֲקַרְתִּי וְשִׂאֲלַתִּי וּפִשְׁפִּשְׁתִּי, וְהִנֵּה יְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי". דְּהֵינּוּ, לֹא הִצְלַחְתִּי לְדַעַת טַעַם מִצּוֹת פְּרָה אֲדוּמָה. וְהַסְבִּיר הַחִיד"א, שֶׁשְׁלֵמָה הַמְלָךְ חָשַׁב כִּי בְּפִסּוּק "וְלִקְחוּ לְטָמָא מַעַפֵּר שְׂרַפַת הַחַטָּאת" נִרְמַז בְּרִאשֵׁי תִיבוֹת שְׁמוֹ "שְׁלֵמָה". דְּהֵינּוּ, רָמַז שֶׁעֲתִיד שְׁלֵמָה לְדַעַת אֶת טַעַם פְּרָה אֲדוּמָה. יִצְאָה בַת קוֹל וְאַמְרָה לְשְׁלֵמָה הַמְלָךְ: "וְכַתּוּב יִשְׂרָאֵל דְּבַרֵי אֱמֶת" - אֲכֵן שְׁלֵמָה הִטְבֵּת לְרֵאוֹת אֶת רִאשֵׁי הַתִּיבוֹת, אֲבָל אֵל תִּקְרָא אוֹתָם שֶׁלֹּא כְּסֹדֵר, אֶלֶּא בְּיוֹשֵׁר (=לְפִי הַסֹּדֵר), וְאֵז תִּמְצָא שְׁמַתְקַבֵּל בְּרִאשֵׁי הַתִּיבוֹת הַשֵּׁם "לְמֹשֶׁה" - "וְלִקְחוּ לְטָמָא מַעַפֵּר שְׂרַפַת הַחַטָּאת" - כְּדִי לֹמַר, שֶׁהַקְּב"ה גָּלָה אֶת טַעְמָהּ שֶׁל מִצְוָה זוֹ רַק לְמֹשֶׁה. וְזֹאת כּוֹנֵת הַכְּתוּב, "וְכַתּוּב יִשְׂרָאֵל דְּבַרֵי אֱמֶת", שֶׁתִּקְרָא בְּיוֹשֵׁר, כִּי זוֹ הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּן אֱמַר שְׁלֵמָה הַמְלָךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "אֲמַרְתִּי אֲחַפְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי" - שֶׁהַאוֹתִיוֹת רְחוּקוֹת מִלְרַמְזוֹ אֶת שְׁמִי, מִכִּיּוֹן שֶׁאֵינֶן לְפִי הַסֹּדֵר. "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בְּאֵהָל"

הַגָּאוֹן רַבִּי אֲרִיָּה לֵיב גִּינְזְבוֹרְג, בַּעַל "שְׂאֲגַת אֲרִיָּה", נִהַג לְעֲרוֹךְ פַּעַם בְּפַעַם יָמֵי "גְלוּת", כְּדִי לִקְיַם אֶת דְּבַרֵי חו"ל בְּמִסְכַּת בְּרֻכּוֹת (סג', ע"ב): "אֵין דְּבַרֵי תּוֹרָה מִתְקִימִין - אֶלֶּא בְּמֵי שְׁמִמִּית עֲצָמוֹ עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: 'זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בְּאֵהָל"'. וְכֵן הָיָה נוֹדֵד מִמְקוֹם לְמְקוֹם, כְּשֶׁהוּא לְבוֹשׁ חֲלוּק בַּד מְרוּפֵט וְחַגּוֹר חֲבֵל עֵבֶה. כִּיּוֹן שֶׁהַקְּפִיד רַבִּי אֲרִיָּה לֵיב שֶׁלֹּא לְאֶכּוֹל דְּבַר מִשְׁלֵ אַחֲרִים, נָטַל עֲמוֹ לְדַרְךְ תִּרְמִיל מְלֵא גְרִיסִים, וְכֵן כָּף וְקִדְרָה, שֶׁבָּהּ הָיָה מְבַשֵּׁל אֶת מְזוֹנוֹ הַדָּל.

פַּעַם נִזְדַּמְן רַבִּי אֲרִיָּה לֵיב לְעִיר הַרְסְלוֹי, שְׁבַדְרוֹם מְזֻרַח אֲשַׁכְּנָז, וּבִקֵּשׁ לְהַתְאַרֵם בְּבִיתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁעִיָּה מְרִלִין, שִׁינְצָא לוֹ שֵׁם שֶׁל גָּאוֹן מוֹפְלָג. כְּמָה מְבַנֵּי הַמְקוֹם הִצְבִּיעוּ עַל בֵּית מְפּוֹאֵר אֶחָד, וְאַמְרוּ לוֹ: כָּאֵן גַּר הָאִישׁ שִׂאֲתָה מְבַקֵּשׁ. נִכְנָס רַבִּי אֲרִיָּה לֵיב אֶל הַבַּיִת, כְּשֶׁתִּרְמִילוֹ הִמְאוּבֵק עַל שְׁכָמוֹ, וּבְלֹא גִינוּגֵי נִימוּסִין, פָּנָה אֶל בַּעֲלַת הַבַּיִת, וְאַמַר לָהּ בְּקוֹל נִמְרָץ: הֵא לָךְ גְרִיסִים וְקִדְרָה. בְּשִׁלִּי לִי מֵהֶם דִּיסָה! הָאִשָּׁה הִסְתַּכְּלָה בְּמִבּוּכַת-מָה בְּאוֹרַח הַתְּמַהוּנִי, שֶׁהָיָה לְבוֹשׁ כְּאַרְחֵי-פְּרָחִי, וְנִרְאָה מִפְחִיד בְּמִרְאֵהוּ וּבַהֲלִיכוֹתָיו, וּמִיָּד נִכְנָסָה לְחִדְרוֹ שֶׁל בַּעֲלָהּ, וְסָחָה לוֹ עַל הַהֶלֶךְ הַמְשׁוּנָה. הַבֵּן רַבִּי יִשְׁעִיָּה, שֶׁאֵין זֶה אֶחָד מִן הַמְחַזְרִים עַל הַפְּתָחִים, וְהוֹרָה לְאִשְׁתּוֹ שֶׁתִּתְקִין לְאוֹרַח כָּל מָה שְׁבַקֵּשׁ. פְּעַבּוֹר זְמוּ-מָה, יִצְא רַבִּי יִשְׁעִיָּה בַּעֲצָמוֹ, וְהַכְּנִיסוֹ לְחִדְרֵי תִלְמוּדוֹ הַהַדּוּר. בְּדַרְךְ מִפְּתַח הַבַּיִת לְחִדְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁעִיָּה, עָבַר בַּעַל "שְׂאֲגַת אֲרִיָּה" עַל פְּתָחֵי חִדְרֵים רַבִּים, הַמְרוּהֻטִים בְּטוֹב-טַעַם, וּבְהֶם כְּלִים מְכֻלִּים נְאִים, שֶׁרַבִּי אֲרִיָּה לֵיב לֹא רָאָה מִיָּמָיו. בֵּין כֵּה וְכֵה הַחֲלוּ שְׁנֵי הַגָּאוֹנִים לְהַסִּיחַ בְּדַבְרֵי תּוֹרָה. וּבַעַל "שְׂאֲגַת אֲרִיָּה" הִעֲלָה כְּמָה קוֹשִׁיוֹת חֲרִיפּוֹת, כְּדִי לְמַדְנּוֹתוֹ, שֶׁהָיָה לְשֵׁם דְּבַר. אוֹלַם, מְאַרְחוֹ רַבִּי יִשְׁעִיָּה, שֶׁהָיָה גַם הוּא חֲרִיף וּבִקֵּי בַש"ס וּבְפּוֹסְקִים, גָּלָה כְּשֶׁר פְּלַפּוֹל מוֹפְלָא, וְעוֹרֵר הַתְּפַעֲלוֹת בְּסִבְרוֹתָיו הַיִּשְׂרוֹת וְתִירוּצָיו הַמוֹפְלָאִים אֲצֵל הַגָּאוֹן רַבִּי אֲרִיָּה לֵיב. כְּשֶׁקָם רַבִּי אֲרִיָּה לֵיב בְּגִמְרָה הַשְּׁיָחָה, אֱמַר לְמַאֲרָחוֹ הַדְּגוּל: דְּבַר אֶחָד תְּמוּהָ בְּעֵינַי - הַנֶּךְ חֵי בְּרַחְבוֹת יִתְרָה שְׁכֹזָאת, וּבְכָל זֹאת לֹא נִשְׁתַּכְּחָה מִמֶּךָ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לִכְן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבּוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבֵת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תִּמוּז תשע"ט (5.7.19) **bnai-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהֱרֹן יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִכְן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֹּהֵל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם"

עַל הַפְּתוּב, "וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהֱרֹן יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי", מְפָרֵשׁ רַש"י, שֶׁהַקֹּב"ה אָמַר לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהֲרֹן, "שְׂאִילוֹ דְבַרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע וְהוֹצִיא (מִים) הִיִּיתִי מְקוּדֵשׁ לְעֵינֵי הָעֵדָה. וְ(הִיוּ) אוֹמְרִים, מַה סֹּלַע זֶה, שְׂאִינוּ מְדַבֵּר, וְאִינוּ שׁוֹמְעִים, וְאִינוּ צָרִיךְ לְפָרְנֶסָה, מְקִיִּים דְּבוּרוֹ שֶׁל מְקוֹם – קָל וְחוֹמֵר אָנוּ (שְׁצָרִיכִים לְקַיֵּם אֶת דְּבַר ה'). לִכְן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֹּהֵל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִינֵי זֶה, שְׂאֵמַר הַפְּתוּב עַל מֹשֶׁה "יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי". וְהָרִי, הַקֹּב"ה בְּעֲצֻמוֹ הַעִיד עַל מֹשֶׁה (יב, ז): "לֹא כֵן עֲבַדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נְאֻמָּן הוּא. פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא בַחֲדַת וְתַמְנַת ה' יִבִּיט". וּבְשַׁעֲת פְּטִירָתוֹ אוֹמֶרֶת הַתּוֹרָה (דְּבָרִים לד, י'): "וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כַּמֹּשֶׁה אֲשֶׁר יָדַעוּ ה' פְּנִיִם אֵל פְּנִיִם". וְאִיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁמֹּשֶׁה לֹא מֵלֵא אַחַר צִוּוֵי שֶׁל הַקֹּב"ה, וְהִפֵּה עַל הַסֹּלַע בְּמְקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו?

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עוֹד דְּבַר. שֶׁכֵּן, מֵאַחַר וְהַקֹּב"ה לֹא רָצָה שֶׁמֹּשֶׁה יִכֶּה אֶת הַסֹּלַע, אֲלֵא יְדַבֵּר אֵלָיו, מַה רָאָה הַקֹּב"ה לִוְמַר לְמֹשֶׁה, "קַח אֶת הַמַּטֵּה וְהַקֹּהֵל אֶת הָעֵדָה אֲתָה וְאֶהֱרֹן"? לְשֵׁם מַה צְוִהוּ ה' לְקַחַת אֶת הַמַּטֵּה אִם לֹא רָצָה שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ?

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי רַש"י, הַמְּפָרֵשׁ אֶת סֵדֵר הַשְּׁתַלְשּׁלוֹת מְקַרָּה "מִי מְרִיבָה" בְּצוּרָה מְדַהֲמָה: הַגְּהָ, בְּתַחֲלִילָה אָמַר הַקֹּב"ה לְמֹשֶׁה "וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע" – שֶׁיְדַבְּרוּ אֵל "הַסֹּלַע", בְּ–ה' הִדְיָעָה, וְהַכּוֹנֵנָה הִיא לְבִאָרָה שֶׁל מְרִים, הוּא הַסֹּלַע הַיְדוּעַ שֶׁהֵלֵךְ עִם יִשְׂרָאֵל בְּכָל מְסַעֲיָהֶם, וְנָתַן לָהֶם מַיִם. אֲלֵא שַׁעֲתָה, לְאַחַר שֶׁמְרִים הִנְבִּיאָה מִתָּה, נִסְתַּלְקוּ הַמַּיִם, וְנִשְׁאַר רַק הַסֹּלַע (כְּפִי שְׁפָתוֹב לְפָנֵי–כֵן: "וְתַמַּת שֵׁם מְרִים... וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה").

וְהַגְּהָ, כְּאֲשֶׁר הִקְהִילוּ מֹשֶׁה רַבְּנוֹ וְאֶהֱרֹן אֶת הַקֹּהֵל אֵל מוֹל הַסֹּלַע, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶת הַקֹּהֵל אֵל פְּנֵי הַסֹּלַע", בְּקִשְׁוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו כְּפִי שְׁנַצְטוּוּ, כְּדִי שִׁוּצִיא לָהֶם מַיִם. אֲלֵא שְׂאוֹתוֹ הַסֹּלַע (=בְּאָרָה שֶׁל מְרִים) נִסְתַּלַּק וְהֵלֵךְ וַיֵּשֶׁב לוֹ בֵּין שְׂאָר הַסֹּלַעִים. וְהַתַּחֲלִילוֹ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן לְחַפֵּשׁ אַחֲרָיו. וְהַגְּהָ, כְּאֲשֶׁר רָאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁמֹּשֶׁה וְאֶהֱרֹן מְחַפְּשִׁים דוֹקָא אֶת הַסֹּלַע שֶׁהָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, לְהוֹצִיא לָהֶם מַיִם, אָמְרוּ לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהֲרֹן, מַה לָּכֶם לְחַפֵּשׁ דוֹקָא אֶת הַסֹּלַע הַזֶּה/בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, הוֹצִיאוּ לָנוּ מַיִם מֵאִיזָה סֹלַע שְׂרַק יִהְיֶה. וְעַל–כֵּן אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה "שְׁמַעוּ נָא הַמְרִים", וּפָרֵשׁ רַש"י: "שׁוֹטִים הַמְוֹרִים אֶת מוֹרִיהֶם" (=דְּהִינּוּ, שׁוֹטָה הוּא מִי שְׂמוּרָה/אוֹמֵר לְמוֹרָהוּ/לְרַבּוֹ מַה לְעִשׂוֹת). "הַמֵּן הַסֹּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מַיִם" – הָרִי לֹא נִצְטוּינּוּ עֲלֵינוּ, אֲלֵא רַק עַל בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וְאִיךְ "נוֹצִיא לָכֶם מַיִם" מְסַלַּע אַחֲרָי?

וְהַגְּהָ, בְּתוֹךְ כֵּךְ רָאוּ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן סֹלַע אַחַד, וְחָשְׁבוּ בְטָעוֹת שֶׁהוּא בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וְדַבְּרוּ אֵלָיו שִׁיתֵן מַיִם כְּפִי שְׁנַצְטוּוּ. אוּלָם, אוֹתוֹ סֹלַע לֹא נָתַן מַיִם, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים. וְכְאֲשֶׁר רָאוּ מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן שֶׁהַסֹּלַע לֹא נָתַן מַיִם כְּאֲשֶׁר דַּבְּרוּ אֵלָיו, חָשְׁבוּ בְלִבָּם שְׂמָא צָרִיךְ לְהַכּוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁצוּהַ הַקֹּב"ה בְּרַפְּיָדִים, שֵׁם נִאָּמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת יז, ו): "וְהִפִּיתָ בְּצוּר וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם".

וְאִכֵּן כֵּךְ עָשָׂה מֹשֶׁה, וּבֵא לְהַכּוֹת עַל הַסֹּלַע, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ". אֲלֵא שְׂבִאוֹתוֹ רָגַע נִזְדַּמֵּן לוֹ הַסֹּלַע שֶׁהָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וַיִּךְ אֶת הַסֹּלַע בְּמַטְהוֹ, וְאוּלָם הַסֹּלַע לֹא הוֹצִיא מַיִם, אֲלֵא רַק טִיפִין טִיפִין, מִשׁוּם שֶׁהַקֹּב"ה צְוֶה שֶׁיְדַבְּרוּ אֵלָיו, וְלֹא שִׁיכּוּהוּ. וְכְאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה כֵּךְ, שְׂאִין הַסֹּלַע נוֹתֵן מַיִם, הִכָּה אֶת הַסֹּלַע בְּשִׁנִּית, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּךְ אֶת הַסֹּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים וַיִּצְאוּ מִים רַבִּים וְתַשַּׁת הָעֵדָה וּבְעִירָם".

וְעַל–כֵּן אָמַר ה' לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהֲרֹן: "יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". פִּיּוּן, שְׂאִילוֹ דְבַרְתֶּם אֵל הַסֹּלַע וְהָיָה מוֹצִיא מַיִם הִיִּיתִי מְקוּדֵשׁ לְעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים, מַה סֹּלַע זֶה, שְׂאִינוּ מְדַבֵּר וְשׁוֹמְעִים, וְאִינוּ צָרִיךְ פָּרְנֶסָה, מְקִיִּים דְּבוּרוֹ שֶׁל הַקֹּב"ה – אָנוּ, לֹא קָל וְחוֹמֵר שְׁצָרִיכִים לְשְׁמוּעַ בְּקוֹל ה'? וְלִכְן אָמַר לָהֶם הַקֹּב"ה:

"לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ". עד כאן ביאור מי המריבה לפי רש"י הקדוש.

והנה, כאשר נתבונן בדברי רש"י, אי-אפשר שלא להשתאות בפליאה עצומה. שהרי, לפי דבריו, משה ואהרן נכשלו באונס גמור. שהרי, מתחילה כן דברו משה ואהרן אל הסלע, אשר חשבו שהוא בארה של מרים, וכאשר לא הוציא מים בדיבור, חשבו שצריך להכותו, כפי שעשו ברפידים.

זאת ועוד: כאשר הרים משה את ידו כדי להכות את הסלע, נזדמן לשם בדרך גס הסלע שהיה בארה של מרים, והוא קבל את ההכאה של משה רבנו. ומאחר והוציא מים טיפין טיפין (שכן הסלע ידע שמשה נצטוו לדבר אליו, ולא להכותו), לכן הכה משה על הסלע פעם שניה, עד שנתן הסלע מים בשפע. נמצא לפי זה, שמשה ואהרן היו שוגגים, ונכשלו כן באונס גדול.

כדי להבין כל זאת, נקדים להביא מה שכתב ה"מגלה עמוקות" (אופן כ), שמשה רבנו רצה להיכנס לארץ ישראל כדי לבנות את **בית המקדש**. והשיב לו הקב"ה, שאינו יכול לבנות את **בית המקדש**. והטעם הוא על-פי מה שאמרו חז"ל (סוטה ט): "דרש רבי חנינא בר פפא: מאי דכתיב (תהלים לג) 'רננו צדיקים בה', לישרים נאנה תהלה? אל תקרי, 'נאנה תהלה', אלא, 'נוה תהלה', זה דוד ומשה, שלא שלטו **שונאיהם** במעשה ידיהם (=של משה ודוד). דוד, דכתיב, (איכה ב, ט) 'טבעו בארץ שעריה'. (ופרש רש"י, שהשערים של בית המקדש, מעשי ידי דוד המלך, לא נהרסו בחרבן, אלא "טבעו" – דהינו נגנזו לעתיד לבוא, וכפי דבריו של רש"י: "...רבותינו אמרו: (השערים) מעשי דוד היו, לפיכך לא שלטו בהם **אויבים**").

(ואילו) משה, דאמר מר: משנבנה מקדש ראשון, נגנו אהל מועד, קרסיו, קרשיו, בריחיו, ועמודיו, ואדניו. היכא=(והיכן נגנזו)? אמר רב חסדא, אמר אבימי: תחת מחלות של היכל".

נמצא לפי זה, שאם משה רבנו היה בונה את **בית המקדש**, לא היו **האויבים** יכולים להחריב אותו, שהרי לא שלטו **האויבים** במעשי ידיו. וידוע שבחרבן **בית המקדש** שפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים של בית המקדש, ולא על ישראל. ועל-כך הקב"ה אמר למשה (בפרשת "ואתחנן") "רב לך". דהינו, המדרגה שלך היא גבוהה מאד, ואי-אפשר **לשונאים** לשלוט במעשי ידיך – לכן לא תוכל לעבור את הירדן הזה, כדי לבנות את **בית המקדש**, כדי שהקב"ה ישפוך את חמתו על בית המקדש ולא על ישראל חלילה.

אולם, צריך לדעת, שאם משה ואהרן היו מדברים אל הסלע **ומקדשים** שם שמים, היו גורמים בכך לשלימות ישראל, והיו זוכים ישראל לגאולה השלימה. ואז היה משה יכול להיכנס לארץ ולבנות את **בית המקדש**, שהיה קים לנצח, וממילא לא היה צריך הקב"ה להחריבו כדי לשפוך את חמתו על העצים והאבנים. וכפי דברי החיד"א: "ועמק הדברים הוא, שאם היו משה ואהרן עושים קידוש ה' הגדול, באמצעות שהיתה העדה גם כן כלה שלימה, וצדיקים היו מחליטים אמונת ה' בלבם שלימה, והיה נגרש (=נחסר) מהם **חלק הרע**, והיה כח בהם להעמיד אמונתם לדורי דורות, ומעתה היו משה ואהרן נכנסים לארץ, והיה משה בונה (את) **בית המקדש**, ואין חשש להשליכת חמתו (של הקב"ה) על ישראל כשהיו **חוטאים**".

והנה, כאשר נתבונן בכל האמור, נשכיל להבין שמשה רבנו מצד עצמו היה שלם בתכלית השלימות, בלי שום פגם, כמו שהעיד עליו הכתוב "בכל ביתי נאמן הוא". וכן גם אהרן הכהן, שהיה שקול כמשה (כפי שפרש רש"י על הכתוב (שמות ו, כו): "'הוא אהרן ומשה... הם המדברים אל פרעה... הוא משה ואהרן'. יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן. לומר לך, ששקולין כאחד"). ולכן, מצדם בודאי שהיו משלימים את הוצאת המים מן הסלע בתכלית השלימות.

אולם, ידוע מה ששנינו במשנה (ברכות לד): "המתפלל וטעה, **סימן רע** לו. ואם שלית צבור הוא, **סימן רע** לשולחיו, מפני ששלוחו של אדם כמותו".

נמצא לפי זה, כי הצלחת שליח הציבור תלויה בציבור עצמו, אם הם ראויים לכך. וכך גם משה ואהרן, השליחים הנאמנים, הצלחתם תלויה רק בישראל, שהם שולחיהם. וזאת, כפי שמביא תיקוני הזהר (כא, מד): "'ויך את הסלע במטהו פעמים... ומי גורם (ל)זה? המורים.. (שכן), כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה, ומשום זה... ובגללם (=בגלל ישראל) ויך את הסלע במטהו פעמים".

ומעתה יומתק לנו להבין מה שאמר הקב"ה למשה: "קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע... והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה". ושאלנו, לשם מה צוה הקב"ה לקחת את המטה? והרי משה צריך לדבר אל הסלע, ולא להכותו...

אך לפי האמור יש לומר, שפאן רמז לו הקב"ה כבר מראש שיצמוד הוא במצב של בחירה לכאן ולכאן. דהינו, אם ישראל יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז יצליחו השליחים (=משה ואהרן) למלא את שליחותם בהצלחה, וידברו אל הסלע, וזה יתן מימיו.

אולם, אם ישראל לא יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז השליחים, משה ואהרן, יכשלו בשליחותם, ומשה יצטרך למטה, כדי להכות את הסלע, כדי להשקות את ישראל.

וכפי דברי ה"פנים יפות": "וידבר ה' אל משה... קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע". יש להבין, מה היה צורך במטה, כיון שאמר 'ודברתם' ולפי פשוטו יש לומר... ולפי שברפידים לא היתה אמונתם חזקה כל-כך... הוצרך להיות הנס קצת בדרך הטבע להכות על הצור (כמו שכתוב: 'והפית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם'). אבל עתה, בהיותם בקדש, לא היה צריך כל-כך להכות, אלא בדיבור... ולפי שהכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים, אמר לו ה' יתברך (למשה), שיקח את המטה עמו, ואם... לא יהיו ראויים לעשות הנס על-ידי הדיבור, אז יכה אותו במטה, כדרך שעשה ברפידים. לכן שאל משה בדרך שאלה: 'המן הסלע הזה נוציא לכם מים?' ואם יאמרו שמאמינים בבטחון בה, אז ידבר לסלע. וכיון שלא השיבו לו דבר על שאלתו, הבין משה שאינם מאמינים, ולכן הכה בסלע". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וישלח משה מלאכים מקדש..."

שמונה שנים תמימות עברו מאז שרחמים נשא את גילה לאשה, והם עדין לא זכו להיפקד בפרי בטן. בני הזוג עברו טיפולים רפואיים, ונסו כל מה שאפשר, אבל לא נושעו. ידידו של רחמים המליץ לו לנסוע לנהריה, לרבי דוד אבוהצירא שליט"א, נכדו של הבבא-סאלי זצוק"ל.

רחמים, שהתגורר בשוב בדרום הארץ, הסתייג תחילה מהנסיעה הארוכה, וגם נרתע מהתור הצפוי לו, ודחה את תחצעה. אבל, כאשר צער העקריות גבר, החליט לנסוע בכל זאת צפונה, שכן, ממילא אין לו מה להפסיד... למרות מצבו הפלפלי הקשה, חשב לעצמו שלא יוכל להגיע לצדיק הנודע בידיים ריקות, ולכן גיס מחבריו הלומדים פכולל שלש מאות שקלים, כדי לתת לרב כפדיון נפש. בבאר שבע עלה על הרפכת לתל אביב, ושם עלה על הרפכת לנהריה. נופי הצפון הירוקים שחלפו ביעף נטעו בו תקוה לשינוי מזלו. הוא ירד בתחנת הרפכת בנהריה, והחל לצעוד לעבר השכונות הקרובות. כאשר ראה מישהו, שאל אותו: "סליחה, איפה נמצא רבי דוד אבוהצירא?". "אין לי מושג", אמר האיש, והמשיך לדרך במהירות. רחמים נגש לאדם נוסף שעבר ברחוב, ושאל אותו היכן נמצא רבי דוד. הלה משך בכתפיו. רחמים התפלא, איך יתכן שתושבי נהריה לא יודעים היכן הצדיק הנודע! הוא התקדם בהליכתו, נגש לשבעה אנשים נוספים בזה אחר זה, ולתדהמתו אף אחד מהם לא שמע על רבי דוד ועל בית מדרשו. "רבנו של עולם", מלמל רחמים בשרון-לב, "הנה נסעתי לאורך כל הארץ כמעט, שלמתי לא מעט כסף, והפסדתי יום עבודה שלם. כל הלומדים פכולל אצלנו מכירים את רבי דוד, וכאן בנהריה לא שמעו עליו..."

הוא החליט לשאול רק אנשים דתיים. אז הגיע לרחוב שומם. עבר מולו אדם מבוגר למדי, שחבש כובע קסקט לראשו, ונראה ממוצא רוסי. מאחר שהאיש היה יחידי ברחוב, החליט לפנות אליו בכל זאת. "תסלח לי", אמר רחמים, "האם ידוע לך איפה נמצא רבי דוד אבוהצירא?". "אתה רוצה את הצדיק?", חיד האיש, וחשף שן זהב מנצנצת. רחמים שמח שסוף סוף מישוהו שמע על רבי דוד. האיש המוזר מעט הגביר את חיוכו, ואמר במבטא רוסי: "אם אתה רוצה את הצדיק, תביא לי מאה שקלים!". רחמים נדהם מדרישתו החצופה של האיש. "מה פתאום שאתן לך מאה שקלים?! האם הסעת אותי במונית, או נתת לי איזה שירות?! ממתי בני אדם משלמים על עגות תשובה לשאלה רגילה ברחוב?!", וחשב בלבו שאולי מדובר באדם לא נורמלי. האיש נותר בשלו: "אם אתה רוצה צדיק, תשלם מאה שקלים...". רחמים לא ידע מה לעשות. הוא מסתובב בעיר כבר זמן מה, אף אחד לא שמע על רבי דוד, אין נפש חיה ברחוב, ועוד מעט תהיה שקיעה. ואז עלה בדעתו, שאין לו מה להפסיד. יש לו 300 שקלים כפדיון לצדיק. הוא יפריש מהם 100 שקלים לאותו אדם משונה, ויתן לרבי דוד את השאר. גם מאתים שקלים הם סכום נכבד. העיקר שכבר יגיע ליעדו. הוא שלף מכיס חולצתו שטר של 100 שקלים, ונתן לאיש. הלה לקח את הכסף, הצביע על הבית הסמוך, ואמר: "כאן נמצא הצדיק!". שמחה וזעם שמשו בנפשו של רחמים בערבוביה. הוא שמח שסוף סוף הגיע לבית מדרשו של רבי דוד, ומאידך זעם על-כך שהאיש לקח ממנו 100 שקלים רק כדי להניף את זרועו, להורות באצבעו ולומר שלש מלים... הוא רצה לצעוק על האיש, אבל הלה התרחק ונגעלם מטוח ראיתו כהרף עין.

רחמים נכנס לתוך בית מדרשו של רבי דוד אבוהצירא, וראה שעומדים להתפלל שם מנחה וערבית. הוא הצטרף לתפילות, ולאחר מכן המתין פשעתים עד שהגיע תורו להיכנס לחדרו של רבי דוד. הוא התישב מול הצדיק מאיר הפנים, הוציא את מאתים השקלים שנותרו לו והניחם על השלחן. רבי דוד אבוהצירא חיד ואמר: "מדוע הבאת לי מאתים שקלים, ואילו לאלהו הנביא רק מאה?". האיש נסה לעפל את דברי רבי דוד שהמשיך בדבריו: "אל תדאג, אלהו הנביא כבר ברח איתכם". לאחר מכן החזיר לרחמים את מאתים השקלים, והוסיף: "שמור את הכסף עבור הטיפול בתינוק שיולד לכם". כעבור חודשים נפקדה גילה, וכעבור תשעה ירחים ילדה בן זכר בשעה טובה ומוצלחת.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּפִיִּסַת הַשְּׁבֶת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּז תִּשְׁע"ט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לְקַבְּלַת הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הוֹמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"פִּי הָאָרֶץ, פִּי הַבְּאֵר, פִּי הָאֶתְרוֹן" (עַל-פִּי "אוֹרְחָה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהִיק פִּינְחָס פְּרִידְמֹן)

שָׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵה (אָבוֹת ה', ו'): "עֲשֶׂרָה דְבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרְב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלו הוּ: פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן...". דְּהִינוּ, שְׁלֹשָׁה בְּרִיאוֹת נִפְלְאוֹת שֶׁל פְּתִיחַת פִּיּוֹת בְּרָא הַקַּב"ה בְּעֶרְב שֶׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: "פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבוּנָן, נִרְאָה שְׁשֻׁלְשָׁה אֵלוֹ ("פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן") נִזְכָּרִים בְּשֻׁלֵשׁ פְּרָשִׁיּוֹת סְמוּכוֹת: "פִּי הָאָרֶץ" בְּפְרִשְׁת קֶרַח, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתַּבְּלַע אֶתְּכֶם וְאֶת בְּתִיחֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח". "פִּי הַבְּאֵר" בְּפְרָשְׁתֵנוּ, פְּרִשְׁת "חֻקַּת", כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "אִזּוּ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, עָלַי בָּאֵר עֲנֹו לָהּ" (וּפְרָשׁ רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיָה מִבְּרִטְנוֹרָה, שֶׁהַבְּאֵר עֲצָמָה פְּתַחָה אֶת פִּיהָ וְאָמְרָה שִׁירָה, וְיִשְׂרָאֵל "עֲנֹו לָהּ" בְּשִׁירָה). "וְפִי הָאֶתְרוֹן" בְּפְרִשְׁת "בְּלֶק" (הַפְּרָשָׁה הַבְּאֵה), כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתְרוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעִם מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתִנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֵמֶק עֲנָנוּ זֶה שֶׁל שְׁלֹשׁ הַפִּיּוֹת - "פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן". שָׁכֵן, מְדוּעַ בְּרָא הַקַּב"ה אֶת אֵלוֹ?

הַגַּה"ק בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" מְבִיא בְּסִפְרוֹ "דְּבָרִים נִחְמָדִים" דְּבַר נִפְלָא, בְּשֵׁם חוֹתְנֹו (הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א), וְכֵן הוּא כּוֹתֵב: "פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר (וְפִי הָאֶתְרוֹן, שְׁלֹשֶׁת מְסוּדְרֵי בְּ-גִי פְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹרָה כְּסִדְר. 'פִּי הָאָרֶץ' בְּפְרִשְׁת 'קֶרַח', 'פִּי הַבְּאֵר' בְּפְרִשְׁת 'חֻקַּת', וְפִי הָאֶתְרוֹן' בְּפְרִשְׁת 'בְּלֶק'. וְשִׁמְעֵתִי מִכְּבוֹד חוֹתְנִי הַקְּדוֹשׁ מֵהַר"ה (=רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ) זְצַלְה"ה מְזִידִיטְשׁוֹב, שְׁמָה שֵׁשׁ בְּקַבְּלַת הַקְּדָמוֹנִים (סְגוּלָה) לְהַעֲבִיר מִחֻשְׁבָּה זָרָה בְּ(עַת) (הַתְּפִילָּה, (הוּא) לוֹמֵר 'פִּי פִּי פִּי', עַל (הַ)פִּיּוֹת הַנִּיל ('פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתְרוֹן)...". (הַ"מְּגַן אֲבָרָה" מוֹסִיף (אוֹי"ח סִימָן צַח, ס"ק א'): "שְׁכָדִי) לְבַטֵּל מִחֻשְׁבָּה רָעָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָּה, יֹאמֶר גִּי פְּעָמִים 'פִּי פִּי פִּי', וְאַחַר יְרוּק גִּי פְּעָמִים, וְלֹא יְרוּק לְגַמְרֵי...").

כְּדִי לְהִבִּין עֲנָנוּ זֶה בְּיַתֵּר שְׁאֵת, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שְׁכָתֵב הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזֻלוֹשִׁיץ זִיע"א, בְּסִפְר "אֶהְלִי שֵׁם" (קֶרַח "פִּי הָאָרֶץ", שֵׁם הוּא מְבִיא אֶת דְּבָרֵי הַ"אוֹר לְשָׁמַיִם"): "מִי שְׁרוּצָה לְתַקֵּן מִחֻשְׁבוֹתָיו, שִׁיְהִיו קְדוֹשִׁים, אֵינְתָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוֹשִׁים שִׁיזְכוּר תְּמִיד וְיִהְיֶה מוֹרְגָל בְּפִיו, הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים אֲבָרָה יִצְחָק וְיַעֲקֹב".

וְהִנֵּה, מְקַרָא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָה נְט', כ"א): "וַדְּבַרֵי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִידָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּידָ וּמִפִּי זָרַע זָרַע זָרַע אֲמַר ה', מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם". וְיֵשׁ לוֹמֵר, כִּי פְּסוּק זֶה מְכוּן כְּנֶגֶד גִּי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים. הִנֵּה, "מִפִּידָ" זֶה אֲבָרָה אֲבִינוּ. "וּמִפִּי זָרַע", זֶה יִצְחָק אֲבִינוּ, זָרַעוֹ שֶׁל אֲבָרָה. "וּמִפִּי זָרַע זָרַע", זֶה יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁהִיָה זָרַע זָרַעוֹ שֶׁל אֲבָרָה אֲבִינוּ (נְכָדוֹ).

וְעַתָּה, בֹּא וְרָאָה, כִּי גִי הַפִּיּוֹת שֶׁהַבְּאֵר, "פִּי הָאָרֶץ, פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתְרוֹן", רְמוּזוֹת בְּפְסוּק זֶה: "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּידָ וּמִפִּי זָרַע זָרַע זָרַע וּמִפִּי זָרַע זָרַע". וּמְכָאן מְבוֹאֵר הֵיטֵב מְדוּעַ אֲמִירַת גִּי פְּעָמִים "פִּי" מְסוּגְלַת לְבַטֵּל מִחֻשְׁבוֹת זְרוֹת, שֶׁהִרִי הֵם מְכוּנִים כְּנֶגֶד הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים.

בְּדָרְךָ זֶה מְבִיא הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזֻלוֹשִׁיץ זִיע"א מָה שְׁמְבוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהָר (הַקְּדָמָה ט"ז): "לָךְ יִשְׁלֹשׁוּ אֵינוֹן תְּלַת אֲבֵהוֹן דְּאֵינוֹן קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ". דְּהִינוּ, כְּאֲשֶׁר מְשֻׁלְשִׁים לְהַקַּב"ה, וְאוֹמְרִים 'קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ', שְׁלֹשׁ קְדוֹשׁוֹת אֵלוֹ הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים - אֲבָרָה, יִצְחָק וְיַעֲקֹב.

וְיֵשׁ לוֹמֵר, שְׁמַטְעַם זֶה, בְּשִׁמּוֹת שְׁלֹשׁ הַפְּרָשִׁיּוֹת "קֶרַח" "חֻקַּת" וְ"בְּלֶק" (בְּהוֹן נִזְכָּרִים שְׁלֹשֶׁת הַפִּיּוֹת), יֵשׁ בְּכָל אַחַת מֵהוֹן אֶת הָאוֹת ק', הַרְמוּזַת לְקְדוֹשׁ. וּמְכָאן, שְׁשֻׁלֵשׁ פְּעָמִים הָאוֹת ק' בְּפְרָשִׁיּוֹת אֵלוֹ, רוֹמְזוֹת לְ"קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ", הַמְּכוּנִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים.

וּמוֹסִיף הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמֹן וְאוֹמֵר: הִנֵּה, שָׁנִינוּ בְּגַמְרָא בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת (כ"ו, ע"ב): "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר: תְּפִלוֹת... אָבוֹת תִּיקְנוּם (=שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת הַיּוֹם נִקְבְּעוּ עַל-יְדֵי הָאָבוֹת, כְּמַפּוֹרֵט לְהֵלֶן). אֲבָרָה תִּיקֵן תְּפִלַּת שְׁחָרִית, יִצְחָק תִּיקֵן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. יַעֲקֹב תִּיקֵן תְּפִלַּת עֶרְבִית. (חז"ל הַקְּדוֹשִׁים דוֹרְשִׁים בְּעֲנָנוּ זֶה, וְאוֹמְרִים, שֶׁהָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשִׁמּוֹת שֶׁל שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת מְרְמוּזַת עַל הַתְּפִילָּה הַמִּיּוֹחֶסֶת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם: הִנֵּה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשֵׁם "אֲבָרָה" הִיא ב' - רוֹמְזַת לְתְּפִילַת בְּקָר. הָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשֵׁם "יִצְחָק" הִיא צ' - רוֹמְזַת לְתְּפִילַת צְהַרְיִים, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָה בְּשֵׁם "יַעֲקֹב" הִיא ע' - רוֹמְזַת לְתְּפִילַת עֶרֶב).

וְלָכוּ, כְּאֲשֶׁר אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלֵּל שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת אֵלוֹ (=שְׁחָרִית, מִנְחָה וְעֶרְבִית), הִרִי הוּא מִתְּקַשֵּׁר וּמִתְחַבֵּר עִם גִּי הָאָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁתְּקַנּוּ אֵלוֹ הַתְּפִלוֹת. אוֹלָם, כְּבָר אָמַר הַחֶכֶם מְכָל אָדָם (קַהֲלַת ז', י"ד): "גַּם אֶת זֶה

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים "ראשי תיבות **"ישראל"** **פְּנִיטַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עַרְשׂוֹת ב' תְּמוּזַת תַּשְׁעִיט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון"

על הכתוב (כא' יד'): "על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון", מפרש רש"י: "על כן יאמר – על חנה זו ונסים שנעשו בה, יאמר בספר מלחמת ה' – כשמשפרים נסים שנעשו לאבותינו, יספרו את זהב... ואשר הנחלים... שנשפך שם דם האמוריים, שהיו נחבאים שם".

וכפי שמוכר במדרש על הנס שנעשה לישראל בנחל ארנון (מדרש רבה יט' כה'): "אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר ענו לה". אמרו חז"ל: על מה אמרו ישראל שירה?

כיון שבאו ישראל לנחל ארנון ברוח של תשובה, נעשו להם נסים, כניסים שנעשו להם בים-סוף. ואילו נסים נעשו שם? נחל ארנון עובר בין שני הרים גבוהים, הסמוכים וקרובים זה לזה כל-כף, עד שאדם העומד על פסגת ההר, יכול לדבר עם חברו בנקל. אבל, כשאדם מבקש לעבור משם, צריך ללכת מהלך שבועה מילין בנחל, שהדרך יורדת לתוך הנחל, ועולה.

כיון שידעו זאת האמוריים, שישאל יעברו בתוך הנחל, נתכנסו כלם, מספר עצום ורב, ומקצתם הסתתרו בתוך צמחית הנחל, ומקצתם במערות שבהר (ההר במעלה הנחל היה משפך במערות, ואילו ההר שכנגדו היה עשוי כלו סלעים בולטים וחדים), ואמרו אותם רשעים: "כשירדו ישראל לתוך הנחל, נצא כלנו (מלפנים אלה המסתתרים במערות, ומאחור אלה המסתתרים בצמחיה) ונהרגם בחצים ובאבני בליסטראות.

והנה כשהגיעו ישראל לאותו מקום, רמו הקב"ה לאותו הר בעל הסלעים הבולטים כמין קרנים חדות, שיתקרב אל ההר שהיו בו המערות, ונכנסו אותן קרנים לתוך אותן מערות, עד שמעכו **והרגו** את אותם אמוריים שהסתתרו שם.

כיון שלא ידעו ישראל על-כף, אמר הקב"ה: "הריני מודיע לבני, כמה אוכלוסים אבדתי מפניהם". מה עשה? רמו לבאר-מים שתדך ותפנס למערות ותשטפן. ירדה אותה באר לתוך המערות, והוציאה משם איברי האמוריים, גלגולות, זרועות ורגלים לאין מספר לעיני ישראל, כדי שבאותה השעה ידעו את גודל הנס שעשה להם ה', ואת הנקמה שעשה בשונאייהם, ועל-כף אמרו ישראל: "עלי באר ענו לה".

וצריכים אנו לדעת, איזו זכות עמדה לישראל, שנעשה להם נס כל-כף גדול? שהרי אין הקב"ה עושה נסים לחינם!

נקדים להביא את תמיהת המפרשים על הכתוב "על כן יאמר בספר מלחמת ה'". שואלים המפרשים: וכי היכן הוא ספר זה של מלחמת ה'?

עונים על כך חז"ל ואומרים, הכונה "בספר מלחמת ה'" היא למלחמתה של תורה, כמו שכתוב במשלי (ט', ה'): "לכו לחמו בלחמי" – דהינו שתלחמו ותפלפלו "בלחמי" (=בתורת). וכפי שמוכר במדרש "שוחר טוב", על הכתוב בתהילים (לה, א'): "לדוד ריבה ה' את יריבי... לכך אמר דוד, ריבה ה' את יריבי".

(שואלת הגמרא): "יכול עבד... בשר ודם לומר לבעליו, ריבה אדוני אויבי, וצא והלחם עלי?" (ומתרצת הגמרא)... הקדוש ברוך הוא אמר לדוד, עסק בתורה, ואני לוחם את מלחמתך. וכן משה אומר: 'על כן יאמר בספר מלחמת ה' – אם עסקתם בתורה שנכתבה בספר, אני נלחם על ידיכם. לכך אמר דוד "ריבה ה' את יריבי".

אם כך, מבואר מכאן, שהפסוק "על כן יאמר בספר מלחמת ה'" מכון על אלו העוסקים במלחמתה של תורה, דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים במלחמתה של תורה ומפלפלים בה, אני נלחם לכם עם אויביכם, ואין אתם צריכים לצאת למלחמה.

דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים במלחמתה

של **תורה** ומפלפלים בה, אני נלחם לכם עם אויביכם, ואין אתם צריכים לצאת למלחמה. לפי זה מובן איך זכו ישראל ל**נס** כל-כך גדול, שלא היו צריכים להילחם כלל. שכן, על-ידי שישאל מפלפלים ונלחמים בספר ה' – **בתורה** הקדושה – הוא יתברך נלחם עבורם נגד האמוריים וקרוב את ההרים כדי למחוץ את ויש להוסיף בזה רעיון נכבד, על-פי מה שמצינו בגמרא, כי כח הפלפול **שבתורה** הוא בבחינת "עוקר הרים", כמבואר בגמרא (סנהדרין כד): "הרואה את ריש לקיש (הלומד) בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה... (וכן) הרואה את רבי מאיר בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה".

לפי זה מבואר בדרך פלא: ישראל זכו שנעשה להם נס, ונעקר החר ממקומו ונתחברו שני ההרים למחוץ את האמוריים, בזכות שעסקו ישראל במלחמתה של **תורה** ונלחמו ופלפלו בתורה, שאז כאמור נעקרו ההרים ונתחברו יחד זה בזה, כדי לטחון את האמוריים שהתחבאו בתוך החר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו אליך פרה **אדמה** תמימה"

כתוב בשל"ה הקדוש: אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל האדם לטהר את עצמו. וזאת, על-ידי שילמד תורה בהתמדה. והוא לומד ומלמד, על מנת לשמור, לעשות ולקיים – שרק אז התורה הקדושה **מטהרת** את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, אמן בן יהי רצון.

אגב, בהקדמה לספר "פסקי תשובה", כתב המחבר הגה"ק רבי אברהם פיטרקובסקי זיע"א, אב בית-דין לודו', שספר לו רב גדול אחד, כי בהיותו אברך, והיה סמוך לשלחן חותנו, לא היה שם באותה העיר מקוה טהרה שיוכל לטבול בו. הלך והודיע צערו להרה"ק בעל ה"אבני נזר" מסוכטשוב זיע"א. בשמוע ה"אבני נזר" את דבריו, קם ממקומו והסתובב בחדרו אנה ואנה, תפוס במחשבותיו, עד שנעמד על מקומו, ולחש לו: "מורי וחמי, הרה"ק מקוצק זיע"א היה אומר, כי דף גמרא **מטהר** כמו מקוה...!".

"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו, טמא הוא" (יט' טו')

על פסוק זה היה אומר הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק: הפה הוא הכלי היקר והמובחר ביותר, שהעניק לנו הבורא בחסדו הגדול, ובו מותר האדם מן הבהמה (=יתרון האדם על הבהמה).

משום כך מחויב כל אחד ואחד מאיתנו להשתמש בכלי יקר זה במלוא הנהירות. רמז לכך מצינו בפסוק: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל (=מכסה מהודק) עליו" – המשתמש בפיו בלא סיבה והבחנה, ופותח את הפה בכל עת לדברים של הבל ושטות – "**טמא** הוא" – מטמא על-ידי כך את כל איברי גופו, ופוגם בפחות נפשו – כי אין תקנה של ממש לדיבור מיותר ומזיק. וכבר הורה לנו התנא רבן שמעון בן גמליאל: "כל ימי גדלתי בין חכמים, ולא מצאתי לגוף טוב (יותר) משתיקה, וכל המרבה דברים, מביא (בא לידי) חטא" (אבות א' יד').

על בן יאמרו המושלים בואו חשבון" ("בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה...)

הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א מספר בספרו "מלכים אומנין", על מעשה באשה אחת, שהיתה מקשה ללדת, והיתה בסכנה גדולה. בעלה התניח בבכי לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל, ובקש שיעורר רחמים וחסד לפני כסא הכבוד. אמר ה"חפץ חיים" לרבנים שישבו לפניו: "רבתי, צריך שמישהו שיש לו זכות של שבת, שיאציל וישפיע מזכות זו לטובת היוולדת". מיד אמר הבעל: "רבי, אני מקבל עלי לעשות מעשה גדולות ונצורות למען השבת". השיב לו הסבא קדישא (=ה"חפץ חיים"): "כעת לא מועיל לקבל קבלה לעתיד! כעת צריך זכות על מעשה שכבר נעשה".

נענה אחד הרבנים, ואמר: "השפעת פעם על בעל חנות, שסיגרנה בשבת, ובזכות זה תושע האשה, ותלד במהרה ובנקל". אמר לו ה"חפץ חיים": "אכן, זכות זו יכולה לעזור ליוולדת". וכך היה, והאשה ילדה בשלום. מסים הרב זלברשטיין ואומר, שההסבר לכך הוא, ש"מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיעא (=מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים). דהינו, כשהאדם חיב ממון למלכות, והשופטים שלחו שוטרים להוציא חיבו לפועל, לא יועיל לו כעת אם יאמר להם שהוא מתחייב לשלם. אלא, צריך הוא לתת להם כסף במזומן. וכך הדבר גם בעניננו: כדי להציל את אותה אשה, היה צריך "כסף מזומן" (=זכויות). אשרי האדם הצובר זכויות (שבת, גמילות חסדים וכו') – שכן, אלה יעמדו לזכותו בכל עת ובכל שעה, אמן.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **פניסת השבת: 19:21**

ערש"ק ב' תמוז תשע"ט (5.7.19) **inei-zion.com** ר"ת 21:18 **יציאת השבת: 20:35**

הפטרה: ויפתח הגלעד (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון"

שנינו במשנה (אבות ה', ו'): "עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן: פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון...". דהינו, שלשה בריאות נפלאות של פתיחת פיות ברא הקב"ה בערב שבת בין השמשות: "פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון".

והנה, כאשר נתבונן, נראה ששלשה אלו ("פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון") נזכרים בשלש פרשיות סמוכות: "פי הארץ" בפרשת קרח, כמו שכתוב: "ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח". "פי הבאר" בפרשתנו, פרשת "חקת", כמו שכתוב: "אז ישיר ישראל את השירה הזאת, עלי באר ענו לה" (ופרש רבנו עובדיה מברטנורה, שהבאר עצמה פתחה את פיה ואמרה שירה, וישראל "ענו לה" בשירה). "ופי האתון" בפרשת "בלק" (הפרשה הבאה), כמו שכתוב: "ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הפיתני זה שלש רגלים". וצריכים אנו להבין עמק ענין זה של שלש הפיות – "פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון". שכן, מדוע ברא הקב"ה את אלו?

הגה"ק בעל ה"בני יששכר" מביא בספרו "דברים נחמדים" דבר נפלא, בשם חותנו (המקובל האלקי רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א), וכך הוא כותב: "פי הארץ פי הבאר (ו)פי האתון, שלשתן מסודרין ב-ג' פרשיות בתורה בסדר. 'פי הארץ' בפרשת 'קרח', 'פי הבאר' בפרשת 'חקת', 'ופי האתון' בפרשת 'בלק'. ושמעתי מכבוד חותני הקדוש מהר"ה (=רבי צבי הירש) זצלה"ה מזידיטשוב, שמה שיש בקבלת הקדמונים (סגולה) להעביר **מחשבה זרה** ב(ע)ת (ה)תפילה, (הוא) לומר **'פי פי פי'**, על (ה)פיות הנ"ל (**פי הארץ פי הבאר פי האתון**)...". והנה, סגולה זאת לומר **"פי פי פי"**, שהיא כאמור סגולה להעביר את **המחשבה הזרה** בשעת התפילה, מביא גם ה"מגן אברהם" (או"ח סימן צח, ס"ק א'): "המתפלל, צריך שיכון בלבו פירוש המלות (=המלים) שמוציא בשפתיו, ויחשוב כאילו **שכינה** כנגדו, ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו, עד שתשאר מחשבתו ופונתו זכה בתפילתו... (ו)כתוב בספר 'הגן' (סוף יום שני), (שפדי) לבטל **מחשבה רעה** בשעת התפילה, יאמר ג' פעמים **'פי פי פי'**, ואחר ירוק ג' פעמים, ולא ירוק לגמרי...".

כדי להבין ענין זה ביתר שאת, נקדים להביא מה שכתב המקובל האלקי רבי שם קלינגברג מזלושיץ זיע"א, בספר "אהלי שם" (קרח "פי הארץ", שם הוא מביא את דברי ה"אור לשמים"): "מי שרוצה לתקן מחשבותיו, שיהיו קדושים, איתא בספרים הקדושים שיזכור תמיד ויהיה מורגל בפיו, האבות הקדושים **אברהם יצחק ויעקב**". והנה, מקרא מלא דבר הכתוב (ישעיה נט', כא'): "ודברי אשר שמתי בפיך לא ימוש ופיך ורעך ומפי זרע זרעך אמר ה', מעתה ועד עולם". ויש לומר, כי פסוק זה מכון כנגד ג' האבות הקדושים. הנה, "מפיך" זה **אברהם** אבינו. "ומפי זרעך", זה **יצחק** אבינו, זרעו של אברהם. "ומפי זרעך", זה **יעקב** אבינו, שהיה זרע זרעו של אברהם אבינו (נכדו).

ועתה, בא וראה, כי ג' הפיות שהבאנו, **"פי הארץ, ופי הבאר, ופי האתון"**, רמוזות בפסוק זה: "לא ימוש מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך". ומכאן מבואר היטב מדוע אמירת ג' פעמים **"פי"** מסוגלת לבטל מחשבות זרות, שהרי הם מכונים כנגד האבות הקדושים.

בדרך זו מבאר המקובל האלקי רבי שם קלינגברג מזלושיץ זיע"א מה שמבואר בתיקוני הזוהר (הקדמה טז'): "לך ישלשו אינון תלת אבהן דאינון קדוש קדוש קדוש". דהינו, כאשר משלשים להקב"ה, ואומרים 'קדוש קדוש קדוש', שלש קדושות אלו הן כנגד שלשת האבות הקדושים – **אברהם, יצחק ויעקב**. ויש לומר, שמטעם זה, בשמות שלש הפרשיות **"קרח"** **"חקת"** ו**"בלק"** (בהן נזכרים שלשת הפיות), יש בכל אחת מהן את האות ק', הרומזת לקדוש. ומכאן, ששלש פעמים האות ק' בפרשיות אלו, רמוזות ל"קדוש קדוש קדוש".

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עֲרַשׁ"ק ב' תְּמוּז תִּשְׁע"ט (5.7.19) **inei-zion.com** ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... (יט' ב')

הגאון הקדוש החיד"א זצ"ל, בספרו "נחל קדומים", אומר, כי בפסוק זה – "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – יש רמז למא שמאמריו חז"ל (חגיגה ט'): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו(=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחת פעמים". שכן, אומר החיד"א הקדוש, "צוה" הוא בגימטריה 101, וכונת התורה היא לרמוז לנו ש"חקת התורה" היא: "אשר צוה ה' לאמר" – כלומר, ללמוד/לאמר את התורה הקדושה בפה 101 פעמים, כמנין "צוה".

רמז זה מתקשר היטב לדברי רש"י, המביא בשם ר' משה הדרשן, שמצות פרה אדומה היא כפירה על חטא העגל, וכפי דבריו הקדושים: "משל לבן שפחה, שטנף פלטיין (=שלכלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנח את הצואה (=תנקה את הלכלוך). כך תבוא הפרה (=מצות פרה אדומה), ותכפר על העגל" (=על חטא העגל של ישראל).

והנה, ידוע שבגלל חטא העגל שבר משה רבנו את הלוחות, כפי שכתוב (שמות לב' יט'): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת, ויחר אף משה וישלך מידו את הלחת וישבר אתם תחת החר". ועל זה אמרו חז"ל, על-ידי שבירת הלוחות, ירדה שכחת התורה לעולם, כמו ששינינו (עפ"י עירובין נד'): אלמלא לא נשתברו הלוחות הראשונים, לא הייתה משתכחת תורה מישראל.

נמצא, אפוא, שעל-ידי חטא העגל, גרמו ישראל לשכחת התורה. אם כך, צריכים ישראל לעשות פעולה כדי שלא תשתכח התורה מהם, ועל-כן אומרת התורה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – כלומר, כדי לתקן ענין זה, שהתורה לא תשתכח מהם, הם צריכים ללמוד אותה מאה ואחת פעמים, כמנין צוה.

ומוסיף על-כך האר"י הקדוש, ואומר, כי מאה הוא בגימטריה ס"מ – שמו של היצר הרע, שר השכחה. אבל מאה ואחד הוא בגימטריה "מיכאל", שמכניע את ה-ס"מ, ומבטל את שכחת התורה.

עתה מבואר היטב, מדוע דוקא כאן, במצות פרה אדומה, הנהיר הקב"ה: "זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... – שפני שאמרנו: "צוה" הוא בגימטריה מאה ואחד – שצריך ללמוד ולחזור על תלמוד התורה מאה ואחת פעמים, כיון שכאמור מצות פרה אדומה היא כפירה על חטא העגל, ובגלל חטא העגל שבר משה את הלוחות, וירדה שכחת התורה לעולם. אם כך, כמו שישראל צריכים כפירה על מעשה העגל, כך הם גם צריכים לעשות סגולה, וללמוד מאה ואחת פעמים את תלמודם, כדי לבטל את שכחת התורה, שירדה לעולם בגלל חטאם. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו אליך פרה אדמה תמימה... (יט' ב')

במסכת קידושין (לא, עא) מספרת הגמרא על נכרי אחד מאשקלון (שמו היה דמא בן גתינא), שדקדק מאד במצות כבוד אב.

פעם בקשו חכמים לקנות ממנו אבנים טובות לאפוד של הכהן הגדול, והמפתח לארון התכשיטים היה מונח תחת מראשותיו של אביו, שהיה ישן. הבן, שלא רצה להעיר את אביו משנתו, ותר על המכירה הפדאית, ובכך הפסיד ממון רב.

בשנה הבאה גמלו לו על-כך משמים, ונולדה בעדרו פרה אדומה. כשנכנסו אצלו חכמי ישראל כדי לקנות את הפרה, אמר להם אותו נכרי: יודע אני, שאם אבקש מכם כל ממון שבעולם בשביל הפרה האדומה שלי – אתם תתנו לי. אבל איני מבקש מכם, אלא את הממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא.

תהה על-כך הצדיק רבי יצחק מגור, בעל "חידושי הרי"ם": מדוע זכה אותו נכרי מאשקלון דוקא בפרה אדומה כגמול על מצות כבוד אב? וכי חסרות דרכים לפני ה' לתברך כדי לגמול לו?

אלא – אומר בעל "חידושי הרי"ם" – כשהפסיד הנכרי מאשקלון ממון רב בגלל מצות כבוד אב, התעורר בבית דין של מעלה קטרוג גדול על עם ישראל: היאך יתכן, שאומות העולם מדקדקים במצות כבוד אב יותר מבני ישראל, שקבלו את התורה בסיני?

לכן העניק הבורא יתברך לאותו נכרי **פְּרָה אֲדוּמָה**, כגמול על שדקדק כל-כך בכבוד אביו. ובכך גלה הקב"ה, שמעלת בני ישראל גדולה במידה רבה ממעלת הנכרים. שכן, אותו נכרי מאשקלון הוציא ממון רב על מצות כבוד אב, שטעמה מובן לכל אדם בדרך הטבע. ואילו ישראל מוכנים לפזר סכום גדול יותר לקיום מצות **פְּרָה אֲדוּמָה**, שטעמה לא נתפרש בתורה, ואינו מובן על-פי השכל וההגיון.

"וידבר העם (לשון הרע) באלקים ובמשה... וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים" (כא' ה-ו)

כאשר נדיק בלשון הכתוב בתורה נראה, שיש כאן דיוק נפלא. שהרי יש כאן שני סוגי זוחלי עפר: **נחשים ושרפים**. וצריכים אנו להבין, מדוע העניש ה' יתברך את העם גם **בנחשים** וגם **בשרפים**?

אומר על-כך ה"פנים יפות": עם ישראל פגמו בכבודו של הקב"ה, וגם בכבודו של משה, כמו שכתוב: "וידבר העם (לשון הרע) באלקים ובמשה". וכידוע, הקב"ה מדקדק בכבודם של צדיקים יותר מאשר בכבודו. ולכן, כנגד מה שפגמו העם בכבודו של הקב"ה, הביא עליהם רק את **הנחשים**. אולם כנגד מה שפגמו בכבודו של משה רבנו, שהיה בבחינת **מלאך ושרף**, הביא עליהם את **השרפים**, שהם יותר קשים **מנחשים**.

ואם כך, נשאלת השאלה: מדוע כשהתפלל משה בעד העם, צוה אותו ה' יתברך לעשות רק **שרף**, ולא **נחש**? כמו שכתוב "ויאמר ה' אל משה עשה לך **שרף**"... ומדוע שנה משה מציווי ה' יתברך, ועשה **נחש** ולא **שרף**, כמו שכתוב: "ויעש משה **נחש נחשת**"?

אומר על כך ה"פנים יפות" – כשבאו ישראל אל משה, כדי שיסיר מהם את **הנחשים השרפים**, ידעו הם שמשה רבנו ימחל להם על שפגמו בכבודו, שהרי משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ובודאי אותם **שרפים** שבאו על שפגמו בכבודו של משה יעלמו – ולכן בקשו ממנו שיסיר מהם רק את **הנחש**, כמו שכתוב: "התפלל אל ה' ויסר מעלינו את **הנחש**" – אותם **נחשים** שבאו על שפגמו העם בכבוד ה' יתברך.

אולם הקב"ה, שרצה להדגיש את כבודו של משה, צוה את משה לעשות **שרף דוקא**, כמו שכתוב: "ויאמר ה' אל משה עשה לך **שרף**" – אותו שרף שבא על שפגמו העם בכבודו של משה, שהיה כאמור בבחינת **מלאך ושרף**. אך משה, בגדל ענותנותו, מחל על כבודו, ורצה להדגיש רק את כבודו של הקב"ה, ולכן עשה **נחש**: "ויעש משה **נחש**"... – עשה **נחש**, שבא בעקבות הפגם שפגמו העם בכבודו של הקב"ה – כדי להדגיש את כבודו של ה' יתברך. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פיינחס פרידמן)

"וימאן אדום נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו"

מעשה בשוחט אחד, שלקה לא עלינו במידת הקמצנות, וסרב להכניס לביתו עניים אורחים, שנוקקו ללינת לילה, בתירוצים שונים ומשונים. וכיון שאותו שוחט היה מחסידי רבי ישראל מרוזין, פנו ראשי הקהילה אל רבם, בבקשה שישפיע על השוחט לשנות את אורחותיו הפגומים, ולקיים בעין יפה מצות הכנסת אורחים. זמן אליו הצדיק מרוזין את השוחט הקמצן, ודבר איתו באריכות על מצות הכנסת אורחים, שעליה אמרו חז"ל, שהיא גדולה "מהקבלת פני השכינה" (שבת קכז, צא). בתום דברי הכבושין, הוסיף ואמר לו הצדיק בקול נמרץ: מי שנולד במזל "מאדים" יכול להיות שוחט או חלילה רוצח. ואשרי מי שנופל בחלקו להיות שוחט. אולם, כל אימת שאדם מישראל עוסק במלאכת השחיטה, עליו לכוון את מעשהו לשם מצוה ולא לשם אכזריות. משום כך, נהגו השוחטים מאז ומעולם להפליג במצות הכנסת אורחים, כדי להשריש בלבותיהם את מידת הרחמנות, ולבטל את מידת האכזריות המקננת בקרבם. יוצא מזה, שאם אתה מוצא שו"ב (=שוחט ובודק) שאינו מכניס אורחים – יש חשש בקרבו וזהמה של רוצח, ויש להרחיקו מיד ממלאכת השחיטה. ורמז לכך מצינו בפרשת "חקת", בפסוק (כ', כא'): "וימאן **אדום** נתן את ישראל עבר בגבלו ויט ישראל מעליו" – אם שוחט, שנולד במזל "**מאדים**", "וימאן (=מסרב)... נתן את ישראל עבר בגבלו" – מסרב להתיר לבן ישראל, לדרוך על סף ביתו, או "ויט ישראל מעליו" – צריכים לנדותו מקהל ישראל ולסלקו ממשכורתו...

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים "ראשי תיבות **"ישראל"** **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:21**

עַרְשׂוֹת ב' תְּמוּזָה תִּשְׁעֵיט (5.7.19) bnei-zion.com ר"ת 21:18 **יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35**

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן"

עַל הַפְּתוּב (כ"א יד'): "עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' אֶת וְהַב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוּן", מִפְּרֵשׁ רש"י: "עַל כֵּן יֹאמֶר – עַל חֲנִיָּה זוֹ וְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהּ, יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחַמַּת ה' – כְּשֶׁמִּסְפָּרִים נִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ, יִסְפְּרוּ אֶת וְהַב... וְאֶשְׁד הַנְּחָלִים... שֶׁנִּשְׁפָּךְ שֵׁם דָּם הָאֲמוּרִיִּים, שֶׁהָיוּ נִחְבָּאִים שֵׁם".

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרָשׁ עַל הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּנִחְלֵי אֲרִנוּן (מדרש רבה יט' כה'): "אִזְ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת: עַלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ". אָמְרוּ חז"ל: עַל מָה אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁירָה? כִּיּוֹן שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לְנִחְלֵי אֲרִנוּן בְּרוּחַ שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים, כְּנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם בַּיָּם-סוּף. וְאֵילוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ שָׁם? נִחְלֵי אֲרִנוּן עוֹבְרֵי בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּבוּהִים, הַסְּמוּכִים וְקָרוּבִים זֶה לָזֶה כָּל-כָּף, עַד שֶׁאָדָם הַעוֹמֵד עַל פְּסַגַּת הָהָר, יְכוּל לְדַבֵּר עִם חֲבֵרוֹ בְּנִקְלָא. אָבֵל, כְּשֶׁאָדָם מִבְּקֵשׁ לְעֵבֹר מִשָּׁם, צָרִיךְ לְלַכֵּת מִהַלֵּךְ שֶׁבָּעָה מִיַּלִּין בְּנִחְלֵי, שֶׁהַדֶּרֶךְ יוֹרֵדֵת לְתוֹךְ הַנְּחָל, וְעוֹלָה.

כִּיּוֹן שֶׁיִּדְעוּ זֹאת הָאֲמוּרִיִּים, שִׁישְׂרָאֵל יַעֲבְרוּ בְּתוֹךְ הַנְּחָל, נִתְכַּנְּסוּ כָּלָם, מִסֵּפֶר עֲצוּם וְרַב, וּמִקְצָתָם הִסְתַּתְּרוּ בְּתוֹךְ צִמְחֵי הַנְּחָל, וּמִקְצָתָם בְּמַעְרוֹת שֶׁבְּהָר (הָהָר בְּמַעְלֵה הַנְּחָל הָיָה מְשֻׁפָּע בְּמַעְרוֹת, וְאֵילוּ הָהָר שֶׁכִּנְגְדוּ הָיָה עֲשׂוּי כְּלוֹ סֻלְעִים בּוֹלְטִים וְחֲדִים), וְאָמְרוּ אוֹתָם רְשָׁעִים: "כְּשִׁיּוֹרְדִים יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַנְּחָל, נִצָּא כְּלָנוּ (מִלְּפָנִים אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּמַעְרוֹת, וּמֵאֲחוֹר אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּצִמְחֵיהַ) וְנִהְרָגִים בְּחֲצִים וּבְאֲבָנֵי בְּלִיסְטֵרָאוֹת.

וְהִנֵּה כְּשֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתוֹ מְקוֹם, רָמְזוּ הַקַּב"ה לְאוֹתוֹ הָרָבֵעַ הַסֻּלְעִים הַבּוֹלְטִים כְּמִין קַרְנֵי חֲדוֹת, שִׁיתְקַרְבּ אֶל הָהָר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַמַּעְרוֹת, וְנִכְנְסוּ אוֹתָן קַרְנֵי לְתוֹךְ אוֹתָן מַעְרוֹת, עַד שֶׁמָּעַכוּ וְהִרְגוּ אֶת אוֹתָם אֲמוּרִיִּים שֶׁהִסְתַּתְּרוּ שָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁלֹּא יִדְעוּ יִשְׂרָאֵל עַל-כָּף, אָמַר הַקַּב"ה: "הֲרִינִי מוֹדִיעַ לְבְנֵי, כְּמָה אוֹכְלוֹסִים אֲבִדְתִי מִפְּנֵיהֶם". מָה עָשָׂה? רָמְזוּ לְבָאָר-מַיִם שֶׁתֵּרַד וְתִכְנַס לְמַעְרוֹת וְתִשְׁטָפֵן. יִרְדָּה אוֹתָהּ בְּאֵר לְתוֹךְ הַמַּעְרוֹת, וְהוֹצִיָּאה מִשָּׁם אֵיבְרֵי הָאֲמוּרִיִּים, גְּלֻגּוּלוֹת, זְרוּעוֹת וְרַגְלִים לְאֵין מִסֵּפֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִי שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יִדְעוּ אֶת גּוֹדֵל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה לָהֶם ה', וְאֶת הַנִּקְמָה שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹנְאֵיהֶם, וְעַל-כָּף אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: "עַלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ".

"וַיִּדְבַּר הָעָם (לְשׁוֹן הָרַע) בְּאַלְקִים וּבַמֶּשֶׁה... וַיִּשְׁלַח ה' בְּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים" (כ"א ה'-ו')

עַל הַפְּתוּב: "וַיִּשְׁלַח ה' בְּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים", שׁוֹאֲלִים חז"ל (במדבר רבה יט' כב'): מָה רָאָה ה' יִתְבַּרְךָ לְהִיפָּרַע מִהָעָם דּוֹקָא עַל-יְדֵי הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים? וּמְשִׁיבִים חז"ל, שֶׁעוֹנֵשׁ זֶה הוּא מִיָּדָה כְּנִגְדֵי מִיָּדָה: לְפִי שֶׁהַנְּחָשׁ הוּא שֶׁפִּתַּח תְּחִלָּה בְּלִשׁוֹן הָרַע (בְּחֻטָּא עִץ הַדַּעַת), וְעַל-כֵּן נִתְקַלַּל – הִנֵּה הָעָם, שֶׁלֹּא לְמַדּוּ מִמֶּנּוּ, וּבְכָל זֹאת דְּבָרוֹ לְשׁוֹן הָרַע – אָמַר הַקַּב"ה: יְבוֹא הַנְּחָשׁ, שֶׁהִתְחִיל בְּלִשׁוֹן הָרַע, וַיִּפְרָע מִמִּסְפָּר לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י' ח'): "וּפְרִץ גִּדְרֵי יִשְׁכְּנוּ נִחָשׁ".

וְעוֹד בְּעֵינֵינוּ זֶה אוֹמְרִים חז"ל: הִנֵּה, עוֹנֵשׁוֹ שֶׁל הַנְּחָשׁ, שֶׁפִּתַּח אֶת חֲנִיָּה לְאֹכּוֹל מִעֵץ הַדַּעַת, הָיָה "וַיַּעֲפֹר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיָּךְ", וּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (יומא עה'): "הַקַּב"ה (ה) קָלַל אֶת הַנְּחָשׁ, (שֶׁתְּמִיד מְזוֹנְוֹתָיו יֵהִיוּ מְצוּיִים, וְכִשְׁהוּא) עוֹלָה לְגַג – מְזוֹנְוֹתָיו עֲמוּ, יוֹרֵד לְקַרְקַע – מְזוֹנְוֹתָיו עֲמוּ".

וַיֵּשׁ עוֹד לְהוֹסִיף אֶת הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (ברכות נו'): "הֲרוּאָה נִחָשׁ בְּחֻלוֹם – פְּרָנְסוֹתוֹ מְזוֹמְנָת לוֹ", וּפְרֵשׁ שֵׁם רש"י זצ"ל: "כְּנִחָשׁ (=כְּמוֹ הַנְּחָשׁ) שֶׁ(ה) עָפָר (הוּא) לְחֻמוֹ, וּמְצוּי לוֹ בְּכָל מְקוֹם".

הַקְּשָׁה עַל-כָּף הַחִידוּשֵׁי הַר"ם: הָרִי אֵין זֶה עוֹנֵשׁ כָּלָל וְכָלָל! אֵלֶּה, אֲדַרְבֵּה, זֶהוּ שְׂכַר לְנִחָשׁ, שֶׁהָרִי מְזוֹנְוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ בְּשֻׁפָּע בְּכָל מְקוֹם!

וְתִרְץ חִידוּשֵׁי הַר"ם אֶת קוּשְׁתוֹ, שְׂאֲכֵן זֶהוּ עוֹנֵשׁ לְנִחָשׁ: כִּיּוֹן שֶׁמְזוֹנְוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ בְּשֻׁפָּע, הָרִי הוּא רְחוֹק מֵה' יִתְבַּרְךָ, וְאֵין הוּא צָרִיךְ לְשִׂאת אֶת עֵינָיו לְשָׁמַיִם, כְּדֶרֶךְ הַבְּרוּאִים, הַמְּחַפְּשִׁים לָהֶם אֶת מְזוֹנְוֹתֵיהֶם, עַל-יְדֵי כָּף

שהם נושאים את עיניהם לשמים, ומבקשים את מזונם מאת ה' יתברך, בבחינת: "הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם". כיון שאין הקב"ה רוצה לשמוע בכלל את קולו של **הנחש**, וכאילו הוא יתברך אומר **לנחש**: קח לך את מזונותיך לכל החיים, והסתלק מנגד עיני, לבל אראך, ולבל אשמע את קולך.

יסוד זה מצינו גם בגמרא (יומא עה): שאלו תלמידיו של רבי שמעון בר יוחאי: מפני מה לא ירד להם, לישראל, מן פעם אחת בשנה? אמר להם רבי שמעון, לתלמידיו: משל למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, ופסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקבל האב את פני בנו, אלא פעם אחת בשנה. (ורצה אביו לראות את בנו יום יום, ולכן) עמד אביו ופסק את מזונותיו בכל יום ויום, והיה הבן מקבל את פני אביו כל יום.

כך גם בני ישראל: כשהיה **המן** יורד כל יום מחדש, היו דואגים לילדיהם שמא לא ירד המן למחר, וילדיהם ירעבו ללחם, ואולי אף ימותו ברעב! נמצא שבגלל ירידת **המן** יום ביומו, היו כל ישראל מכוונים את לבם לאביהם שבשמים ומתפללים אליו כדי שיירד **המן** למחר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פניחס פרידמן) **ו"ירם משה את ידו ויך את הסלע... (כ' יא)**

העיר על-כך הצדיק רבי מנחם מורקה: במעשה זה של משה רבנו, שלכאורה יש בו חטא כלפי שמים, מתגלה הרוצה הנאמן של ישראל, שבכל צעד בחיים חושב רק על טובת בני עמו.

ובשעה שנצטוו משה לדבר אל הסלע כדי להוציא ממנו **מים**, התעורר בלבו החשש שבמעשה זה יעורר חלילה קטרוג על בני ישראל: איך סלע דומם זה – שאין לו אוננים לשמוע, פה לדבר ולב להבין – מקים בשלמות את מצות ה'. ואילו ישראל, שזכו לגילוי השכינה ולקבלת תורה בסיני, אינם מקימים תמיד את המצות המוטלות עליהם. וכדי למנוע **קטרוג** זה על בני עמו, החליט משה שלא לדבר אל הסלע, כי אם להפנות במטהו ולהציל בכך את בני ישראל מענש בידי שמים...

ו"יראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ' כט')

במות משה כתוב: **"ויבכו בני ישראל את משה"**. לעומת זאת, על אהרן כתוב: **"ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל"**. ומפני מה לאהרן בכו כל ישראל, ובמשה לא בכו, אלא מקצתם? אלא, משה היה דין, שפידוע, אינו יכול לזכות את שני בעלי הדין. לכן, החלק ה"חייב" בעם לא בכה על **מות** משה. אבל אהרן לא היה דין, אלא היה מטיל שלום בין אדם לחברו, ועליו נאמר: **"בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון"** (מלאכי ב, ו). כשהיה רואה אהרן שני בני אדם השונאים זה את זה, היה הולך לאחד מהם, ואומר לו: בני, ראה! חברך מטרף את לבו (=מתבלבל מרוב צער), ותולש שערותיו וצועק: 'אוי לי! איך אשא עיני אל חברי? מתביש אני ממנו, שאני הוא **שחטאתי** לו!' וכך היה יושב אצלו, עד שמסיר קנאה וסנאה מלבו. אחר היה הולך לחברו ומספר לו אותו הדבר שספר לראשון. וכשנפגשו שני שונאים אלה, היו מתחבקים ומנשקים זה לזה באהבה רבה. לפיכך נאמר: **"ויבכו את אהרן... כל בית ישראל"**.

"וידבר העם באלקים ובמשה"

פעם הגיע הרה"ק רבי משה מקוברין לעירה אחת, ששם הכינו אנשי המקום סעודה לכבודו. והנה, כאשר אמר רבי משה מקוברין דברי תורה על שלחנו, עמד חסיד אחד בקצה השלחן, והחל לדבר עם חברו. מיד הסה(=השתיק) אותו חברו, ואמר לו: "הס! כלום דרך-ארץ היא לשוחח בעת שהרבי אומר דברי תורה על השלחן?"

מיד שתק אותו חסיד, אך בלבו פנימה החל מהרהר על הרה"ק רבי משה מקוברין: "כלום רבי שלי הוא זה, שאעמוד מחריש(=שותק) מפניו?" והנה לפתע שומע הוא את הרבי אומר בתוך דבריו: "מהרהר אחר רבו – כמהרהר אחר השכינה..." הנוכחים לא הבינו למי רומז הרב, אולם הוא עצמו הרהר בלבו: "והלא נאמר 'מהרהר אחר רבו...!' והרי הוא לא הרב שלי, הכלום(=האם) אלי מכוונים דבריו?"

ושוב תוך כדי כך שומע הוא את הרבי אומר בשנית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר שהרב הוא לא רבו – למרות זאת, נחשב כמהרהר אחר השכינה". עתה היו הדברים ברורים למי הרבי רומז, אולם אותו חסיד המשיך בהרהוריו: "הן אמנם יתכן שכונתו של הרבי היא אלי, אך אולי יש פאן עוד אדם שמהרהר כמוני, ושדבריו של הרבי מכוונים דוקא אליו?" תוך כדי הרהורו זה, שומע הוא את הרה"ק רבי משה מקוברין אומר בשלישית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר הוא שהרבי מתפונן בדבריו לאדם אחר, ולא אליו עצמו – כאילו מהרהר אחר השכינה..."

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!